

**NASILJE NAD ŽENSKAMI – PRAV(N)E POTI
V VARNO ŽIVLJENJE ŽENSK IN OTROK**
Praktični vodnik po sodnih in upravnih postopkih

Nina Rapilane Obran

NASILJE NAD ŽENSKAMI –

PRAV(N)E POTI V VARNO
ŽIVLJENJE ŽENSK IN OTROK

Praktični vodnik po sodnih in upravnih postopkih

DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO
association
for nonviolent
communication

Ljubljana, 2018

Nina Rapolane Obran
NASILJE NAD ŽENSKAMI – PRAV(N)E POTI
V VARNO ŽIVLJENJE ŽENSK IN OTROK

Praktični vodnik po sodnih in upravnih postopkih

Pregled: *Klavdija Aničić, Tanja Hrovat Svetičič, Silva Strajnar*

Oblikovanje in prelom: *Manca Švara (Studio Alef)*

Izdajatelj: *Društvo za nenasilno komunikacijo*

Kraj in leto izida: *Ljubljana, 2018*

Tisk: *R-tisk*

Naklada: *2000*

Publikacija ni namenjena prodaji. Dostopna je brezplačno.

*Publikacija je bila izdana s finančno pomočjo Fundacije za financiranje
humanitarnih in invalidskih organizacij - FIHO.*

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

343.62-055.2

RAPILANE Obran, Nina

Nasilje nad ženskami - prav(n)e poti v varno življenje žensk in otrok : praktični vodnik po sodnih in upravnih postopkih / Nina Rapolane Obran. - Dopolnjena in prenovljena izd. - Ljubljana : Društvo za nenasilno komunikacijo, 2018

ISBN 978-961-94249-6-4

298116096

KAZALO

PREGOVOR K DRUGI IZDAJI	9
PREGOVOR K PRVI IZDAJI	11
1. RENATA	13
2. O NASILJU V DRUŽINI	17
2.1. KROG NASILJA	21
3. DELO POLICIJE	25
3.1. PREPOVED PRIBLIŽEVANJA DOLOČENI OSEBI, KRAJU ALI OBMOČJU	27
3.2. PRIJAVA KAZNIVEGA DEJANJA	30
3.3. KAZENSKA OVADBA	33
3.4. PREKRŠEK	34
4. DELO CENTRA ZA SOCIALNO DELO	36
5. DELO TOŽILSTVA	43
6. DELO SODIŠČA V KAZENSKEM POSTOPKU	48
6.1. PREISKOVALNI POSTOPEK	49
6.2. OMEJEVALNI UKREPI	52
6.3. PREDOBRAVNALNI NAROK	56
6.4. GLAVNA OBRAVNAVA	56
6.5. PREMOŽENJSKOPRAVNI ZAHTEVEK	62
6.6. POLOŽAJ OTROK V KAZENSKEM POSTOPKU	63
6.7. SODBA	65

6.8.	SKRAJŠANI POSTOPEK IN POSTOPEK ZA IZDAJO KAZNOVALNEGA NALOGA	68
7.	BREZPLAČNA PРАВNA POMOČ	71
8.	UKREPI PO ZAKONU O PREPREČEVANJU NASILJA V DRUŽINI	79
8.1.	PREPOVEDI ZARADI NASILNIH DEJANJ.....	79
8.2.	PREPUSTITEV STANOVANJA V SKUPNI UPORABI	81
8.3.	UKREPI ZA ZAGOTAVLJANJE VARSTVA OTROK.....	84
8.4.	POSTOPEK ODLOČANJA O UKREPIH.....	84
8.5.	PRAVICA DO SPREMSTVA.....	86
9.	RAZVEZA ZAKONSKE ZVEZE, ODLOČITEV O VARSTVU IN VZGOJI OTROK TER DOLOČITEV STIKOV IN PREŽIVNINE	88
9.1.	RAZVEZA ZAKONSKE ZVEZE S TOŽBO.....	91
9.2.	SPORAZUMNA RAZVEZA	92
9.3.	ODLOČITEV O VARSTVU IN VZGOJI MLADOLETNIH OTROK	94
9.4.	STIKI	100
9.5.	PREŽIVNINA	104
9.6.	ZAČASNA ODREDBA.....	105
9.7.	STROŠKI	108
10.	PREDLOG ZA IZVRŠBO IN ZA ZAVAROVANJE S PREDHODNO ODREDBO	110
11.	PREMOŽENJSKA IN STANOVANJSKA VPRAŠANJA	116
11.1.	DELITEV SKUPNEGA PREMOŽENJA	116

11.2.	MOTENJE POSESTI.....	122
11.3.	PREDLOG ZA DOLOČITEV NAJEMNICE ALI NAJEMNIKA STANOVANJA	124
11.4.	TOŽBA ZA IZSELITEV	125
11.5.	POSTOPEK UGOTAVLJANJA DEJANSKEGA PREBIVALIŠČA.....	126
12.	ODŠKODNINA ZA NASILJE V DRUŽINI	128
12.1.	ODŠKODNINSKA TOŽBA	129
12.2.	ODŠKODNINA PO ZAKONU O ODŠKODNINI ŽRTVAM KAZNIVIH DEJANJ (ZOŽKD).....	131
13.	KRŠITVE VARSTVA OSEBNIH PODATKOV.....	134
14.	OSEBNI STEČAJ	138
15.	SPODBUDA	146
16.	VIRI IN LITERATURA.....	148
	Priloga 1: Zaščitni ukrepi ob potovanju ali selitvi v drugo državo članico EU	152
	Priloga 2: O pregonu kaznivih dejanj	155
	Priloga 3: Oblike brezplačne pravne pomoči.....	157
	Priloga 4: Razpredelnica stroškov za preživljanje otroka	160
	Priloga 5: Pravice žrtev po zakonu o preprečevanju nasilja v družin.....	163
	Priloga 6: Pravice žrtev po zakonu o kazenskem postopku	165
	Priloga 7: Zakon o preprečevanju nasilja v družini	166
17.	ZAPISKI.....	182

P PREGOVOR K

DRUGI IZDAJI

Štiri leta je minilo, kar je praktični vodnik po sodnih in upravnih postopkih za ženske, žrtve nasilja v družini, prvič ugledal luč sveta. V tem času je vsekakor dosegel cilj, ki sem si ga zadala ob njegovem pisanju, to je doseči čim več žensk, ki jim bodo informacije v njem olajšale pot skozi pravne postopke. A koristil ni le njim. Priročnik se je izkazal kot koristen pripomoček tudi za strokovnjakinje in strokovnjake, ki se pri svojem delu srečujejo z žrtvami nasilja v družini.

V času od prve izdaje se je marsikaj spremenilo na področju zakonodaje, ki se neposredno nanaša ali pa le dotika področja preprečevanja nasilja v družini. Prav zato je prenova priročnika nujno potrebna, saj nekatere novosti pomenijo občutno spremembo v ustaljeni praksi. Ženskam z izkušnjo nasilja v družini bodo tako na voljo najnovejše informacije o pravnih postopkih, s katerimi se bodo kot žrtve nasilja srečale. Pri tem naj še posebej opozorim na Družinski zakonik, ki je zamenjal stari Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih in se v celoti začne uporabljati šele 15. 4. 2019, torej po izidu druge izdaje priročnika. Zakonik med drugim prinaša bistvene spremembe na področju urejanja razmerij med starši in otroki ter zaščite mladoletnih otrok. Sodna praksa se bo izoblikovala šele skozi uporabo določb zakonika, zato je sedaj še preuranjeno z gotovostjo govoriti o tem, kako bodo spremembe vplivale na izkušnjo žensk v sodnih postopkih.

Pomemben korak naprej bo država naredila z ustanovitvijo Hiše za otroke, ki bo svoja vrata odprla predvidoma v drugi polovici leta 2019. V njej bodo imeli otroci, žrtve spolnih zlorab, nasilja v družini, zanemarjanja in surovega ravnanja ter drugih kaznivih dejanj, zagotovljeno celostno obravnavo na enem mestu. O tem, kaj se jim je zgodilo, bodo povedali le enkrat, njihovo pripoved pa bo mogoče uporabiti tako za pomoč otrokom kot tudi za morebitne postopke na sodišču. Otrokom tako ne bo treba vedno znova pripovedovati svoje zgodbe različnim strokovnjakinjam in strokovnjakom ter jim ne bo treba ponovno pričati na sodišču. Z vidika zaščite otrok, žrtev kaznivih dejanj, je Hiša za otroke velikanski dosežek, ki bo prispeval k zmanjšanju viktimizacije žrtev.

Po drugi strani ne morem trditi, da je do bistvenih sprememb prišlo tudi v odnosu institucij do žensk z izkušnjo nasilja. Nevladne organizacije so v tem obdobju večkrat opozorile na neprimeren odnos institucij do žensk, zato želja po izboljšanju tega odnosa ostaja tudi sedaj. Nevladne organizacije bodo na tem področju neutrudno delovale še naprej.

Pomembno je, da se kot oseba z izkušnjo nasilja v družini opremite z informacijami in vedenjem, kaj vse vas čaka na poti v varno življenje. Še bolj pomembno pa je, da se obkrožite z ljudmi, ki vam bodo pomagali stopati po tej poti, vam nudili oporo in spodbudo. Mreža podpornih oseb, pa naj bodo to prijateljice, sorodniki, sosedje ali sodelavke ter strokovnjakinje in strokovnjaki, ki delujejo na področju preprečevanja nasilja v družini, se vedno znova izkaže kot neprecenljiva.

Nina Rapilane Obrán

PREDGOVOR K PRVI IZDAJI

Priročnik, ki je pred vami, vsebuje informacije o najpogostejših pravnih postopkih, s katerimi se srečujejo ženske z izkušnjo nasilja v družini, ko se odločijo končati partnerski odnos, v katerem doživljajo nasilje. Namen je ženskam z izkušnjo nasilja približati postopke na razumljiv in prijazen način, ne pa jih samo pravniško predstaviti. Priročnik ne olepšuje realnega stanja, temveč jasno in brez zadržkov razlaga, kaj vse čaka ženske na tej poti. Morda bosta kakšna predstavica ali predstavnik institucij v nekaterih opisih postopkov zaznala kritiko in tako je prav. Priročnik je napisan tudi z željo, da bi institucije svoj odnos do žensk z izkušnjo nasilja izboljšale.

Gotovo opazate, da žrtev nasilja naslavljam izključno z žensko slovnično obliko, izraz povzročitelj nasilja pa uporabljam v moški slovnični obliki. Tako je zato, ker je večina žrtev nasilja v družini žensk, kar 92 odstotkov povzročiteljev nasilja pa je moških.¹ Seveda lahko priročnik koristi tudi moškim, ki so žrtve nasilja.

Cilj, ki sem si ga zadala ob pisanju priročnika, je doseči čim več žensk, ki jim bodo informacije v njem olajšale pot skozi postopke. Ni treba, da ženske z izkušnjo nasilja v družini po tej poti stopate same.

---

¹ Leskošek, V., Urek, M., Zaviršek, D.: Nacionalna raziskava o nasilju v zasebni sferi in partnerskih odnosih, Končno poročilo 1. faze raziskovalnega projekta, Inštitut za kriminologijo, 2010, <http://www.arhiv.uem.gov.si/fileadmin/uem.gov.si/pageuploads/NasiljeRaziskava2010.pdf>, pridobljeno dne 20. 8. 2014, str. 12.

Poleg družine in prijateljic oziroma prijateljev smo vam v podporo tudi številne nevladne organizacije ter druge institucije. Dobro je, da okrog sebe zgradite trdno podporno mrežo, saj boste tako lažje, hitreje in učinkoviteje dosegli cilj – življenje brez nasilja.

Nina Obran

1. RENATA*

Renata je bila navdušena, ko je spoznala Petra. Tako pozoren, nežen in ljubeč je bil. Tako pameten. Če ga je kaj vprašala, se je zasmel: »Kaj sprašuješ neumnosti, trapica moja!« Rad je videl, da je urejena zanj. Večkrat je omenil, kako dobro zgleda njegova soseda in da si želi, da tudi Renata obleče kaj podobnega. Ni ji bilo težko, saj se ji je zdelo popolnoma normalno, da se ženska uredi za svojega moškega. Ko ji je rekel, da ne želi, da se družijo s svojimi prijateljicami, ker so samske in niso primerna družba zanj, se je strinjala z njim. Če je dobro razmislila, se ji je res zdelo, da se obnašajo otročje. Sploh pa se sedaj, ko ima partnerja, ne spodobijo, da bi sama zahajala v lokale.

Nekoč sta bila Renata in Peter dogovorjena, da se dobita ob 17. uri. Renata je zamudila avtobus in je zato prišla na dogovorjen kraj petnajst minut prepozno. Peter je bil zelo razburjen in jo je v navalu jeze stisnil za nadlaket. Oba sta bila v šoku. Petru je bilo takoj žal. Seveda mu je Renata oprostila, imela ga je rada in želela si je ustvariti družino z njim. Tudi ona bi bila jezna, če bi Peter zamudil.

Po poroki se je Renati svet postavil na glavo. Peter je postajal čedalje bolj muhast, povzdignil je glas za vsako malenkost, ki jo je naredila. Renata je bila užaljena, saj se ji je zdelo, da si vsega tega ni zaslužila. A rekla ni nič. Peter je bil preobremenjen v službi, kriza je, šef ga maltretira, kaj bi ga potem še ona obremenjevala s svojimi željami in

potrebami. Čeprav se je trudila biti dobra žena, se stanje ni izboljšalo. Celo poslabšalo se je. Klofute so bile že na dnevnem redu, ravno tako kričanje, grožnje, zmerjanje, žaljivke. V spalnici je večkrat morala početi stvari, ki jih ni želela, a je potrpela, saj je Peter rekel, da je njena dolžnost, da naredi vse, kar si mož zaželi.

Zanosila je. Mislila je, da bo s prihodom otroka vse drugače in se bo Peter končno spremenil. A je bilo še huje. Očital ji je, da otrok sploh ni njegov, da se je gonila v službi in da naj za otroka skrbi tisti, ki ga je naredil. Saj ve, kako se je nastavljala sodelavcem. Renata ni mogla več prenašati pritiskov in obtoževanja, pa se po porodniškem dopustu ni več vrnila na delo. »Tako ali tako si dobra samo še za v kuhinjo,« ji je govoril Peter. Ker ni imela več svojega dohodka, je morala Petra za vsako stvar, ki jo je želela kupiti za otroka ali gospodinjstvo, dolgo časa prositi ter mu razlagati, za kaj bo denar porabila in zakaj to sploh potrebujejo. Očital ji je, da je zapravljiva in da za tujega otroka ne bo plačeval, naj se znajde po svoje. Tudi na otroka je kričal, zato se ga je ta zelo bal. Po rojstvu drugega otroka se stanje ni spremenilo.

Nekega dne je Peter kot že tolikokrat poprej prišel iz službe slabe volje. Čisto je ponorel, ker na mizi še ni bilo kosila. Čeprav se je Renata trudila, da bi bilo vse pravočasno pripravljeno, se krompir ni in ni hotel skuhati. Peter je prihrumel v kuhinjo, jo zgrabil za lase in jo z glavo butnil ob omarico. V trenutku se ji je ulila kri iz nosu. »Pizda ti materina, kaj se kurbaš okoli, jaz pa naj čakam na kosilo! Daj že na mizo!« V strahu je res pripravila krožnik in ga s tresočimi rokami postavila pred Petra. Vendar krompir še ni bil čisto gotov. »Prasica zahrbtna, me hočeš zastrupiti!« Peter je z vso silo zalučal krožnik v steno, Renato zopet zgrabil za lase ter jo brcal in boksal, kamorkoli je pač padlo. Otroka sta zajokala, kar ga je le še bolj pogrelo in je mlajšemu, komaj

dveletnemu sinu primazal tako močno klofuto, da ga je odneslo na drugo stran sobe, kjer je v strahu obnemel. V tistem trenutku je Renata zbrala ves pogum, kar ga je premogla, pograbila oba otroka in zbežala k sosedom, od koder je poklicala policijo.

* Imeni sta izmišljeni.

2. O NASILJU V DRUŽINI

Nasilje v družini ponavadi ni enkratni dogodek, temveč traja dlje časa. Začne se lahko z občasnim zbadanjem v družbi: »Kaj govoriš neumnosti, ko nimaš pojma, trapica moja!« ali: »Poglej sosedo, kako je urejena. Tudi tebi ne bi škodilo!« Kmalu se lahko stopnjuje v zmerjanje, prelaganje krivde na žrtev, hujše žaljivke, grožnje, celo v fizično, spolno in ekonomsko nasilje, kar povzročitelj nasilja počne vse pogosteje. Tudi otrok, ki je priča nasilju enega družinskega člana nad drugim, je žrtev nasilja. Nasilje je zloraba moči povzročitelja nasilja z namenom podrediti si in nadzorovati žrtev nasilja. Partnerja zato v odnosu, v katerem je nasilje, nikoli nista v enakovrednem položaju. O vsakodnevnih stvareh, a tudi o pomembnih, se žrtev nasilja ne odloča svobodno, po svoji volji. S svojim časom, telesom in stvarmi ne razpolaga sama, temveč se prilagaja zahtevam povzročitelja.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND)² opredeljuje nasilje v družini kot vsako uporabo fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja enega družinskega člana proti drugi družinski članici oziroma zanemarjanje družinske članice, pa tudi zalezovanje žrtve ne glede na starost, spol ali katerokoli drugo osebno okoliščino žrtve ali povzročitelja nasilja, ter telesno kaznovanje otrok.

---

² Zakon o preprečevanju nasilja v družini, Uradni list RS, št. 16/08, 68/16. Besedilo zakona najdete v Prilogi 7.

Fizično nasilje je vsaka uporaba fizične sile ali grožnja z uporabo fizične sile, ki žrtev prisili, da kaj stori ali opusti ali da kaj trpi ali ji omejuje gibanje oziroma komuniciranje in ji povzroči bolečino, strah ali ponižanje, ne glede na to, ali so nastale telesne poškodbe. To vključuje klofutanje, udarce z roko ali s predmeti, brcanje, lasanje, pritiskanje ob zid, davljenje, porivanje, stanje oz. sedenje na žrtvi, zvijanje rok in podobno.

Spolno nasilje so ravnanja s spolno vsebino, v katera žrtev ne privoli, je vanje prisiljena ali zaradi svoje stopnje razvoja ne razume njihovega pomena, grožnje z uporabo spolnega nasilja, ter javna objava spolnih vsebin o žrtvi. Mnogo ljudi še vedno verjame, da mora biti ženska partnerju na voljo za spolne odnose, četudi si jih sama ne želi. Menijo, da je zadovoljevanje partnerjevih spolnih potreb njena dolžnost. To prepričanje je škodljivo in napačno. Ženska samostojno razpolaga s svojim telesom in ima v vsakem trenutku pravico zavrniti spolni odnos, določeno spolno prakso ali drugo ravnanje spolne narave. Če te možnosti nima, druga oseba nad njo izvaja spolno nasilje.

Psihično nasilje so ravnanja in razširjanje informacij, s katerimi povzročitelj nasilja pri žrtvi povzroči strah, ponižanje, občutek manjvrednosti, ogroženosti in druge duševne stiske, tudi če so storjena z uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije. Sem spadajo grožnje, žaljenje, kritiziranje, zasmehovanje, zbujanje občutkov krivde in strahu, obtoževanje, ignoriranje in drugo.

Ekonomsko nasilje je neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje žrtve pri razpolaganju z lastnimi dohodki oziroma upravljanju z lastnim premoženjem ali neupravičeno omejevanje razpolaganja oziroma upravljanja s skupnim premoženjem družinskih članic, neupravičeno neizpolnjevanje finančnih oziroma premoženjskih obveznosti

do družinskega člana oziroma članice ali neupravičeno prelaganje finančnih oziroma premoženjskih obveznosti na družinsko članico. Povzročitelj nasilja žrtvi odvzema denar, ji odreka pravico do uporabe skupnega denarja, uničuje skupno lastnino ali lastnino žrtve, ji preprečuje pridobivanje lastnih dohodkov, ne plačuje preživitve, jo sili v poplačilo njegovih dolgov ali glob, ki so mu bile izrečene zaradi prekrškov. Pogosto se dogaja tudi, da povzročitelj nasilja sklene različne zavarovalne, leasing in podobne pogodbe v imenu žrtve, ustanovi podjetje na njeno ime, nato pa obveznosti ne poravnava in dolgove prepusti žrtvi nasilja.

Zanemarjanje je oblika nasilja, kadar povzročitelj nasilja opušča dolžno skrb za žrtev, ki jo potrebuje zaradi bolezni, invalidnosti, starosti, razvojnih ali drugih osebnih okoliščin, npr. odrekanje zdravniške pomoči, odrekanje hrane, življenjskih potrebščin, higiene itd.

Zalezovanje je naklepno ponavljajoče se neželjeno vzpostavljanje stika, zasledovanje, fizično vsiljevanje, opazovanje, zadrževanje na krajih, kjer se žrtev giba ali druga oblika neželenega vdora v življenje žrtve.

Telesno kaznovanje otrok je vsako fizično, kruto ali ponižujoče kaznovanje otrok oziroma vsako dejanje, namenjeno kaznovanju otrok, ki ima elemente fizičnega, psihičnega ali spolnega nasilja ali zanemarjanja kot vzgojne metode.

Kazenski zakonik (KZ-1)³ pravi, da kdor v družinski skupnosti z drugim grdo ravna, ga pretepa ali drugače boleče ali ponižujoče ravna, ga z grožnjo z neposrednim napadom na življenje ali telo preganja iz skupnega prebivališča ali mu omejuje svobodo gibanja, ga zalezuje,

---

³ Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16 in 27/17).

ga prisiljuje k delu ali opuščanju dela ali ga kako drugače z nasilnim omejevanjem njegovih enakih pravic spravlja v skupnosti v podrejen položaj, se kaznuje z zaporem do petih let. Enako velja za nasilje v kakšni drugi trajnejši življenjski skupnosti, če pa je družinska ali druga trajnejša skupnost že razpadla in je nasilje povezano z njo, se povzročitelj nasilja kaznuje z zaporem do treh let.⁴

Pogosto žrtev nasilja v družini doživlja več oblik nasilja, lahko celo vse. Tudi če povzročitelj nasilja izvaja eno obliko nasilja, je to nasilje v družini. Iz opisa kaznivega dejanja nasilja v družini izhaja, da mora pri tem kaznivem dejanju praviloma iti za trajnejše ravnanje povzročitelja, zaradi katerega je žrtev v skupnosti v podrejenem položaju.

Znaki, ki nakazujejo na odnos, v katerem se izvaja nasilje, so številni. Najbolj očiten je strah pred partnerjem. Žrtev mora neprestano paziti, kaj reče oziroma dela, da bi se izognila partnerjevemu izbruhu, pozorna je na njegovo počutje in svoje vedenje prilagaja njegovim odzivom. Partner žrtev podcenjuje, jo nadzoruje.⁵ Žrtev se počuti nemočno, obupano in prestrašeno.

---

⁴ Opise drugih kaznivih dejanj, povezanih z nasiljem v družini, najdete v Kazenskem zakoniku.

⁵ Povzeto po Helpguide.org, Domestic Violence and Abuse, http://www.helpguide.org/mental/domestic_violence_abuse_types_signs_causes_effects.htm, pridobljeno dne 11. 6. 2013.

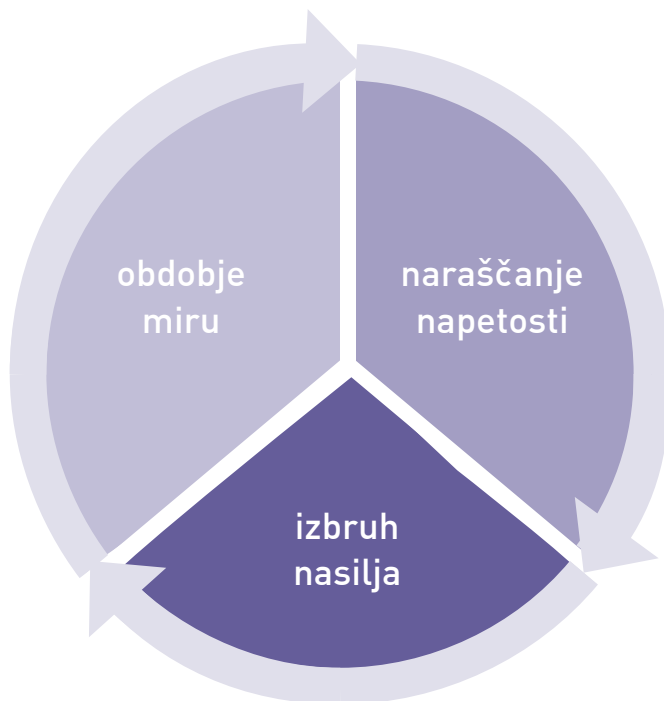
2.1. KROG NASILJA

Za veliko odnosov, v katerih je prisotno nasilje, drži vzorec, ki ga imenujemo krog nasilja. Krog nasilja je razdeljen v tri faze. Prva faza je **naraščanje napetosti**, v kateri povzročitelj nasilja ob običajnih življenjskih situacijah postaja vse bolj napet. Žrtev zato postane previdnejša in bolj prilagodljiva, povzročitelju hoče na vsak način ustreči, da bi se izognila nasilju. Vendar nič, kar žrtev naredi, nasilja ne more preprečiti. Druga faza, **faza povzročitve nasilja** lahko nastopi v katerikoli obliki, kar pomeni, da se žrtev na nasilje ne more pripraviti, saj ne more predvideti, kaj bo naredil povzročitelj. Nasilje ni nikoli posledica vedenja žrtve, čeprav povzročitelj to tako prikazuje. Tretja faza je **obdobje navideznega miru** (t. i. medeni tedni), v katerem povzročitelj poskuša zmanjšati pomen nasilja ali prevaliti krivdo za nasilje na žrtev. Povzročitelj se lahko sramuje svojega dejanja, prepričuje žrtev, da se nasilje ne bo več ponovilo, se opravičuje, prevzame del družinskih obveznosti, žrtvi nasilja morda kupuje darila in je do nje prijazen. Ravno zaradi navedenega se žrtve v tej fazi težje odločijo za odhod, saj verjamejo, da se bo partner res spremenil.

Celoten krog nasilja se lahko zavrti v enem dnevu ali pa traja tedne, celo mesece. Nekatere žrtve doživljajo nenehno nasilje brez obdobja miru.⁶

---

⁶ Po izvorni zamisli Lenore Walker, *The Battered Woman*, Harper and Row, New York, 1979, povzeto po Domestic Violence Roundtable, *The Cycle of Domestic Violence*, <http://www.domesticviolenceroundtable.org/domestic-violence-cycle.html>, pridobljeno dne 17. 6. 2013.

Diagram 1: Krog nasilja

Za pomoč žrtvam nasilja je pomembno, da se tako strokovna javnost kot družba zavedamo, da:

1. je za nasilje kriv in odgovoren le povzročitelj nasilja,
2. za nasilje ni opravičila,
3. nasilje ni konflikt ali nesoglasje med partnerjema,
4. je nasilje odločitev povzročitelja, v nasilno ravnanje ga nič ne sili,
5. povzročitelj nasilja mora nadzorovati svoje ravnanje,
6. je nasilje družbeni problem,
7. nasilje preprečujemo z ničelno toleranco do nasilja in z jasnim postavljanjem meja povzročitelju nasilja.⁷

⁷ Več o tem na spletni strani Društva za nenasilno komunikacijo <http://www.drustvo-dnk.si/>.

Žrtev nasilja v družini ne more sama preprečevati nasilja niti se ne more sama pred njim učinkovito zaščititi. Država mora odločno ukrepati proti nasilju v družini ter žrtvi v okviru svojih institucij nuditi ustrezno strokovno pomoč. Žrtev lahko dobi pomoč tudi pri nevladnih organizacijah, ki nudijo pomoč ženskam z izkušnjo nasilja. Postopki, ki so opisani v nadaljevanju, ob sodelovanju žrtve, državnih institucij ter nevladnih organizacij zagotavljajo pravno pot v varno življenje žrtve nasilja in njenih otrok.

3. DELO POLICIJE

Ko zaradi nasilja potrebujete takojšnjo zaščito in si je sami ne morete zagotoviti, pokličite policijo na številko 113. Lahko se dogovorite, da v primeru vaše ogroženosti to naredi tudi kdo drug, npr. soseda, prijatelj, sorodniki. Da vam bo policija lahko hitreje pomagala, povejte, kdo ste, kje ste in kaj se dogaja. Povejte, da potrebujete pomoč. Ko čakate na prihod policije, ne pospravljajte nereda, ki je morebiti nastal zaradi povzročiteljevega nasilnega dejanja, saj bo to pomemben dokaz v nadaljnjih postopkih.

Na kraj dogodka bo v najkrajšem možnem času prišla uniformirana policija. Čeprav je razumljivo, da ste zaradi dogodka razburjeni, vseeno poskušajte policistki ali policistu čim mirneje opisati, kaj se je zgodilo. Povejte vse o današnjem in preteklih nasilnih dogodkih, kako ti dogodki vplivajo na vas in vaše otroke, ali potrebujete zdravniško pomoč. Če se želite umakniti, vprašajte, kje dobite tovrstno pomoč. Policija vam bo pomagala pri umiku na varno, npr. v krizni center. Četudi se je policija odzvala na vaš klic, pri njenem posredovanju ne gre za prijavo nasilja, temveč za zaščito žrtve pred trenutnim nasiljem. Dobro je, da prijavo kaznivega dejanja opravite takoj ali pozneje na policijski postaji, ko boste lahko v miru opisali zadnji dogodek in dogajanje v preteklosti (vse pretekle dogodke, morebitne poškodbe in posledice nasilja) ter za svojo prijavo dobili zapisnik.

Ko se pred nasiljem umaknete k sorodnikom, prijateljicam, sosedam ali

se zatečete v varno hišo, je vaša prva skrb varnost. Če ob odhodu niste mogli s sabo vzeti svojih osebnih stvari, osebnih stvari otrok (osebni dokumentov, pripomočkov za osebno higieno, oblek, šolskih potrebščin za otroke, morebitnih sodnih spisov in podobno) in stvari, ki jih potrebujete za opravljanje svojega dela, lahko naknadno zaprosite policijo za spremstvo do stanovanja. S tem zaprosilom izrazite izrecno dovoljenje, da policistke ali policisti lahko vstopijo v vaše stanovanje. Z vami bodo zato, da vas zavarujejo in zaščitijo pred morebitnim povzročiteljevim napadom. Policija predlaga⁸, da se s tako prošnjo osebno oglasite na najbližji policijski postaji glede na kraj bivanja, kjer imate naštete stvari in kamor želite, da vas policija spremlja. Policija ne spremlja drugih oseb in jim ne omogoča vstopa v stanovanje, če z njimi ni tudi žrtev. Včasih se zgodi, da posamezne policistke ali policisti pogojujejo spremstvo s prijavo nasilja. Zakon take zahteve ne pozna. Če kljub vašemu vztrajanju še naprej odklanjajo spremstvo, se po pomoč lahko obrnete na organizacijo, ki vam bo pomagala pri uresničevanju vaše pravice (npr. Društvo za nenasilno komunikacijo).

Policija praviloma sodeluje v multidisciplinarnih timih⁹, ki se na centrih za socialno delo oblikujejo za obravnavo nasilja v družini. Kot del tima v skladu s svojimi pooblastili sodeluje pri načrtovanju in zagotavljanju vaše varnosti.

---

⁸ Ministrstvo za notranje zadeve, Policija: Policijsko spremstvo žrtve nasilja v družini, <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/182-kriminaliteta/67751-policijsko-spremstvo-rtve-nasilja-v-druini>, pridobljeno dne 30. 4. 2014.

⁹ Ministrstvo za notranje zadeve, Policija: Policijsko spremstvo žrtve nasilja v družini, <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/182-kriminaliteta/67751-policijsko-spremstvo-rtve-nasilja-v-druini>, pridobljeno dne 30. 4. 2014.

3.1. PREPOVED PRIBLIŽEVANJA DOLOČENI OSEBI, KRAJU ALI OBMOČJU

Če policija meni, da je podan utemeljen sum, da je povzročitelj storil kaznivo dejanje ali prekršek z znaki nasilja in obstajajo razlogi za sum, da bo ogrozil življenje, osebno varnost ali svobodo vas in/ali vaših otrok, sme odrediti ukrep prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju. Ko policija povzročitelju izreče ukrep prepovedi približevanja, vam izroči odredbo, v kateri je določen obseg ukrepa (čas trajanja, osebe in/ali kraj oziroma območje, ki se jim povzročitelj ne sme približati, prepoved nadlegovanja po komunikacijskih sredstvih). Kot kraj, ki se mu povzročitelj ne sme približevati, se lahko določi kraj, kjer žrtev stanuje, dela, se izobražuje, je v varstvu ali se vsakodnevno giblje. Razdalja od kraja oziroma osebe, kateri se kršitelj ne sme približati, se določi do največ dvesto metrov. Prepoved približevanja določeni osebi, kraju ali območju zajema tudi prepoved nadlegovanja po komunikacijskih sredstvih, npr. telefonu, elektronski pošti itn.

Policija lahko kršitelju izreče ukrep prepovedi približevanja že na samem kraju dogodka, ki ga mora kršitelj takoj zapustiti, policiji pa izročiti ključe prebivališča, v katerem živi skupaj z žrtvijo. Policija lahko izreče ukrep tudi naknadno, ob kasnejši seznanitvi z dogodkom. Ukrep, ki ga izreče policija, lahko traja največ osemindeset ur. Odločitev policije pretehta preiskovalna sodnica ali sodnik, ki lahko ukrep s sklepom potrdi, spremeni ali razveljavi. Ob potrditvi ukrepa prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju preiskovalna sodnica

ali sodnik ukrep običajno podaljša do petnajst dni, pri čemer se mora upoštevati začetek veljave ukrepa, ki ga je izrekla policija.

O izrečenem ukrepu mora policija takoj obvestiti pristojni center za socialno delo, ki vas povabi na pogovor, po potrebi skupaj z vami izdelava varnostni načrt in vas seznani z organizacijami, ki so vam na voljo za materialno in nematerialno pomoč. Če je kraj, ki se mu kršitelj ne sme približati, tudi vzgojno-izobraževalni zavod, ki ga obiskuje otrok, mora policija odgovorno osebo vzgojno-izobraževalnega zavoda seznaniti s trajanjem prepovedi približevanja oziroma z drugimi podatki iz odredbe, ki so pomembni za otrokovo zaščito. Priporočljivo pa je, da šolo oziroma vrtec ali CSD o izrečenem ukrepu obvestite tudi sami in odgovorni osebi izročite kopijo odredbe oziroma sklepa o prepovedi približevanja.

Če povzročitelj nasilja ne spoštuje izrečenega ukrepa in se vam vseeno približa ali vas drugače nadleguje, takoj pokličite policijo, ki ga bo odstranila z območja prepovedi približevanja. Če kršitelj kljub temu ne preneha s kršitvijo ukrepa, se mu izreče globa v višini od 300 do 800 evrov. To pa ni edina posledica kršitve ukrepa. Kršitev je pomemben dejavnik pri presojanju vaše ogroženosti pri podaljšanju ukrepa prepovedi približevanja, upošteva pa se tudi v drugih postopkih, npr. v postopku zaradi nasilnih dejanj po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini, v kazenskem postopku kot obteževalna okoliščina itn.

Za zagotovitev dolgotrajnejše varnosti je za vas lahko pomembno, da vložite predlog za podaljšanje prepovedi približevanja, zlasti če predvidevate, da vas bo povzročitelj še naprej ogrožal tudi po preteku petnajstih dni, za katere je bil izrečen ukrep prepovedi približevanja. V času, ko ukrep traja in niste izpostavljeni nasilju, imate možnost, da poiščete informacije in ljudi, ki vam bodo pomagali pri

spreminjanju situacije, pa naj bodo to ljudje iz vaše socialne mreže ali strokovnjakinje in strokovnjaki s področja pomoči žrtvam, v miru razmislite o nadaljnjih korakih ter morda že sprožite določene postopke. Preiskovalni sodnici ali sodniku okrožnega sodišča lahko pred iztekom ukrepa predlagate podaljšanje ukrepa, ki traja do šestdeset dni. Pri tem morate navesti dokaze o utemeljenih razlogih za sum, da vas bo povzročitelj še naprej ogrožal. Ti so predvsem:

- neupoštevanje ukrepa prepovedi približevanja, še zlasti, če je to pri nadzoru ugotovila policija (zato je tudi pomembno, da jo o kršitvi takoj obvestite),
- izrečena globa zaradi neupoštevanja prepovedi približevanja,
- odrejeno pridržanje zaradi neupoštevanja prepovedi približevanja,
- ugotovljeno nadlegovanje po komunikacijskih sredstvih,
- vaš utemeljen strah zaradi preteklih groženj,
- grožnje kršitelja, namenjene vam, ki so posredovane tretjim osebam,
- nesodelovanje kršitelja s centrom za socialno delo.

Smiselno je, da vam predlog za podaljšanje prepovedi približevanja pomaga napisati strokovna delavka ali delavec na centru za socialno delo oziroma svetovalka ali svetovalec v nevladni organizaciji, ki ima s tem izkušnje. Če vam finančna sredstva omogočajo, vam lahko pomaga tudi odvetnica ali odvetnik.

V primerih nadlegovanja po komunikacijskih sredstvih je dobro, da shranite morebitno (elektronsko) pošto, ki vam jo kršitelj pošilja, kakor tudi sporočila po mobilnem telefonu ter izpiske klicev. Zato je pomembno, da klice sprejmete. Ni treba poslušati, kaj povzročitelj govori, pomembno pa je, da je zveza vzpostavljena pet sekund, preden jo prekinete. Tako bo klic zagotovo zabeležen pri operaterju.

Izpisek operaterja o prejetih klicih oziroma sms-sporočilih, ki ga lahko pridobite, je pomemben dokaz pri dokazovanju kršitve. Kot kršitev prepovedi približevanja se upoštevajo tudi povzročiteljevi pritiski, ki jih izvaja preko tretjih oseb (npr. povzročitelj nadleguje vaše sorodnice, sorodnike, prijateljice in/ali prijatelje, vam preko njih pošilja sporočila, jim razlaga, kaj vse vam bo naredil, ko se prepoved konča ipd.).

Diagram 2: Trajanje ukrepa prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju

Če želite v času trajanja ukrepa odpotovati ali se preseliti v tujino, lahko, še preden zapustite ozemlje Slovenije, zaprosite za izdajo evropske odredbe o zaščiti. Tako boste v drugi državi članici Evropske unije deležni enake zaščite kot pri nas. Več o tem lahko preberete v Prilogi 1.

3.2. PRIJAVA KAZNIVEGA DEJANJA

Pomemben korak za zagotovitev vaše varnosti je, da se kljub pomislekom in strahu odločite za prijavo nasilja.¹⁰ To lahko storite na policijski postaji, ki je pristojna za kraj vašega bivanja ali na policijski postaji v kraju, kjer se trenutno nahajate. Čeprav je policija dolžna sprejeti

¹⁰ Na enak način lahko prijavite tudi druga kazniva dejanja.

prijavo kaznivega dejanja ne glede na kraj dogodka, se lahko zgodi, da na policijski postaji v kraju, kjer se trenutno nahajate, prijave ne bodo želeli sprejeti s pojasnilom, da niso pristojni za vaš kraj bivanja. O vašem prihodu na policijsko postajo bodo želeli napraviti le uradni zaznamek. Včasih ga želi namesto zapisnika o prijavi kaznivega dejanja napraviti tudi policijska postaja, ki je pristojna za vas. Pomembno je vedeti, da uradni zaznamek ne pomeni prijave kaznivega dejanja, saj je zgolj kratek, strnjen in enostaven zapisek o manj pomembnem dejanju v postopku (na primer, policist ali policistka v uradnem zaznamku navede, da ste prišli na policijsko postajo in povedali o nasilju, ne opiše pa natančnega dogajanja ob nasilju in drugih podatkov, ki so izjemnega pomena za nadaljnji postopek). Zaradi tega vztrajajte, da policistka ali policist, ki se z vami pogovarja, napravi zapisnik o sprejemu ustne kazenske ovadbe. Nato bo policistka ali policist vašo prijavo poslala oziroma poslal na pristojno policijsko postajo. Od policije zahtevajte izvod zapisnika o svoji neposredno vloženi prijavi kaznivega dejanja, saj vam lahko ta dokument koristi v poznejših postopkih. Pomembno je, da zapisnik in ostale dokumente shranite izven dosega povzročitelja, da jih ne bi uničil, z njimi manipuliral ali vas ogrožal. Dobro je, da imate zaradi varnosti in iz praktičnih razlogov kopije dokumentov, ki jih shranite na drugem mestu kot originale.

Prijavo lahko vložite tudi na državnem tožilstvu, ki prijavo največkrat odstopi policiji z zahtevo, da preveri navedbe v njej. Policija bo tako prijavo obravnavala šele, ko jo bo prejela od državnega tožilstva. Prijavo prav tako lahko pošljete priporočeno po pošti. V tem primeru bo policija z vami opravila pogovor.¹¹ Nasilje lahko prijavite anonim-

---

¹¹ Povzeto po Ministrstvo za notranje zadeve, Policija: Prijava nasilja v družini, <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/182-kriminaliteta/67747-prijava-nasilja-v-druini>, pridobljeno dne 30. 4. 2014.

no po telefonu ali preko spletne strani¹², vendar policija svetuje, da to storite le izjemoma. Učinkovito ukrepanje na podlagi anonimne prijave namreč pogosto ni mogoče zaradi preskromnih informacij, ki jih ljudje posredujejo policiji, in nesodelovanja udeležениh.

Ob vložitvi prijave vas lahko spremlja zaupna oseba (spremljevalka ali spremljevalec žrtve) za oporo v postopkih z uradnimi ustanovami. To je lahko svetovalka ali svetovalec iz organizacije, ki nudi pomoč žrtvam, pa tudi nekdo iz vaše socialne mreže. Če policistka ali policist navzočnost spremljevalke ali spremljevalca zavrne, zelo jasno povejte, da želite njeno oziroma njegovo navzočnost in pri tem vztrajajte, saj je to vaša pravica.

Da bi policija lahko učinkoviteje ukrepala in bolje poskrbela za vašo varnost, potrebuje čim več podatkov, te pa najlaže dobi prav od vas. Običajno policija ob prijavi potrebuje naslednje podatke:

- kratek splošen opis odnosa s povzročiteljem, ki vključuje opis, kako sta se spoznala in kakšen je bil odnos na začetku,
- kdaj so se začele pojavljati spremembe v odnosu,
- kdaj se je začelo v odnosu pojavljati nasilje (psihično, fizično, spolno, ekonomsko),
- kako je bilo, ko je bil povzročitelj prvič nasilen, pri čemer policija pričakuje kar se da natančen opis dogodka (kdaj, kaj, kako, kje, morebitne priče dogodka...),
- opis tipičnega dogajanja, ko je povzročitelj nasilen,
- kateri so bili dogodki najhujšega nasilja ter opis (kdaj, kaj, kako, kje, morebitne priče dogodkov ...),
- vmesno dogajanje,
- informacija o nasilju nad otroki oziroma morebitna navzočnost otrok ob dogodkih nasilja, opis doživljanja in odzivanja otrok na nasilje,

---

¹² Spletna stran za anonimno prijavo je www2.gov.si/e-uprava/prijavadn.nsf.

- opis zadnjega dogodka nasilja (kdaj, kaj, kako, kje, morebitne priče dogodka...),
- informacija o posedovanju ali možnosti posedovanja orožja na strani povzročitelja,
- morebitni zdravniški izvidi in/ali mnenja, fotografije poškodb (če imate vidne poškodbe, lahko ob vašem soglasju posnetke naredi policija),
- razni zapisi o izrečenih grožnjah v pismih, e-pošti, sms-sporočilih,
- podatki o morebitnih preteklih posredovanjih policije, preteklih prijavah, obsodbah zaradi nasilja (tudi pogojne kazni) oziroma o morebitnih trenutno izrečenih ukrepih,
- morebitni vaši zapisi o dogodkih nasilja,
- opis vašega doživljanja nasilja, kako ste se ob povzročiteljevem nasilju počutili (npr. nemočni, prestrašeni, vznemirjeni, jezni ...).

3.3. KAZENSKA OVADBA

Policija po prejeti prijavi opravi razgovor z domnevnim storilcem kaznivega dejanja in morebitnimi pričami. Če je le mogoče, se s policijo dogovorite, kdaj naj opravijo pogovor s povzročiteljem nasilja in jih prosite, naj vas o tem obvestijo. Tako boste lahko pravočasno poskrbeli za svojo varnost, ki bi bila lahko zaradi prijave nasilja ogrožena, npr. se umaknili v varno hišo. Na podlagi zbranih obvestil policija sestavi kazensko ovadbo, ki jo vloži na državno tožilstvo. Če policija na podlagi zbranih obvestil oceni, da ni podlage za kazensko ovadbo, o tem pošlje poročilo državnemu tožilstvu, ki nato odloči o nadaljnjem

postopku. Na spletni strani www.policija.si/apps/obvescanje_oskodovancev/form.php (Obveščanje oškodovancev kaznivih dejanj) lahko dobite informacije o poteku predkazenskega postopka za kaznivo dejanje, v katerem ste bili oškodovani.

3.4. PREKRŠEK

Uniformirana policija je usposobljena za obravnavanje primerov nasilja v družini. Kljub temu se zgodi, da policisti in policistke včasih napačno ocenijo dejanje povzročitelja in ga obravnavajo kot prekršek nasilnega in drznega vedenja po Zakonu o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1).¹³ Posledica tega je, da policija nasilja ne obravnava kot kaznivo dejanje, povzročitelju pa izda le plačilni nalog za plačilo globe.

Čeprav redkeje, se vseeno lahko zgodi, da so za prekršek kaznovane tudi žrtve nasilja, ki so zaradi nasilja ob prihodu policije pogosto razburjene in policistkam ali policistom ne uspejo pojasniti, kaj se je zgodilo. Po drugi strani so povzročitelji nasilja lahko umirjeni, s policijo sodelujejo in zato delujejo bolj verodostojno. Zoper plačilni nalog lahko na prekrškovni organ (v tem primeru policijo) vložite zahtevo za sodno varstvo, kar dejansko pomeni, da se na plačilni nalog pritožite. V zahtevi za sodno varstvo podrobno razložite dogajanje pred prihodom policije. Potrebne podatke (rok za vložitev zahteve, naslov) najdete na plačilnem nalogu v pravnem pouku, o vaši zahtevi pa bo odločalo sodišče.

Po izkušnjah Društva za nenasilno komunikacijo je v dogodku nasilja, ko intervencija policije ni nujna in lahko žrtev za svojo varnost poskrbi na drugačen način (se na primer umakne), bolje, da po dogodku nasilja

---

¹³ Zakon o varstvu javnega reda in miru, Ur.l. RS, št. 70/2006.

sama čim prej obišče policijsko postajo in tam poda prijavo kaznivega dejanja. Takrat ni tako razburjena in lahko policiji posreduje več podatkov, pove, da ne gre za enkratni dogodek ipd. Z njo se bo pogovarjala kriminalistka ali kriminalist, ki je posebej usposobljena oziroma usposobljen za postopanje v primerih nasilja v družini, zadeva pa se bo obravnavala kot sum storitve kaznivega dejanja in ne kot prekršek.

**V PRIMERU, DA STE ZARADI NASILJA ŽIVLJENJSKO
OGROŽENI, JE ČIMPREJŠNJE POSREDOVANJE POLICIJE
NUJNO, SAJ VAS LAHKO LE TAKO UČINKOVITO ZAŠČITI!**

Kljub morebitnim zadržkom do sodelovanja s policijo (sram zaradi izkušnje nasilja, strah pred maščevanjem povzročitelja, občutek odgovornosti glede nadaljnjih postopkov, občutek krivde, nezaupanje v delo služb ali morebitne pretekle neugodne izkušnje) je nujno, da jo v primeru ogroženosti zaprosite za pomoč, saj vas lahko le tako učinkovito zaščiti. Policistkam ali policistom, ki se pogovarjajo z vami, natančno opišite, kaj se je zgodilo, saj bodo le tako lahko napisale oziroma napisali ovadbo, na podlagi katere bo nato stekel kazenski postopek. Če pri prijavi nasilja v družini potrebujete podporo in informacije, se lahko obrnete na nevladne organizacije, ki nudijo pomoč žrtvam nasilja v družini.

4. DELO CENTRA ZA SOCIALNO DELO

Policija z namenom zagotovitve ustrezne pomoči in zaščite žrtve o posredovanju zaradi nasilja v družini obvesti pristojni center za socialno delo (v nadaljevanju CSD).¹⁴ Po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini so organi in organizacije ter nevladne organizacije o nasilju, o katerem izvejo pri svojem delu, dolžni takoj obvestiti CSD, razen v primeru, če žrtev temu izrecno nasprotuje in ne gre za sum storitve kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.¹⁵ Kadar sumi, da je žrtev nasilja otrok ali oseba, ki zaradi osebnih okoliščin ni sposobna skrbeti zase, mora vsakdo, zlasti pa strokovni delavci oziroma delavke v zdravstvu ter osebe v vzgojno-varstvenih, vzgojno-izobraževalnih zavodov in socialnih zavodov, ter izvajalci oziroma izvajalke vsebin za otroke v športnih in kulturnih združenjih takoj obvestiti CSD, policijo ali državno tožilstvo ne glede na določbe o varovanju poklicne skrivnosti.

Če doživljate nasilje, se za pomoč lahko tudi sami obrnete na CSD. Vsi CSD-ji izvajajo socialnovarstveno storitev prva socialna pomoč, za katero se ni treba predhodno naročiti, zanjo pa tudi ne velja krajevna pristojnost. To pomeni, da lahko prvo socialno pomoč dobite na

---

¹⁴ V letu 2018 poteka reorganizacija centrov za socialno delo, ki med drugim uvaja novo organizacijsko strukturo le-teh. Več o tem lahko preberete na spletni strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v rubriki Reorganizacija centrov za socialno delo, dostopno na www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/reorganizacija_centrov_za_socialno_delo/.

¹⁵ Nasilje v družini je kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti. Kaj to pomeni in katere so druge oblike pregona, lahko preberete v Prilogi 2.

kateremkoli CSD-ju ne glede na svoje stalno prebivališče. V okviru prve socialne pomoči, ki je prostovoljna, zaupna, in če želite, tudi anonimna, bosta s strokovno delavko ali delavcem raziskali oziroma raziskala težavo, zaradi katere ste prišli, seznanila oziroma seznanil vas bo z možnimi rešitvami in oblikami pomoči na CSD in v drugih organizacijah ter vas krepila oziroma krepil pri iskanju virov moči. Z vami bo naredila oziroma naredil hitro oceno ogroženosti zaradi nasilja. Skupaj bosta presodili oziroma presodila, ali so potrebni takojšnji ukrepi za vašo zaščito ali za zaščito vaših mladoletnih otrok. Strokovna delavka ali delavec vam bo zaradi vaše varnosti predlagala oziroma predlagal, da se odselite iz ogrožujočega okolja, npr. v krizni center ali varno hišo, lahko pa vam tudi pomaga pri iskanju in namestitvi v varno okolje. V okviru storitve bosta naredili oziroma naredila individualni varnostni načrt in sklenili oziroma sklenila dogovor o nadaljnjih korakih. CSD je dolžan po uradni dolžnosti podati prijavo na policijo, če pri svojem delu izve za nasilje v družini ali za ogroženost otrok.

CSD izvaja vrsto nalog¹⁶, katerih namen je zagotoviti varnost žrtvi nasilja, preprečiti nadaljnje izvajanje nasilja v družini, okrepiti moč žrtve, ji nuditi podporo pri urejanju statusnih in odnosnih zadev ter s povzročiteljem nasilja izvajati strokovno delo, usmerjeno v prepoznavanje in prenehanje povzročanja nasilja. Informacije o razpoložljivih podpornih storitvah in pravnih sredstvih vam mora CSD (pa tudi drugi organi in organizacije ter nevladne organizacije) nuditi v jeziku, ki ga razumete. Ko CSD prejme obvestilo o nasilju v družini, strokovna delavka ali delavec preuči okoliščine in pridobi informacije o dosedanji obravnavi znotraj centra, informacije pa zbira tudi od drugih organov, ki morebiti obrav-

---

16 Povzeto po Skupnost centrov za socialno delo, Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo, <http://www.scsd.si/javna-pooblastila.html>, pridobljeno dne 6. 8. 2014, str. 133.

navajo žrtev ali njeno družino. V primeru, da je vaše življenje ali zdravje neposredno ogroženo, vam strokovna delavka ali delavec CSD v okviru interventne službe nudi pomoč pri odhodu v krizni center, varno hišo ali drugo varno namestitev ter vas napoti v ustrezno zdravstveno oskrbo. Z vami opravi pogovor, v katerem vas seznani z vašimi pravicami in možnostmi. Skupaj raziščeta situacijo in opredelita problem, identificirata, kdo so še možne žrtve nasilja v družini, se pogovarjata o vašem psihofizičnem stanju in počutju, razmislita o vaši podporni mreži in kako vam je v oporo. Strokovna delavka oziroma delavec nato izdelava začetno oceno ogroženosti ter opredeli načine ravnanja za zagotavljanje varnosti in krepitev vaše moči. Če so ogroženi tudi otroci, vam strokovna delavka ali delavec predstavi vlogo in pristojnosti centra za njihovo zaščito. Na podlagi vseh informacij, ki jih strokovna delavka ali delavec pridobi, z vami izdelava individualni varnostni načrt.

Strokovna delavka ali delavec CSD-ja opravi ločen pogovor s povzročiteljem nasilja in pri tem oceni njegovo sposobnost prepoznavanja nasilnega vedenja, soočanja z odgovornostjo za nasilno vedenje in s posledicami nasilja. Seznani ga z možnostjo vključitve v različne programe za spreminjanje nasilnega vedenja, kamor ga lahko tudi napoti. Strokovna delavka ali delavec preveri udeležbo povzročitelja v programih ter spremlja učinke in spremembe njegovega vedenja.

**VKLJUČITEV POVZROČITELJA NASILJA V PROGRAM
ZA DELO S POVZROČITELJI JE ŠELE ZAČETEK
SPREMEMBE VEDENJA IN NE ZAGOTAVLJA,
DA BOSTE ZATO VARNI PRED NASILJEM IN DA
SE BO VAŠA OGROŽENOST ZMANJŠALA.**

Na podlagi informacij o nasilnem vedenju povzročitelja, psihičnem in fizičnem stanju žrtve nasilja, dinamiki in posledicah nasilja ter (ne) podpori socialne mreže strokovna delavka ali delavec v pisni obliki izdelava oceno ogroženosti. Oceno ogroženosti potrebujete tudi za pridobitev brezplačne pravne pomoči za postopke po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini¹⁷ in za postopke po zakonu, ki ureja družinska razmerja¹⁸, če je to po mnenju CSD nujno potrebno, in sicer ne glede na določbe Zakona o brezplačni pravni pomoči (ZBPP)¹⁹, torej tudi, če presegate premoženjski cenzus.

Strokovna delavka ali delavec lahko na lastno pobudo oziroma na pobudo drugih organov, organizacij in nevladnih organizacij skliče multidisciplinarni tim, če presodi, da je za sprejem ocene o potrebnosti izdelave načrta pomoči žrtvi ali za njegovo oblikovanje in izvajanje potrebno sodelovanje drugih organov in organizacij. Pobudo za tim lahko podate tudi sami, zlasti če ocenite, da bi izmenjava informacij med posameznimi institucijami pripomogla k učinkovitejšemu načrtovanju pomoči in vaše varnosti. Multidisciplinarni tim je namenjen zagotavljanju vaše varnosti in varnosti vaših otrok. V njem lahko sodelujejo predstavnice ali predstavniki pristojnega CSD-ja, policije, tožilstva, vzgojno-izobraževalnih in zdravstvenih zavodov ter nevladnih organizacij, vodi pa ga strokovna delavka ali delavec CSD (nosilka oziroma nosilec primera). Vse udeleženke in udeleženci so zavezane oziroma zavezani k varovanju vaših osebnih podatkov. V tim ste običajno povabljeni tudi vi. Lahko pridete v spremstvu osebe,

---

¹⁷ To so postopki za določitev ukrepov sodišča zaradi nasilnih dejanj, ukrepov za zagotavljanje varstva otrok, prepustitve stanovanja v skupni uporabi ter stanovanjskega varstva v primeru nasilja ob razvezi – več o tem v poglavju 8.

¹⁸ To so postopki za razvezo zakonske zveze, odločitev o varstvu in vzgoji mladoletnih otrok, določitev stikov in preživnine – več o tem v poglavju 9.

¹⁹ Zakon o brezplačni pravni pomoči, Uradni list RS, št. 48/01, 50/04, 23/08, 19/15.

ki ji zaupate. Naloge, ki jih tim izvaja z namenom zagotavljanja dolgoročne varnosti žrtve, so:

- izmenjava informacij za razjasnitev okoliščin, potrebnih za zaščito in pomoč žrtvi,
- usklajevanje aktivnosti,
- seznanitev žrtve z vsemi oblikami pomoči, ki jih nudijo različni organi in organizacije,
- izdelava načrta pomoči žrtvi in spremljanje njegovega izvajanja, če je to glede na izdelano oceno ogroženosti žrtve potrebno,
- nudenje najustreznejše zaščite žrtvi,
- sprejemanje odločitev z namenom izvajanja pomoči.

Tim na podlagi ocene ogroženosti pripravi načrt pomoči, ki je usklajen z vašimi zmožnostmi in željami. Načrt pomoči je seznam aktivnosti in ukrepov, ki ga v sodelovanju z vami oblikujejo članice in člani tima. V sodelovanju z vami se lahko načrt pomoči tudi spremeni, če je to potrebno zaradi novih oziroma spremenjenih okoliščin. O delu in sklepih tima, vključno z oceno ogroženosti in načrtom pomoči, se napravi zapisnik, vendar pa je bolje, da sta ocena ogroženosti in načrt pomoči zapisana v različnih dokumentih (na to opozorite strokovno delavko oziroma delavca, ki vodi tim). Oceno ogroženosti boste namreč uporabljali kot dokazilo v različnih postopkih, s tem pa bi lahko povzročitelju nasilja nenamerno razkrivali svoj načrt pomoči, s čimer bi lahko ogrozili svojo varnost. Tim spremlja uresničevanje svojih sklepov, ki so bili sprejeti v načrtu pomoči, in pomaga pri usmerjanju nadaljnega dela organov, organizacij in nevladnih organizacij. Delo tima pri določeni zadevi se zaključi, ko je načrt pomoči realiziran, oziroma ko je za žrtev nasilja v družini zagotovljena varnost.

CSD ima še številne druge pristojnosti na področju socialnega varstva v povezavi z nasiljem v družini in ogroženostjo otrok. Če ga za to zaprosite, lahko CSD od zavoda za prestajanje kazni zapora, v katerem se nahaja povzročitelj nasilja, pridobi naslednje podatke:

- o prostih izhodih iz zavoda,
- o morebitnem pobegu s prestajanja kazni zapora,
- o predvidenem datumu odpusta obsojenca.

CSD ima pomembno vlogo še pri izrekanju drugih ukrepov za varstvo otroka ter ob razvezi zakonske zveze oziroma prekinitvi zunajzakonske zveze pri urejanju vprašanj glede mladoletnih otrok. Več o tem piše v 9. poglavju. CSD odloča tudi o pravicah iz javnih sredstev, ki vam lahko pomagajo pri reševanju finančnih težav.

Tabela 1: Pravice iz javnih sredstev, o katerih odločajo CSD

DENARNI PREJEMKI	SUBVENCIJE IN ZNÍŽANA PLAČILA
otroški dodatek	subvencija vrtca
denarna socialna pomoč/izredna denarna socialna pomoč	subvencija malice za učenke, učence, dijakinje in dijake
varstveni dodatek	subvencija kosila za učenke in učence
državna štipendija	subvencija tržne in neprofitne najemnine
	plačilo prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje
	kritje razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev
	oprostitev plačil socialnovarstvenih storitev in prispevek k plačilu pravic do družinske pomočnice ali pomočnika

Če ste državljanka tuje države, vam prav tako pripadajo nekatere pravice na področju socialnega in zdravstvenega varstva. Katere so te, lahko izveste na spletni strani Informacije za tujce²⁰, ki jo je pripravilo Ministrstvo za notranje zadeve. Na spletni strani boste našli še mnogo pomembnih informacij o vstopu, bivanju, šolanju in delu v Sloveniji, npr. o dovoljenju za začasno in stalno prebivanje, državljanstvu in delovnem dovoljenju. Informacije so na voljo v slovenskem in angleškem jeziku.

Vloga CSD je za preprečevanje in ustavljanje nasilja v družini zelo pomembna. Center je institucija, s katero boste verjetno največ sodelovali. Nudi vam različne oblike pomoči, posreduje informacije, vas usmeri po pomoč na druge institucije, v različnih postopkih sodeluje z drugimi organi in organizacijami ter odloča o vaših pravicah. Če imate morda kdaj občutek, da CSD v vašem primeru ne stori dovolj ali vsega, kar bi lahko, se za pomoč lahko obrnete na nevladno organizacijo, ki nudi pomoč žrtvam nasilja v družini. Ta vam v okviru svojih možnosti pomaga pri vzpostavitvi boljšega sodelovanja in zagotavljanju vaših pravic na pristojnem centru.

---

²⁰ To je www.infotujci.si.

5. DELO TOŽILSTVA

Državna tožilka ali tožilec v imenu države preganja storilce²¹ kaznivih dejanj. To je zlasti pomembno pri nasilju v družini, saj je tako država tista, ki začne povzročitelju nasilja v okviru pravosodnega sistema postavljati mejo in je žrtev nasilja razbremenjena odgovornosti, da sama ustavlja povzročitelja nasilja in se s tem še dodatno izpostavlja njegovemu nasilju. Z vidika tožilstva ste kot žrtev nasilja ključna priča, da se je kaznivo dejanje res zgodilo, zato je vaše sodelovanje zelo pomembno. Državna tožilka ali tožilec lahko v zvezi s pregonom kaznivega dejanja:

- ukrene, kar je potrebno za odkrivanje kaznivih dejanj in izsleditev storilcev ter za usmerjanje predkazenskega postopka,
- zahteva preiskavo,
- vložiti in zastopa obtožnico oziroma obtožni predlog pred pristojnim sodiščem,
- vlaga pritožbe zoper nepravnomočne sodne odločbe in izredna pravna sredstva zoper pravnomočne sodne odločbe.

Na državno tožilstvo se lahko pisno, po elektronski pošti ali osebno

---

²¹ V nadaljevanju povzročitelja nasilja – storilca kaznivega dejanja nasilja v družini različno poimenujemo: osumljenec, obdolženec, obtoženec ali obsojenec. Ta poimenovanja se navezujejo na faze predkazenskega in kazenskega postopka, storilčev položaj in njegove pravice. Kaj posamezen izraz pomeni, lahko preberete na spletni strani Društva za nenasilno komunikacijo v rubriki Pravni kotiček, podrubriki Pravni slovar, dostopno na www.drustvo-dnk.si/pravnikoticek/pravnislovar.html.

obrnete v primerih, ko želite prejeti informacije o svoji kazenski zadevi, postopku, pojasnila o okoliščinah v postopku ter v primerih, ko želite predlagati zaslišanje priče, predložiti listinske dokaze, sporočiti o povečani ogroženosti, pospešiti postopek, zaprositi, naj državna tožilka ali tožilec predlaga pripor ali prepoved približevanja in podobno. S pisno prošnjo lahko zaprosite tudi za vpogled v spis.²² Državna tožilka ali tožilec ne bo samodejno vzpostavila oziroma vzpostavil stika z vami. Največkrat se z njo oziroma njim prvič srečate šele na glavni obravnavi. Če glavna obravnava traja dlje časa, se običajno zgodi, da je na vsakem naroku prisotna druga državna tožilka ali tožilec. Državna tožilka ali tožilec se lahko, prav tako kot predstavnica ali predstavnik policije, pridruži multidisciplinarnemu timu za obravnavo nasilja v družini.

Ko policija pošlje kazensko ovadbo državni tožilki ali tožilcu, ta lahko:

- na sodišče vloži neposredno obtožnico,
- zahteva preiskavo,
- vrne ovadbo v dopolnitev policiji,
- ovadbo odstopi v postopek poravnavanja,
- s soglasjem oškodovanke odloži pregon ali
- ovadbo zavrže.

Kadar državna tožilka ali tožilec oceni, da ima dovolj materiala za uspešno obtožbo, na sodišče vloži obtožni predlog oziroma obtožnico. Če meni, da je treba ovadbo dopolniti, ker sicer obtožba na sodišču ne bi bila uspešna, jo vrne policiji, da jo dopolni. Od sodišča lahko zahteva tudi preiskavo, če za obtožbo potrebuje več dokazov.

---

²² Povzeto po Žgajnar, B.: Vloga tožilca ali tožilke pri obravnavi kaznivih dejanj z elementi nasilja. V: Veselič, Š. (ur.): Na poti iz nasilja: prakse dela proti nasilju nad ženskami, Društvo SOS telefon, Ljubljana, 2007, str. 121.

Preiskavo opravlja preiskovalna sodnica ali sodnik, ki pa ni ista sodnica ali sodnik, ki bo pozneje sodila oziroma sodil na glavni obravnavi.

Državna tožilka ali tožilec sme ovadbo ali obtožni predlog za kaznivo dejanje, za katero je predpisana denarna kazen ali zapor do treh let²³, odstopiti v postopek poravnavanja. Ta se sme izvajati le s soglasjem osumljenca in oškodovanke. Če se s poravnavo ne strinjate, vam soglasja ni treba podati v nobenem primeru, četudi se vam zdi, da državna tožilka ali tožilec to od vas pričakuje. Postopek poravnavanja vodi poravnalka ali poravnalec, ki je pri svojem delu neodvisna oziroma neodvisen. Poravnalka ali poravnalec si mora prizadevati, da je vsebina sporazuma v sorazmerju s težo in posledicami kaznivega dejanja. Sporazum lahko vsebuje opravičilo storilca oškodovanki in/ali njenim bližnjim, odpravo škode, vrnitev ali nadomestitev predmetov, plačilo škode, delo v korist oškodovanke, splošno koristno delo ali druge oblike moralnega ali materialnega zadoščenja oškodovanke (npr. vključitev v programe dela s povzročitelji nasilja). Ko državna tožilka ali tožilec prejme obvestilo o izpolnitvi sporazuma, ovadbo zavrže.

Državna tožilka ali tožilec lahko odloži pregon kaznivega dejanja, če se oškodovanka s tem strinja in če gre za kaznivo dejanje, za katero sta predpisana denarna kazen ali zapor do treh. Enako velja za nekatera izrecno omenjena kazniva dejanja, med njimi tudi za nasilje v družini ter zanemarjanje mladoletne osebe in surovo ravnanje. Osumljenec mora upoštevati navodila državne tožilke ali tožilca in izpolniti določene naloge. Če naloge izpolni v postavljenem roku, se ovadba zavrže.

Nasilje v družini je specifično kaznivo dejanje, katerega psihične in fizične posledice se pogosto odražajo v nemoči žrtve pri uveljavljanju svojih pravic. Po mnenju Društva za nenasilno komunikacijo zato v

---

²³ Zapisano velja tudi za nekatera druga kazniva dejanja.

teh primerih postopek poravnavanja in odložen pregon nista ustrezni izbiri. Sklenjena poravnava in odloženi pregon za povzročitelja nasilja namreč ne pomenita jasnega sporočila, da je za svoje vedenje odgovoren sam in da za nasilje ni opravičila. Ker povzročitelj nasilja tega sporočila ne dobi, je po našem mnenju verjetnost ponovitve nasilja večja. Po izkušnjah Društva za nenasilno komunikacijo sta postopek poravnavanja in odloženi pregon smiselna le v primerih, ko je dogodek nasilja enkrat in ne povzroči hudih posledic, ko žrtve ni bilo strah za svojo varnost in ko povzročitelj prevzema odgovornost za svoje ravnanje.

Državna tožilka ali tožilec se na podlagi zakonsko določenih razlogov lahko odloči, da bo zavrgla oziroma zavrgel ovadbo. Večkrat to storita zato, ker nasilja ne prepoznata. S tem naredita napako, zaradi katere je lahko žrtev nasilja v prihodnosti zopet ogrožena. Če se tako odločita tudi v vaši zadevi, vas o tem obvestita v roku osmih dni. Kot oškodovanka lahko sami začnete pregon v osmih dneh, odkar ste prejeli obvestilo od državne tožilke ali tožilca. Če tega ne storite, se šteje, da ste odstopili od pregona. V vlogi oškodovanke kot tožilke imate iste pravice kot državna tožilka ali tožilec, razen tistih, ki jih imata slednja oziroma slednji kot državni organ. V praksi to pomeni, da ste kot oškodovanka kot tožilka pri svojem delovanju kot tožilka omejeni, poleg tega pa nosite tudi tveganje za povrnitev stroškov kazenskega postopka, če se ta konča z oprostilno sodbo ter v nekaterih drugih primerih.²⁴ Zaradi navedenega je dobro, da se za nasvet o nadaljevanju postopka obrnete na odvetnico oziroma odvetnika (tudi na nevladno organizacijo, ki ima izkušnje s tovrstnimi postopki), da ocenite, ali bi zmogli sami nadaljevati postopek. Za nadaljevanje postopka v pri-

---

²⁴ Če izpolnujete zakonsko določene pogoje, lahko sodišče zaprosite za oprostitev plačila teh stroškov.

meru, ko je državno tožilstvo zavrglo kazensko ovadbo, lahko sicer zaprosite za brezplačno pravno pomoč (več o tem v 7. poglavju), a jo sodišče v praksi dodeli le izjemoma.

Čeprav je naloga državne tožilke ali tožilca pregon storilcev kaznivih dejanj in z njo oziroma njim večinoma nimate stikov izven glavne obravnave, ima pomembno vlogo pri zagotavljanju vaše varnosti. Nanjo oziroma nanj se lahko obrnete za informacije o postopku, jo oziroma ga obveščate o pomembnih okoliščinah, sodeluje pa tudi na multidisciplinarnih timih. Sodelovanje z državno tožilko ali tožilcem lahko poveča vaše možnosti za dolgoročnejšo zaščito vas in vaših otrok.

6. DELO SODIŠČA V KAZENSKEM POSTOPKU

Kazenski postopek se dejansko začne takrat, ko državno tožilstvo na sodišče vloži neposredno obtožnico ali zahtevo za preiskavo, pred tem pa je potekal t.i. predkazenski postopek. Glede na težo kaznivih dejanj kazenski postopki potekajo na okrožnih ali okrajnih sodiščih. Okrožna sodišča sodijo na prvi stopnji v rednem postopku o kaznivih dejanjih, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora do treh let ali več.²⁵ V teh primerih sodijo v senatih, ki jih sestavljajo ena sodnica ali sodnik in dve sodnici porotnici ali sodnika porotnika. Tako je tudi v primeru kaznivega dejanja nasilja v družini.²⁶ Sodnice porotnice ali sodniki porotniki so državljanke oziroma državljani, ki sodelujejo pri izvajanju sodne oblasti. Okrajna sodišča sodijo na prvi stopnji v skrajšanem postopku o kaznivih dejanjih, za katera je v zakonu kot glavna kazen predpisana denarna kazen ali kazen zapora do treh let. Na okrajnih sodiščih sodijo sodnice posameznice ali sodniki posamezniki, torej brez sodnic porotnic ali sodnikov porotnikov.

---

²⁵ Okrožna sodišča sodijo tudi o kaznivih dejanjih zoper čast in dobro ime, storjenih s tiskom, po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja.

²⁶ O kaznivih dejanjih, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora petnajstih ali več let, sodišča sodijo v senatih, ki jih sestavljajo dve sodnici ali sodnika in tri sodnice porotnice ali sodniki porotniki.

6.1. PREISKOVALNI POSTOPEK

Če državna tožilka ali tožilec oceni, da za obtožbo potrebuje več dokazov, zahteva uvedbo preiskave. V preiskovalnem postopku ste zaslišani kot priča. Ko pridete na sodišče na zaslišanje, s seboj prinesite osebni dokument in vabilo na zaslišanje, ki vam ga je poslalo sodišče (enako velja tudi za glavno obravnavo). Pri vašem zaslišanju so lahko navzoči državna tožilka ali tožilec, zagovornica ali zagovornik obdolženca, pa tudi obdolženec, vendar je navzočnost omenjenih v praksi redka. Če v navzočnosti obdolženca ne zmorete izpovedati, kaj se je zgodilo, ker vas je strah, če otrpnete ali pozabite, kaj ste želeli povedati, to slabše ubesedite, jočete, se bojite maščevanja in podobno, lahko preiskovalni sodnici ali sodniku to pojasnite in ji oziroma mu predlagate, da obdolženec začasno zapusti prostor, v katerem poteka zaslišanje. Po vašem zaslišanju se obdolženec vrne, preiskovalna sodnica ali sodnik mu prebere, kar ste povedali, nato pa vam obdolženec lahko postavlja vprašanja. Med zaslišanjem si lahko pomagata z vnaprej pripravljenimi zapiski. Če ne zmorete več, prosite za odmor. Zaslišanje v preiskovalnem postopku se ponavadi opravi kar v pisarni preiskovalne sodnice ali sodnika (lahko tudi strokovne sodelavke ali sodelavca), kjer se lahko zgodi, da boste z obdolžencem zelo blizu, zato je pomembno, da uporabite pravice, ki vam jih daje zakon, in se tako zaščitite pred morebitnimi pritiski in napadi.

Če ste z obdolžencem še vedno poročeni (tudi če ste v postopku razveze zakonske zveze) ali živite z njim v zunajzakonski skupnosti, imate

v postopku status privilegirane priče.²⁷ To pomeni, da ste oproščeni dolžnosti pričanja, na kar vas bo preiskovalna sodnica ali sodnik opozorila oziroma opozoril neposredno pred zaslišanjem (enako velja za pričanje na glavni obravnavi), vendar pa bo tožilka ali tožilec v tem primeru težko zbrala oziroma zbral dokaze, ki bi potrjevali sum kaznivega dejanja. Zaradi navedenega je dobro, da poveste vse o nasilju, navedete čimveč dogodkov nasilja in naštejete ljudi, ki ste jim povedali o nasilju.

Ko vas preiskovalna sodnica ali sodnik opozori na pravice, vas tudi opomni, da ste dolžni govoriti resnico in da ne smete ničesar zamolčati ter da pomeni kriva izpovedba kaznivo dejanje. S tem ne misli, da vi ne bi govorili resnice, tako opozorilo je le del postopka in je predpisano v zakonu. Nato vzame vaše osebne podatke – ime in priimek, poklic, prebivališče, rojstni kraj, dan, mesec in leto rojstva ter vaše razmerje do obdolženca. Če se bojite, da boste zaradi razkritja prebivališča v nevarnosti, to povejte sodnici ali sodniku in jo oziroma ga prosite, da naslov vašega prebivališča ostane skrit. Nato vas sodnica ali sodnik povabi k pričanju. Na začetku prosto opisujete, kaj se je dogajalo, nato vam najprej preiskovalna sodnica ali sodnik, nato pa še tožilka ali tožilec, zagovornica ali zagovornik obdolženega in

---

²⁷ Dolžnosti pričevanja so po Zakonu o kazenskem postopku oproščeni:

- obdolženčev zakonec oziroma oseba, s katero živi v zunajzakonski skupnosti,
- obdolženčeve krvne sorodnice ali sorodniki v ravni vrsti, sorodnice ali sorodniki v stranski vrsti do vštete tretjega kolena in sorodnice ali sorodniki po svaštvu do vštete drugega kolena,
- obdolženčeva posvojenka ali posvojenec in posvojiteljica ali posvojitelj,
- verska spovednica ali spovednik o tistem, o čemer se ji je spovedal obdolženec ali druga oseba,
- odvetnica ali odvetnik, zdravnica ali zdravnik, socialna delavka ali delavec, psihologinja ali psiholog ali kakšna druga oseba o dejstvih, za katera je izvedela pri opravljanju poklica, če velja dolžnost, da mora ohraniti kot tajnost tisto, kar je izvedela pri opravljanju svojega poklica, razen v primerih kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja ter trgovine z ljudmi proti mladoletni osebi ali če so izpolnjeni pogoji, določeni v zakonu, pod katerimi so te osebe odvezane dolžnosti varovanja tajnosti oziroma so dolžne posredovati zaupne podatke pristojnim organom.

obdolženi, če so navzoči, postavljajo vprašanja. Med zaslišanjem niste dolžni odgovarjati na posamezna vprašanja, če je verjetno, da bi s tem spravili sebe ali svojo bližnjo sorodnico ali sorodnika v hudo sramoto, znatno materialno škodo ali v kazenski pregon. Prav tako vas pri zasliševanju ni dovoljeno slepiti in tudi ne postavljati takšnih vprašanj, v katerih je že obseženo navodilo, kako naj odgovorite (npr.: »Kajne, da ste bili tega dne v službi?«). V takem primeru imate možnost, da na vprašanje ne odgovorite in prosite preiskovalno sodnico ali sodnika, naj oseba, ki je vprašanje postavila, preoblikuje vprašanje ali postavi novo. Kot oškodovanka lahko med preiskavo predlagate preiskovalni sodnici ali sodniku ter policiji, ki so ji prepuščena posamezna preiskovalna dejanja²⁸, naj se ta dejanja opravijo. Predlagate lahko tudi druge dokaze, da se zadeva v celoti razišče in osvetli ter razjasni morebitni premoženjskopравни zahtevek, s katerim lahko v kazenskem postopku zahtevate povrnitev škode, ki vam je nastala zaradi kaznivega dejanja.²⁹ Pri zaslišanju obdolženca v preiskavi ne morete biti navzoči, lahko pa ste navzoči pri ogledu kraja dejanja in zaslišanju izvedenk ali izvedencev. Pri zaslišanju prič ste lahko navzoči le, če je verjetno, da priča ne bo prišla na glavno obravnavo. Po svojem zaslišanju imate pravico pregledati sodni spis.

Kot žrtev nasilja imate pravico, da je v predkazenskem in kazenskem postopku, torej tudi preiskovalnem postopku, ob vas navzoča oseba, ki ji zaupate. To so lahko tako sorodnica ali sorodnik, prijateljica ali prijatelj kakor tudi strokovna delavka ali delavec organizacije, ki vam nudi pomoč. Bodite pozorni na to, da vaša spremljevalka ali spremljevalec ne bo oseba, ki bo v kazenskem postopku zaslišana kot

---

²⁸ Preiskovalna dejanja so hišna preiskava, osebna preiskava, zaseg predmetov, zaslihanje obdolženca, zasliševanje prič, ogled in sodna rekonstrukcija ter izvedenstvo.

²⁹ Več o premoženjskoprnem zahtevku v podpoglavju 6.5. Premoženjskopравни zahtevek.

priča, saj v tem primeru ne bo smela biti navzoča ob vašem zaslišanju (enako velja za glavno obravnavo). Pravica do spremstva je žrtvam nasilja v družini na sodiščih večkrat kršena, zato je pomembno, da to pravico jasno izrazite. Pri tem se oprite na 4. odstavek 65. člena Zakona o kazenskem postopku (ZKP).³⁰ Če vam preiskovalna sodnica ali sodnik pravico vseeno odreče, zahtevajte, da se to vpiše v zapisnik, saj boste le tako lahko učinkovito postopali v primeru pritožbe nad njenim oziroma njegovim delom.

Po končani preiskavi pošlje preiskovalna sodnica ali sodnik spis državni tožilki ali tožilcu. Ta najpozneje v štirih mesecih³¹ vloži obtožnico na sodišče, predlaga dopolnitev preiskave ali izjavi, da odstopa od pregona. Če med preiskavo pride do nepravilnosti ali zavlačevanja postopka, se kot oškodovanka lahko pritožite pri predsednici ali predsedniku sodišča. Ta vas mora obvestiti o ukrepih, ki jih je sprejela oziroma sprejel glede vaše pritožbe.

6.2. OMEJEVALNI UKREPI

Omejevalni ukrepi so začasni prisilni ukrepi, ki jih sme sodišče uporabiti zoper domnevnega storilca kaznivega dejanja, da bi odpravilo nevarnost, ki jo domnevni storilec predstavlja za izvedbo kazenskega postopka ali za varnost ljudi.³² Ukrepi se lahko uporabijo za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti, za odpravo ponovitvene nevarnosti ter za uspešno izvedbo kazenskega postopka. Ukrepi so

---

³⁰ Zakon o kazenskem postopku, Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14.

³¹ Zakonsko določen rok je sicer krajši, a se ga tožilstva zaradi velikega števila zadev težko držijo.

³² Dežman, Z.; Erbežnik, A.: Kazensko procesno pravo Republike Slovenije, GV Založba, Ljubljana, 2003, str. 633, 634.

vabilo, privedba, obljuba obdolženca, da ne bo zapustil prebivališča, prepoved približanja določenemu kraju ali osebi, javljanje na policijski postaji, varščina, hišni pripor in pripor. Med temi ukrepi sta v primerih nasilja v družini najpogosteje izrečena prepoved približanja določenemu kraju ali osebi in pripor, ki se odredita, če je podan utemeljen sum, da je določena oseba storila kaznivo dejanje in:

- če je upravičena bojazen, da bo uničila sledove kaznivega dejanja, ali če posebne okoliščine kažejo, da bo ovirala potek kazenskega postopka s tem, da bo vplivala na priče, udeležence, udeleženke, prikrivalce ali prikrivalke,
- če teža, način storitve ali okoliščine, v katerih je bilo kaznivo dejanje storjeno, in njene osebne lastnosti, prejšnje življenje, okolje in razmere, v katerih živi, ali kakšne druge posebne okoliščine kažejo na nevarnost, da bo ponovila kaznivo dejanje, dokončala poskušeno kaznivo dejanje ali storila kaznivo dejanje, s katerim grozi.³³

Pri prepovedi približevanja določenemu kraju ali osebi sodišče določi razdaljo – oddaljenost od kraja ali osebe, ki je obdolženec ne sme namerno prestopiti. Če to stori, mu lahko sodišče odredi pripor. Zaradi zagotavljanja vaše varnosti je pomembno, da o vsaki kršitvi prepovedi približevanja obvestite sodišče, ki je izreklo ukrep. Razdalje namerno ne smete kršiti tudi vi kot varovana oseba, saj vas lahko sodišče vsakokrat kaznuje z denarno kaznijo. Poudariti velja, da prepoved približevanja, izrečena v skladu z Zakonom o kazenskem postopku, ne predvideva prepovedi nadlegovanja oziroma komuniciranja po komunikacijskih sredstvih, kot jo vsebuje prepoved približevanja

---

³³ Tretji razlog za odreditev pripora je begosumnost.

po Zakonu o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol)³⁴ in prepoved zaradi nasilnih dejanj po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini.

Ukrepa prepovedi približevanja določenemu kraju ali osebi in pripor pred vložitvijo obtožnice odredi preiskovalna sodnica ali sodnik na predlog državne tožilke ali tožilca. Po večinskem stališču pravnih strokovnjakinj in strokovnjakov lahko predlog vložite tudi sami, če ste od državne tožilke ali tožilca prevzeli pregon, ker je ona ali on sicer zavrгла oziroma zavrگel ovadbo. Ukrepa trajata največ mesec dni od dneva, ko sta začela veljati, lahko pa se podaljšata še za največ dva meseca. Če teče postopek za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora nad pet let (npr. posilstvo), se ukrepa smeta podaljšati še za tri mesece. Sodišče lahko odredi ukrepa tudi po vložitvi obtožnice, v tem primeru največ za dve leti. Ukrepa prepovedi približevanja in pripor sta lahko na predlog tožilke ali tožilca odrejena (ali podaljšana, če je obdolženec že v priporu) tudi ob izreku sodbe, s katero sodišče obtoženca obsodi na kazen zapora, in sicer iz pripornega razloga ponovitvene nevarnosti. Zaporna kazen lahko postane posebna okoliščina, ki kaže na nevarnost, da bo obtoženec storil ali ponovil kaznivo dejanje, s katerim grozi, zlasti če gre za kaznivo dejanje z elementi nasilja, vendar je uporaba tega ukrepa redka.³⁵ V skrajšanem postopku lahko pred vložitvijo obtožnega predloga ukrepa trajata le toliko časa, kolikor je potrebno za opravilo preiskovalnih dejanj, vendar največ 15 dni. Po vložitvi obtožnega predloga lahko trajata največ dve leti.

---

³⁴ Zakon o nalogah in pooblastilih policije, Uradni list RS, št. 15/13, 23/15 – popr. in 10/17.

³⁵ Horvat, Š.: Zakon o kazenskem postopku (ZKP) s komentarjem, GV Založba, Ljubljana, 2004, str. 754.

Tabela 2: Prepoved približevanja in pripor po Zakonu o kazenskem postopku

KDO PREDLAGA	državna tožilka ali tožilec oziroma oškodovanka kot tožilka			
KAJ PREDLAGA	odreditev oziroma podaljšanje prepovedi približevanja in pripora			
POSTOPEK	REDNI		SKRAJŠANI	
KDAJ SE ODREDI	pred vloženo obtožnico	po vložitvi obtožnice	pred vloženim obtožnim predlogom	po vloženem obtožnem predlogu
KOLIKO ČASA TRAJA	1 mesec, podaljšanje še za 2 meseca (za kazniva dejanja z zagroženo kaznijo nad 5 let še podaljšanje za 3 mesece, skupaj torej 6 mesecev)	2 leti	15 dni	2 leti
KDO ODREDI	preiskovalna sodnica ali sodnik	sodišče, ki sodi v zadevi	sodnica posameznica ali sodnik posameznik	

6.3. PREDOBRAVNALNI NAROK

Ko je obtožnica vložena, sodišče razpiše predobravnalni narok, na katerem so navzoči le tožilka ali tožilec, obtoženec ter njegova zagovornica ali zagovornik. Čeprav se včasih zgodi, da tudi oškodovanka dobi vabilo na predobravnalni narok, na katerega mora priti, pa na naroku ne more biti prisotna. Na morebitno nadaljevanje postopka počaka pred razpravno dvorano. Na predobravnalnem naroku se obtoženec izjavi o krivdi. Od njegovega (ne)priznanja krivde je odvisen nadaljnji potek kazenskega postopka. Če obtoženec krivdo prizna in njegovo priznanje izpolnjuje zakonske pogoje, sodišče praviloma takoj izvede narok za izrek kazenske sankcije. Ta narok je javen, na njem ste lahko navzoči tudi vi. Sodišče nato izda sodbo, s katero se obtoženec spozna za krivega. Če obtoženec krivde na predobravnalnem naroku ne prizna ali se o krivdi noče izjaviti, se kazenski postopek nadaljuje z glavno obravnavo.

6.4. GLAVNA OBRAVNAVA

Glavna obravnava se običajno nadaljuje takoj po predobravnalnem naroku, ni pa nujno. Glede na obsežnost in zahtevnost zadeve, števila prič, izvedenk ali izvedencev in drugih dokazov lahko poteka več narokov, ki so neke vrste sestanki med sodiščem in strankami. To pomeni, da se glavna obravnava ne bo zaključila v enem dnevu. Poteka v sodni dvorani. Ta je na vseh sodiščih bolj ali manj enaka. Miza, za katero sedijo sodni senat oziroma sodnica posameznica ali sodnik posameznik, je ponavadi na sprednjem delu sodne dvorane. Ob njej je prostor za

sodno zapisničarko ali zapisnikarja. Na levi in desni strani sodne dvorane sta mizi za obdolženčevo obrambo ter tožilko ali tožilca (v civilnih postopkih za obe stranki). Pred sodnico ali sodnikom je govorniški oder, od koder obdolženec, oškodovanka, priče in izvedenke ali izvedenci podajajo svojo izpovedbo. Za govorniškimi odrom so klopi, na katerih sedijo obdolženec ter morebitna javnost, tudi vaša spremljevalka ali spremljevalec.

Na glavno obravnavo sodišče povabi obtoženca in njegovo zagovornico ali zagovornika, državno tožilko ali tožilca, oškodovanko, pooblaščenko ali pooblaščenca oškodovanke, priče, po potrebi pa tudi zakonito zastopnico ali zastopnika, tolmačko ali tolmača in izvedenke ali izvedence. Glavna obravnava je praviloma javna, kar pomeni, da je na njej lahko navzoč kdorkoli, ki je polnoleten. Velikokrat se zgodi, da so na obravnavi prisotne študentke in študenti v okviru študija ali pripravnice in pripravniki na sodišču. Le v izjemnih primerih zakon dopušča možnost izključitve javnosti.³⁶ Javnost izključi sodišče po uradni dolžnosti ali na predlog strank, torej obtoženca in državne tožilke ali tožilca. Na glavni obravnavi je lahko navzoča tudi vaša pooblaščenka ali pooblaščenec, če jo oziroma ga imate. To je običajno odvetnica ali odvetnik, ki v kazenskem postopku skrbi za vaše pravice in interese. Vaša pooblaščenka ali pooblaščenec sedi poleg tožilke ali tožilca. Sodišče lahko odredi, da se glavna obravnava snema z ustreznimi tehničnimi sredstvi za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje.

Sodišče začne zasedanje in pove, katera zadeva se bo obravnavala. Nato ugotovi, ali so prišli vsi povabljeni. Če obdolženec ne pride na

---

³⁶ Sodišče lahko izključi javnost, če je to potrebno zaradi varovanja tajnosti, varstva javnega reda in morale, varstva osebnega ali družinskega življenja obtoženca ali oškodovanke ali koristi otroka ali če bi po mnenju sodišča javnost škodovala interesom pravičnosti.

obravnavo, lahko sodišče glavno obravnavo preloži na drug datum³⁷, lahko pa odloči, da se glavna obravnava opravi v nenavzočnosti obdolženca, če njegova navzočnost ni nujna, če je navzoča njegova zagovornica ali zagovornik in če je bil pred tem že zaslišan. Glavna obravnava se lahko začne tudi brez povabljenе priče, izvedenke ali izvedenca.

Ker boste v postopku zaslišani kot priča, vas bo sodišče skupaj z drugimi pričami napotilo ven iz sodne dvorane, kjer boste počakali na svoje pričanje. Sodišče najprej povabi obdolženca za govorniški oder, preveri njegovo istovetnost ter mu razloži njegove pravice. Tožilka ali tožilec nato predstavi obtožbo, obdolženec pa lahko nanjo odgovori. Če se želi zagovarjati, ga sodišče zasliši. Po izpovedbi se mu lahko postavljajo vprašanja. Sodišče za zapisnik narekuje bistveno vsebino povedanega, kakor tudi vsega poteka glavne obravnave. Ko je zaslišanje obdolženca končano, vas sodna zapisničarka ali zapisnikar pokliče v sodno dvorano. Sodišče vas najprej vpraša po osebnih podatkih. Enako kot v preiskovalnem postopku tudi na glavni obravnavi velja, da lahko sodnici ali sodniku razložite, da se bojite razkritja naslova svojega prebivališča in jo oziroma ga prosite, da naslov ostane skrit. Sodnica ali sodnik vas nato seznanjajo z vašimi pravicami in vas opozori, da morate povedati vse, kar vam je o zadevi znano, pa tudi, da pomeni krivo pričanje kaznivo dejanje. To pomeni, da morate na vprašanja odgovarjati po resnici. Enako kot pri zaslišanju v preiskavi imate tudi na glavni obravnavi status privilegirane priče.³⁸ Če ne želite izpovedovati v navzočnosti obdolženca ali obstaja verjetnost, da v njegovi navzočnosti

---

³⁷ Glavna obravnava, ki je bila preložena, se mora začeti znova, če:

- so se zamenjali sodnica ali sodnik oziroma sodnici porotnici ali sodnika porotnika, ki sodijo v zadevi,
- je bila preložena za več kot tri mesece ali
- se opravlja pred drugo sodnico ali sodnikom.

V tem primeru se morajo vsi dokazi znova izvesti (npr. ponovno zaslišati priče in izvedenke ali izvedence, prebrati listinske dokaze in podobno), saj se mora sodišče neposredno seznaniti z njimi.

³⁸ Kdo je privilegirana priča in kaj to pomeni, je razloženo na straneh 49 in 50.

ne boste povedali vsega (npr. ker vas je strah), sme sodišče izjemoma skleniti, da mora obdolženec začasno zapustiti sodno dvorano. To lahko predlagate tudi vi. Ko se vrne, mu sodnica ali sodnik prebere, kar ste povedali, če pa se je vaše zaslišanje snemalo, se predvaja posnetek. Obdolženec vam lahko postavlja vprašanja, vendar pa ga sodišče ustavi, če postavlja vprašanja, ki niso dovoljena ali niso povezana z zadevo. Ponovno izpovedovanje o dogodkih nasilja je za vas lahko izjemno naporno, zato imate možnost, da sodišču poveste, da drži vse, kar ste povedali v preiskovalnem postopku. Če sodišče in obe stranki v postopku (torej obdolženec in državna tožilka oziroma tožilec) to sprejmejo, se na ta način izognete ponovnemu izpovedovanju. Tako kot v preiskavi velja tudi na glavni obravnavi, da si lahko pomagata z zapiski, lahko prosite za kozarec vode ali odmor. Če je z vami vaša pooblaščenka ali pooblaščenec, lahko zaprosite sodišče za posvetovanje z njo ali njim.

Včasih se lahko zgodi, da so sodnica ali sodnik, tožilka ali tožilec, predvsem pa zagovornica ali zagovornik obdolženca z vami neprijazne oziroma neprijazni ali se nekorektno vedejo. Njihov odklonilen odnos vas lahko užali ali prizadene. Čeprav vam je težko ali se neprijetno počutite, naj vas njihovo vedenje ne zmede. Pomembno je, da veste, da niste prispevali k temu, da je bil vaš partner nasilen do vas, čeprav bi lahko včasih iz vprašanj, ki vam jih postavljajo sodnica ali sodnik, tožilka ali tožilec, zagovornica ali zagovornik ali sam obdolženec, dobili drugačno sporočilo. Nadaljujte s svojim pričanjem, o neprimernem odnosu in sporočilih pa se lahko pozneje pogovorite s spremljevalko ali spremljevalcem oziroma svetovalko ali svetovalcem organizacije, pri kateri ste vključeni v programe pomoči.

Potem, ko ste bili na glavni obravnavi zaslišani kot priča, lahko obravnavo spremljate s klopi za javnost, lahko pa po pričanju tudi odidete.

Kot priči vam pripada povračilo stroškov prihoda na sodišče, s čimer vas seznaní sodnica ali sodnik in vam glede na kraj vašega prebivališča izda nalog za izplačilo. Denar lahko dvignete na blagajni sodišča takoj po obravnavi ali kadarkoli pozneje.

**ČE BODO NEKATERI LJUDJE DELILI ODGOVORNOST
ZA NASILJE MED ŽRTEV IN POVZROČITELJA, SE
SPOMNITE IN ZAVEDAJTE, DA JE ZA POVZROČANJE
NASILJA ODGOVOREN IZKLJUČNO POVZROČITELJ.**

Če bi zaradi razkritja vaših osebnih podatkov nastala resna nevarnost za vaše življenje ali telo ali življenje ali telo vaše bližnje sorodnice ali sorodnika, lahko sodišče tudi na vaš predlog odredi enega ali več zaščitnih ukrepov, kot so:

- izbris vseh ali posameznih podatkov iz kazenskega spisa,
- označitev vseh ali nekaterih podatkov za uradno tajnost,
- odredba navzočim, da morajo ohraniti v tajnosti posamezna dejstva ali podatke,
- določitev psevdonima pričí,
- zaslišanje s pomočjo tehničnih sredstev (zaščitna stena, naprava za popačenje glasu, prenos zvoka iz posebnega prostora in podobna tehnična zaščitna sredstva) in
- zaslišanje z uporabo sodobnih tehničnih sredstev za prenos slike in glasu (videokonferenca).

Zakon sicer ne določa, da se pričí lahko zagotovi anonimnost samo, če gre za pričanje zoper storilce hujših ali najhujših kaznivih

dejanj, vendar se to predpostavlja, saj gre za zakonsko rešitev, ki naj bi s preprečevanjem zastraševanja prič in z zagotavljanjem njihove osebne varnosti pred morebitnim maščevanjem omogočala državi učinkovitejši boj zoper organiziran kriminal.³⁹ To pomeni, da sodišča navedenih zaščitnih ukrepov praktično ne odrejajo v primerih nasilja v družini ali za žrtve kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost. Vendar bo država kmalu morala bolje poskrbeti za zaščito žrtev nasilja v družini in kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, saj to od nje zahteva Direktiva o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj.⁴⁰ Ta izpostavlja, da ženske, ki so žrtve nasilja na temelju svojega spola, kamor sodita tako nasilje v družini kakor tudi spolno nasilje, in njihovi otroci potrebujejo posebno podporo in zaščito zaradi velike nevarnosti sekundarne in ponovne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja, povezanega s tovrstnim nasiljem.

Po končanem dokaznem postopku da sodišče besedo strankam, oškodovanki in zagovornici ali zagovorniku obdolženca. Najprej govori tožilka ali tožilec, za njo oziroma njim oškodovanka in zagovornica ali zagovornik, na koncu še obdolženec. Oškodovanka oziroma njena pooblaščenka ali pooblaščenec smeta v svoji besedi obrazložiti morebitni premoženjskopравни zahtevek in opozoriti na dokaze o kazenski odgovornosti obdolženca.

---

39 Horvat, Š.: Zakon o kazenskem postopku (ZKP) s komentarjem, GV Založba, Ljubljana, 2004, str. 555.
40 Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ, Uradni list Evropske unije, L 315, 14. 11. 2012.

6.5. PREMOŽENJSKOPRAVNI ZAHTEVEK

S premoženjskopравnim zahtevkom lahko v kazenskem postopku zahtevate:

- povrnitev škode,
- vrnitev stvari ali
- razveljavitev določenega pravnega posla.

Predlog za uveljavitev premoženjskopравnega zahtevka lahko podate najkasneje do konca glavne obravnave pred sodiščem prve stopnje. Predlog lahko vložite tudi pri organu, pri katerem je bila vložena kazenska ovadba, torej na tožilstvu, a bo tudi v tem primeru o njem odločalo sodišče. Sodišče bo o zahtevku odločilo, če to ne bo zavleklo kazenskega postopka in če sta škoda in višina odškodnine jasni. Če bo obdolženca spoznalo za krivega, vam lahko sodišče:

- premoženjskopравni zahtevek prisodi v celoti,
- premoženjskopравni zahtevek prisodi le deloma, s presežkom pa vas napoti na pravdo (to pomeni, da morate vložiti odškodninsko tožbo na civilnem sodišču) ali
- vas napoti na pravdo s celotnim premoženjskopравnim zahtevkom, saj podatki kazenskega postopka niso zanesljiva podlaga niti za popolno niti za delno razsojo o premoženjskopравnem zahtevku.

Na pravdo vas sodišče napoti tudi, če:

- izda sodbo, s katero obdolženca oprosti obtožbe,
- s sodbo obtožbo zavrne,

- s sklepom ustavi kazenski postopek ali
- s sklepom zavrže obtožnico.

V praksi sodišče najpogosteje napoti oškodovanke, naj premoženjskopravni zahtevek uveljavljajo v pravdi. Oškodovanka mora torej pred civilnim sodiščem s tožbo sprožiti nov postopek, v katerem zahteva povrnitev škode, vrnitev stvari ali razveljavitve določenega pravnega posla. Dokazovanje utemeljenosti zahtevka je lahko zelo zapleteno, še posebej v primerih povrnitve nematerialne škode ali razveljavitve določenega pravnega posla, zato svetujemo pomoč odvetnice ali odvetnika.⁴¹

6.6. POLOŽAJ OTROK V KAZENSKEM POSTOPKU

Ker so otroci zaradi svoje starosti in neizkušenosti še posebej ranljiva skupina, so tudi v kazenskem postopku deležni posebne skrbi. Tako morajo imeti mladoletne oškodovanke, ki so žrtve v zakonu določenih kaznivih dejanj⁴², ves čas od uvedbe kazenskega postopka dalje pooblaščenko oziroma pooblaščenca (to je odvetnica ali odvetnik), ki skrbi za njihove pravice, še posebej v zvezi z zaščito njihove integritete med zaslišanjem pred sodiščem in uveljavljanjem premoženjskoprnega zahtevka. Če mladoletna oškodovanka pooblaščenke oziroma pooblaščenca še nima, jo oziroma ga po uradni dolžnosti postavi sodišče izmed odvetnic oziroma odvetnikov, ki so na seznamu zagovornic oziroma zagovornikov mladoletnih oseb po uradni

⁴¹ Več o odškodninah v 12. poglavju.

⁴² Ta kazniva dejanja so kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost, kaznivo dejanje zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja ter kaznivo dejanje trgovine z ljudmi.

dolžnosti. V praksi sodišče to stori brez posvetovanja z mladoletno oškodovanko ali njeno zakonito zastopnico. Da bo za mladoletne oškodovanke sodelovanje v kazenskem postopku lažje, je dobro, da zakonita zastopnica pokliče postavljeno pooblaščenko oziroma pooblaščenca in se poskuša dogovoriti za sestanek, na katerem bo otrok pooblaščenko oziroma pooblaščenca spoznal in imel možnost postavljati vprašanja, pooblaščenka oziroma pooblaščenec pa mu bo predstavila oziroma predstavil, kako bo postopek na sodišču potekal. Mladoletne oškodovanke katerihkoli kaznivih dejanj imajo lahko v predkazenskem in kazenskem postopku ob sebi osebo, ki ji zaupajo, tako osebo pa imajo pri svojem zaslišanju lahko tudi priče, ki niso oškodovane s kaznivim dejanjem in so mlajše od štirinajst let.

Tudi mladoletne osebe imajo lahko status privilegirane priče⁴³, kar pomeni, da jim ni treba pričati. Sodišče jih je dolžno o tej možnosti podučiti, same pa nato izjavijo ali bodo pričale ali ne. Vendar pa mladoletne osebe, ki glede na svojo starost in duševno razvitost ne more razumeti pomena pravice, da ni dolžna pričati, ni dovoljeno zaslišati kot priče, razen če to zahteva sam obdolženec. Pri vsakem zaslišanju mladoletne osebe in še posebej, če je s kaznivim dejanjem oškodovana, morajo sodišče in ostale udeleženke oziroma udeleženci v postopku ravnati obzirno, da zaslihanje ne bi škodljivo vplivalo na njeno duševno stanje. Če je potrebno, se zaslihanje mladoletne osebe opravi s pomočjo pedagoginje oziroma pedagoga ali kakšne druge strokovnjakinje oziroma strokovnjaka. Obdolženec v preiskavi ne sme biti navzoč pri zaslišanju priče, mlajše od petnajst let, ki je žrtev katerega izmed zgoraj omenjenih kaznivih dejanj. Prav tako ni dopustno neposredno zaslihanje teh oseb na glavni obravnavi. Sodišče mora namesto

---

⁴³ Več o tem lahko preberete na strani 49 in 50.

njihovega neposrednega zaslišanja prebrati zapisnik o prejšnjem zaslišanju.

Na spletni strani Sodstva Republike Slovenije⁴⁴ lahko najdete publikacije, ki na otrokom razumljiv in prijazen način pojasnijo, kaj se bo dogajalo na sodišču.

6.7. SODBA

Po končanih izvajanjih strank sodišče naznani, da je glavna obravnava končana. Sodnica ali sodnik in sodnici porotnici ali sodnika porotnika se o svoji odločitvi posvetujejo, v tem času pa vsi, ki so bili navzoči v sodni dvorani, počakajo zunaj. Sodišče nato izreče sodbo, v kateri lahko obdolženca spozna za krivega, obtožbo zavrne ali ga oprosti obtožbe. Vrste kazni, ki jih sme sodišče po Kazenskem zakoniku izreči krivim storilcem, so zapor, denarna kazen in prepoved vožnje motornega vozila. Sodišče lahko storilcu kaznivega dejanja izreče pogojno obsodbo namesto kazni. S pogojno obsodbo določi sodišče storilcu kaznivega dejanja kazen, ki pa ne bo izrečena, če obsojenec v času preizkusne dobe ne bo storil novega (istovrstnega) kaznivega dejanja. Preizkusna doba lahko traja najmanj eno leto in največ pet let. Sodišče sme določiti tudi, da bo storilec, ki mu je bila izrečena pogojna obsodba, za določen čas med preizkusno dobo pod varstvenim nadzorstvom, ki vključuje strokovno delo z njim, nadzor ali varstvo. Ko izreče ukrep varstvenega nadzorstva, lahko sodišče odredi tudi eno ali več navodil, po katerih se mora ravnati obsojenec.

⁴⁴ To je www.sodisce.si/znanje/publikacije.

Navodila vključujejo naslednje naloge:

- zdravljenje v ustreznem zdravstvenem zavodu, s soglasjem tudi zdravljenje odvisnosti od alkohola ali drog,
- obiskovanje ustrezne poklicne, psihološke ali druge posvetovalnice,
- usposabljanje za poklic ali sprejetje zaposlitve, ki ustreza obsojenčevemu zdravju, sposobnostim in nagnjenju,
- poraba dohodkov v skladu s preživitvinskimi dolžnostmi,
- prepoved druženja z nekaterimi osebami,
- prepoved navezovanja neposrednih ali posrednih stikov z eno ali več določenimi osebami, vključno z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev,
- prepoved približevanja žrtvi ali kakšni drugi osebi,
- prepoved dostopa na posamezne kraje.

Sodišču lahko tudi vi oziroma vaša pooblaščenka ali pooblaščenec neformalno predlagate, katero navodilo naj odredi obsojencu.

Sodišče sme storilcu kaznivega dejanja izreči tudi enega ali več varnostnih ukrepov, med drugim tudi prepoved približevanja in komuniciranja z žrtvijo. Ta ukrep lahko sodišče izreče, če je bila storilcu izrečena kazen, opozorilna sankcija, pa tudi, če mu je bila kazen odpuščena. Ta varnostni ukrep lahko traja od enega meseca do treh let, zajema pa lahko:

- prepoved približevanja žrtvi ali njenim bližnjim,
- prepoved navezovanja neposrednih ali posrednih stikov ali komuniciranja z žrtvijo ali njenimi bližnjimi, vključno z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev,
- prepoved dostopa na posamezne kraje, na katerih se redno giba žrtev ali njeni bližnji, ali
- prepoved druženja z žrtvijo ali njenimi bližnjimi.

Nemalokrat so uporabnice Društva za nenasilno komunikacijo neprijetno presenečene, ko ugotovijo, da so povzročitelji, ki so bili obsojeni na zaporno kazen, še lep čas po obsodbi in izrečeni zaporni kazni na prostosti, zaradi česar so žrtve lahko ogrožene. Od obsodbe do dejanskega nastopa zaporne kazni lahko mine kar nekaj časa. Kot žrtev niste obveščeni ali je povzročitelj nasilja že nastopil kazen ali bil izpuščen iz pripora oziroma zavora. Podatki o tem, ali se obdolženec oziroma obsojenec nahaja v priporu ali zaporu, so posebni (občutljivi osebni) podatki, za posredovanje katerih so potrebne izrecna zakonska podlaga ali pisna privolitev ali zahteva posameznika, na katerega se podatki nanašajo. Že omenjena Direktiva o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj zahteva od držav članic EU ustrezno spremembo tudi na tem področju. Delno je to vprašanje rešil Zakon o preprečevanju nasilja v družini, po katerem lahko kot žrtev nasilja v družini na CSD-ju zaprosite, da center od zavoda za prestajanje kazni zavora pridobi podatek o prostih izhodih, morebitnem pobegu s prestajanja kazni zavora in predvidenem datumu odpusta obsojenca, ki je nad vami ali vašimi otroki izvajal nasilje.

V skladu z Zakonom o kazenskem postopku lahko pri sodišču, ki vodi postopek, zahtevate vročitev pravnomočne sodbe, če vam ni bila vročena že prej. Kot oškodovanka se lahko zoper sodbo, izdano na prvi stopnji, pritožite v roku petnajst dni od vročitve prepisa sodbe, a le glede odločbe sodišča o stroških kazenskega postopka.⁴⁵

⁴⁵ Če je državna tožilka ali tožilec prevzela oziroma prevzel pregon od oškodovanke kot tožilke, se sme oškodovanka pritožiti iz vseh razlogov, iz katerih se sme izpodbijati sodba. Ti so:

- bistvena kršitev določb kazenskega postopka,
- kršitev kazenskega zakona,
- zmotna ali nepopolna ugotovitev dejanskega stanja ter
- zaradi odločbe o kazenskih sankcijah, o odvzemu premoženjske koristi, o stroških kazenskega postopka, o premoženjskopравnih zahtevkih in zaradi odločbe o objavi sodbe v tisku, po radiu ali po televiziji.

Diagram 3: Poenostavljen prikaz postopkov od prijave kaznivega dejanja nasilja v družini do odločitve sodišča

6.8. SKRAJŠANI POSTOPEK IN POSTOPEK ZA IZDAJO KAZNOVALNEGA NALOGA

O kaznivih dejanjih, za katera sta kot glavna kazen predpisani denarna kazen ali kazen zapora do treh let, sodijo okrajna sodišča v skrajšanem postopku (npr. kazniva dejanja lahke telesne poškodbe; grožnje; odvzema mladoletne osebe, če dejanje ni povzročilo poslabšanja

duševnega ali telesnega zdravja mladoletne osebe ali ogrozilo njenega razvoja; nasilja v družini nad osebo, s katero je storilec živel v družinski ali drugi trajnejši skupnosti, ki je razpadla; zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja po prvem odstavku; neplačevanja preživnine; nasilništva...). V skrajšanem postopku, imenovanem tudi poenostavljen postopek, veljajo ista temeljna načela in pravila kot v rednem postopku, nekatere zakonske rešitve pa so v skrajšanem postopku poenostavljene. Tudi nekateri roki so v skrajšanem postopku krajši kot v rednem.⁴⁶

Skrajšani postopek se uvede na podlagi:

- obtožnega predloga državne tožilke ali tožilca,
- obtožnega predloga oškodovanke kot tožilke ali
- zasebne tožbe.

Skrajšani postopek v primerjavi z rednim ne pozna preiskave, lahko se opravijo le posamezna preiskovalna dejanja. Zoper obtožni akt ni mogoče ugovarjati, procesni roki so krajši, pri sojenju v odsotnosti obdolženca ni potrebno, da je navzoča njegova zagovornica ali zagovornik. Pripor se lahko odredi tudi v skrajšanem postopku, a so možnosti za odreditev omejene. Pred vložitvijo obtožnega akta lahko pripor traja največ petnajst dni.

Za kazniva dejanja iz pristojnosti okrajnega sodišča sme državna tožilka ali tožilec ob vložitvi obtožnega predloga predlagati, da sodišče izda kaznovalni nalog⁴⁷, s katerim obdolžencu izreče predlagano kazensko sankcijo ali ukrep, ne da bi opravilo glavno obravnavo. Če obdolženec kaznovalnemu nalogu ne ugovarja, je postopek

---

⁴⁶ Horvat, Š.: Zakon o kazenskem postopku (ZKP) s komentarjem, GV Založba, Ljubljana, 2004, str. 927.
⁴⁷ Kaznovalni nalog se razlikuje od plačilnega naloga. Plačilni nalog izda prekrškovni organ v postopku o prekršku (npr. policija za prekršek zoper javni red in mir).

pravnomočno končan, če pa se obdolženec s kaznovalnim nalogom ne strinja, poda ugovor, na podlagi katerega se izvede glavna obravnava v skladu z določbami o skrajšanem postopku. Cilj kaznovalnega naloga je hitrejše in racionalnejše obravnavanje lažjih kaznivih dejanj, ki z dejanskega in pravnega vidika niso problematična.⁴⁸

Kazenski postopek je za vas lahko zelo stresen in naporen. Svojo zgodbo boste morali večkrat povedati različnim organom (npr. policiji, preiskovalni sodnici ali sodniku, sodišču). Spraševali vas bodo stvari, ki bi jih vi najraje pozabili, nekateri bodo o vaših besedah dvomili (npr. zagovornica ali zagovornik obdolženca). Lahko se zgodi, da bo obdolženec o vas govoril stvari, ki ne držijo ali so žaljive, lagal o dogodkih in vas skušal prikazati kot slabega človeka. Pomembno je, da se na te možnosti pripravite, da se čustveno in psihično okrepite ter seznanite s potekom postopkov. Pri tem vam je lahko v pomoč priročnik, ki ga ravnokar berete. Dobro je tudi, da podporo in pomoč poiščete pri institucijah in nevladnih organizacijah, ki nudijo pomoč žrtvam nasilja v družini. Strokovne delavke in delavci so usposobljeni za nudenje tovrstne pomoči, s spremstvom in z zagovorništvom na institucijah pa vam olajšajo pot skozi kazenski postopek.

---

⁴⁸ Horvat, Š.: Zakon o kazenskem postopku (ZKP) s komentarjem, GV Založba, Ljubljana, 2004, str. 958.

7. BREZPLAČNA PРАВNA POMOČ

V postopkih pred sodišči vas lahko zastopajo pooblaščenke ali pooblaščenca, to so ponavadi odvetnice ali odvetniki. Čeprav njihova pomoč ni nujna v vseh postopkih, pa je po izkušnjah Društva za nenasilno komunikacijo dobro, da z njimi sodelujete. Žrtve nasilja so v odnosu do povzročiteljev nasilja v izrazito podrejenem položaju, zato je zelo pomembno, da imajo pravno pomoč v vseh postopkih, povezanih z nasiljem. Če te pomoči nimajo, lahko žrtve popustijo pritiskom povzročiteljev in pristanejo na takšno ureditev zadev, ki so jim na dolgi rok v škodo. Če vam finančno stanje ne omogoča plačila stroškov odvetnice ali odvetnika in stroškov sodnega postopka, lahko pri okrožnem sodišču zaprosite za brezplačno pravno pomoč, ki jo ureja Zakon o brezplačni pravni pomoči.⁴⁹

Upravičenke ali upravičenci⁵⁰ do brezplačne pravne pomoči so:

- državljanke ali državljani Republike Slovenije,
- tujke ali tujci z dovoljenjem za stalno ali začasno prebivanje v Republiki Sloveniji,
- osebe brez državljanstva, ki zakonito prebivajo v Republiki Sloveniji,
- druge tujke ali tujci pod pogojem vzajemnosti ali pod pogoji in v

⁴⁹ Zakon o brezplačni pravni pomoči, Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08 in 19/15.

⁵⁰ Upravičenke so tudi nevladne organizacije in združenja, ki delujejo neprofitno in v javnem interesu ter so vpisane v ustrezen register v skladu z veljavno zakonodajo, v sporih v zvezi z opravljanjem dejavnosti v javnem interesu oziroma z namenom, zaradi katerega so ustanovljene.

primerih, določenih z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Republiko Slovenijo,

- druge osebe, za katere zakon ali mednarodna pogodba, ki obvezuje Republiko Slovenijo, določa, da so upravičenke do brezplačne pravne pomoči.

Zakon pozna več oblik brezplačne pravne pomoči.⁵¹ Najbolj pogosti obliki sta redna in izredna brezplačna pravna pomoč. Pri prvi se ugotavlja vaš materialni položaj. Do brezplačne pravne pomoči ste upravičeni, če mesečni povprečni dohodek na članico ali člana vaše družine ne presega višine dveh osnovnih zneskov minimalnega dohodka, kar od 1. januarja 2019 znaša 662,52 evrov.⁵² Izredno brezplačno pravno pomoč dobite, če prejimate denarno socialno pomoč. Če bi zaradi odločanja o prošnji za brezplačno pravno pomoč zamudili rok za kakšno pravno dejanje in bi zaradi tega izgubili pravico opraviti to dejanje (npr. nekdo je proti vam vložil tožbo, vi pa imate le trideset dni časa, da odgovorite na tožbo), lahko zaprosite za nujno brezplačno pravno pomoč. Ta je odobrena le za tisto dejanje, ki je nujno potrebno, da se izognete posledicam zamude.

Po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini ste upravičeni do brezplačne pravne pomoči, ne glede na pogoje iz Zakona o brezplačni pravni pomoči, če je pristojni CSD za vas podal oceno ogroženosti (to ni potrdilo o vključenosti v obravnavo pri CSD). Ta brezplačna pravna pomoč se odobri le za postopke, ki tečejo zaradi ukrepov po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini in za postopke po zakonu, ki ureja družinska razmerja, če je to po mnenju CSD nujno potrebno. Za pomoč pri

⁵¹ Opisi posameznih oblik brezplačne pravne pomoči so v Prilogi 3.

⁵² Če je družina tričlanska, je cenzus za pridobitev brezplačne pravne pomoči 662,52 EUR x 3, torej 1.987,56 evrov. Informacijo o tem, koliko znaša osnovni znesek minimalnega dohodka, lahko dobite na spletni strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/denarna_socialna_pomoc.

utemeljevanju razlogov za dodelitev brezplačne pravne pomoči v slednjem primeru se lahko obrnete na katero od nevladnih organizacij, ki nudijo pomoč žrtvam nasilja v družini. Smiselno je, da pridobite oceno ogroženosti tudi v primeru, ko izpolnjujete materialne pogoje po Zakonu o brezplačni pravni pomoči, torej ne preseagate cenzusa ali ste prejemnica denarne socialne pomoči. Če vam je brezplačna pravna pomoč za omenjene postopke dodeljena na podlagi ocene ogroženosti, za vas v primeru, da se vaše materialno stanje čez čas izboljša, ne veljajo pravila o vračanju brezplačne pravne pomoči.⁵³

Prošnjo za brezplačno pravno pomoč oddate na obrazcu Prošnja za dodelitev brezplačne pravne pomoči, ki je dostopen na spletnih straneh Sodstva Republike Slovenije – www.sodisce.si/sodni_postopki/obrazci/2009021217292200/. Pomembno je, da je obrazec pravilno izpolnjen, saj zaradi navajanja netočnih podatkov o svojem premoženjskem stanju ali premoženjskem stanju svoje družine, pa čeprav nenamerne, nadaljnjih šest mesecev ne morete ponovno zaprositi za brezplačno pravno pomoč. V praksi se pogosto zgodi, da prošilke za brezplačno pravno pomoč pozabijo navesti prihranke ali ne navedejo varčevalnih računov, ker so zneski na njih nizki (npr. 40 evrov). Dobro je, da poiščete pomoč pri izpolnjevanju obrazca. Dobite jo pri pristojnem organu za brezplačno pravno pomoč (to je Služba za brezplačno pravno pomoč pri okrožnih sodiščih), na CSD ali pri nevladnih organizacijah, ki nudijo pomoč ženskam z izkušnjo nasilja. Poseben obrazec Podatki o družinskih članicah ali članih morate izpolniti tudi za vsako družinsko članico in člana posebej. V prošnjo za brezplačno pravno pomoč poleg podatkov o svojem premoženjskem stanju ter premoženjskem stanju svojih družinskih članic in članov navedite tudi podatke o zadevi, za katero zaprošate brezplačno pravno pomoč

---

⁵³ Več o vračanju brezplačne pravne pomoči preberite na strani 76.

(npr. razveza zakonske zveze, odločitev o varstvu, vzgoji in preživljanju otrok ter stikih), ter želeno vrsto, obliko in obseg brezplačne pravne pomoči. V to rubriko običajno vpišete, da zaprošate za brezplačno pravno pomoč za pravno svetovanje in zastopanje v postopku pred sodišči na prvi stopnji.⁵⁴ V obrazec lahko vpišete tudi morebitno izbrano odvetnico ali odvetnika, če je na seznamu odvetnic in odvetnikov, ki nudijo brezplačno pravno pomoč.⁵⁵ Za primere nasilja v družini je pomembno, da se odvetnica ali odvetnik spozna na problematiko nasilja, saj vas bo tako učinkoviteje zastopala oziroma zastopal. Organizacije, ki vam bodo nudile pomoč pri izpolnjevanju obrazca, vam lahko predlagajo tudi imena odvetnic ali odvetnikov, s katerimi sodelujejo oziroma za katere vedo, da so v primerih nasilja v družini delale oziroma delali dobro. Če v obrazec ne vpišete morebitne izbrane odvetnice ali odvetnika, sodišče po uradni dolžnosti določi eno ali enega po abecednem redu s seznama.

Na nekaterih večjih sodiščih lahko traja tudi dva meseca ali več do odločitve o vaši prošnji, vi pa ste morda v situaciji, ki zahteva hiter odziv. V tem primeru sodišče pisno zaprosite za prednostno obravnavanje prošnje zaradi nasilja v družini.

Kot prosilka za brezplačno pravno pomoč ste dolžni dati soglasje za mediacijo, če da soglasje tudi nasprotna stranka, razen če gre za postopke, v katerih se mediacija med strankama ne izvaja (npr. postopki po Družinskem zakoniku⁵⁶, če gre za sum nasilja v družini; več o tem pre-

---

⁵⁴ Brezplačna pravna pomoč se lahko dodeli za:

- pravno svetovanje, pravno zastopanje in za druge pravne storitve,
- vse oblike sodnega varstva pred vsemi sodišči splošne pristojnosti in specializiranimi sodišči v Republiki Sloveniji, pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije in pred vsemi organi, institucijami ali osebami v Republiki Sloveniji, ki so pristojne za izvensodno poravnavanje sporov (razen v primerih, določenih z zakonom) ter
- kot oprostitev plačila stroškov sodnega postopka.

⁵⁵ Seznime po območjih najdete na spletni strani Odvetniške zbornice Slovenije v zavihku Zbori (<http://www.odv-zb.si/zbori/obmocni-zbori>).

⁵⁶ Družinski zakonik, Uradni list RS, št. 15/17.

berite v 9. poglavju). Mediacija je postopek reševanja sporov, pri katerem sprti strani ob pomoči tretje nevtralne osebe poskušata doseči sporazum o spornih vprašanjih. V postopku mediacije ste dolžni sodelovati, ne pa se tudi dogovoriti, če dogovor z nasprotno stranko ni mogoč. Če sodelovanje v mediaciji odklonite, vam preneha pravica do brezplačne pravne pomoči oziroma se šteje, da je prejeta brezplačna pravna pomoč neupravičena, v kolikor so stroški že nastali.

Ko vam je izdana odločba o dodelitvi brezplačne pravne pomoči, s katero je sodišče ugodilo vaši prošnji, niste v nobenem primeru dolžni odvetnici ali odvetniku plačati odvetniških storitev od dneva vložitve prošnje naprej. Odvetnica ali odvetnik bo plačana oziroma plačan iz proračuna Republike Slovenije. Če vam kljub temu izstavi račun za opravljene odvetniške storitve ali zahteva od vas plačilo, računa ne plačajte in odvetnico ali odvetnika prijavite pristojnemu organu za brezplačno pravno pomoč. Če s postavljenim odvetnico ali odvetnikom niste zadovoljni, ker slabo opravlja svoje dolžnosti, lahko pristojnemu organu za brezplačno pravno pomoč predlagate njeno ali njegovo razrešitev. Ta na njeno ali njegovo mesto postavi drugo oziroma drugega, kar sicer časovno podaljša postopek. Prav tako lahko postavljena odvetnica ali odvetnik zahteva svojo razrešitev, če ne more v redu opravljati svoje dolžnosti zaradi razlogov, ki so na vaši strani. Namesto razrešene odvetnice ali odvetnika pristojni organ za brezplačno pravno pomoč postavi drugo ali drugega. Posebej pozorni bodite na tole: če pristojni organ za brezplačno pravno pomoč razreši tudi na novo postavljeno odvetnico ali odvetnika zaradi razlogov na vaši strani, se šteje, da vam brezplačna pravna pomoč ni bila odobrena in jo morate vrniti po pravilih o neupravičeno prejeti brezplačni pravni pomoči.

Dodeljena brezplačna pravna pomoč zajema tiste stroške sodnega

postopka, ki so nastali po dnevu vložitve prošnje za dodelitev brezplačne pravne pomoči. Dodeljena brezplačna pravna pomoč ne pokriva plačila stroškov postopka in dejanskih izdatkov ter nagrade pooblaščenke ali pooblaščenca nasprotne stranke. Pogoje za dodelitev brezplačne pravne pomoči morate izpolnjevati ves čas, za katerega vam je ta dodeljena. O spremembah svojega materialnega stanja, ki vplivajo oziroma bi lahko vplivale na pravico do brezplačne pravne pomoči (npr. dobite novo ali boljše zaposlitev, dediščino...), morate sodišče redno obveščati vse do dneva dokončnega obračuna stroškov. Morebitno neupravičeno prejeta brezplačna pravna pomoč boste morali vrniti. Sredstva iz naslova brezplačne pravne pomoči boste morali vrniti tudi, ko boste delno ali v celoti uspeli v postopkih, v katerih boste pridobili premoženje (npr. dobili odškodnino), nasprotna stranka pa ne bo izpolnila svojih obveznosti iz naslova stroškov postopka. To pomeni, da lahko ostanete popolnoma brez denarja, ki vam ga je dosodilo sodišče. Če si s tožbo obetate nizek znesek premoženja, je vredno premisliti o smotrnosti postopka. Tudi če v postopku niste uspeli, ste dolžni povrniti ta sredstva, če se vaš materialni položaj po enem letu od pravnomočnega zaključka postopka, za katerega vam je bila dodeljena brezplačna pravna pomoč, toliko izboljša, da glede na trenutni materialni položaj ne bi bili več upravičeni do brezplačne pravne pomoči in da bi zmogli delno ali v celoti povrniti stroške brez obresti, ki so bili izplačani iz naslova brezplačne pravne pomoči. Izjema je, če ste vi ali vaši otroci dobili preživnino ali odškodnino za izgubljeno preživljanje zaradi smrti tistega, ki je bil dolžan dajati preživljanje. V tem primeru niste dolžni povrniti stroškov postopka.⁵⁷

---

⁵⁷ Prav tako se vaše materialno stanje ne bo preverjalo, če vam je bila brezplačna pravna pomoč dodeljena na podlagi ocene ogroženosti v skladu z Zakonom o preprečevanju nasilja v družini, saj vam je bila brezplačna pravna pomoč v tem primeru dodeljena ne glede na vaše materialno stanje.

Sodišče pa v nobenem primeru od vas ne more terjati več, kot ste v postopku dejansko dobili.

Če ne izpolnujete pogojev za brezplačno pravno pomoč, stroški pa so za vas vseeno previsoki, se lahko o višini in načinu plačila poskusite dogovoriti s posamezno odvetnico ali odvetnikom. Nekatere ali nekateri so pripravljene oziroma pripravljene pristati na obročno odplačevanje ali celo kakšno stvar naredijo *pro bono*, torej brezplačno. V vsakem primeru je dobro, da se o višini in načinu plačila s svojo odvetnico ali odvetnikom natančno pogovorite in spremljate delo, ki ga opravlja. Lahko namreč pride do neprijetnih presenečenj, ko stroški dela odvetnice ali odvetnika močno narastejo, vi pa ne veste zakaj, niti ne veste, kateri postopki v vaši zadevi tečejo. Zavedati se morate, da ste vi sami stranka v postopkih, da boste vi nosili stroške postopkov, ne nazadnje pa tudi posledice končnih odločitev organov, ki odločajo. Obrnete se lahko tudi na nekatere nevladne organizacije, ki izvajajo programe, v katerih nudijo pravno pomoč ženskam z izkušnjo nasilja.

Brezplačna pravna pomoč ne velja za sodne takse. Sodišče je treba posebej zaprositi za oprostitev plačila sodnih taks, in sicer s predlogom za uveljavitev oprostitve, odloga ali obročnega plačila taks, ki mora vsebovati naslednje podatke in izjave:

- osebno ime, naslov stalnega ali začasnega prebivališča, davčno številko, enotno matično številko občana in državljanstvo stranke,
- osebno ime, naslov stalnega ali začasnega prebivališča, davčno številko, enotno matično številko občana in državljanstvo družinskih članic in članov stranke,
- podatke o zadevi,
- podatke o dohodkih in premoženju stranke in njenih družinskih članic in članov,

- soglasje stranke in njenih polnoletnih družinskih članic in članov, da sodišče z namenom ugotavljanja njihovega materialnega položaja po uradni dolžnosti pridobi podatke, ki so davčna tajnost,
- da so vsi podatki, ki jih je stranka navedla v predlogu, resnični, točni in popolni, za kar stranka in njeni polnoletni družinski članice in člani prevzemajo vso premoženjsko odgovornost,
- podpise stranke in njenih polnoletnih družinskih članic in članov.

Osebam, ki same finančno ne zmorejo pokriti stroškov odvetnice ali odvetnika in zato oklevajo s sprožitvijo sodnih postopkov, brezplačna pravna pomoč omogoča, da imajo pri zaščiti svojih pravic strokovno pomoč v sodnih postopkih. Če izpolnujete pogoje, je pomembno, da vlogo za brezplačno pravno pomoč vložite, še preden nastanejo v postopku stroški, saj odobrena brezplačna pomoč zajema le stroške od vložitve vloge naprej. Za pomoč pri vložitvi vloge se lahko obrnete na CSD ali katero od nevladnih organizacij, vse potrebne informacije pa dobite tudi na sodišču, ki odloča o brezplačni pravni pomoči.

8. UKREPI PO ZAKONU O PREPREČEVANJU NASILJA V DRUŽINI

Leta 2008 je začel veljati Zakon o preprečevanju nasilja v družini, katerega glavni namen je opredeliti nasilje v družini, določiti vlogo in naloge organov in organizacij pri obravnavi nasilja v družini ter določiti ukrepe za zaščito žrtev nasilja. Med slednje sodijo ukrepi sodišča zaradi nasilnih dejanj, vključno s prepustitvijo stanovanja v skupni uporabi, po noveli zakona iz leta 2016 pa tudi ukrepi za zagotavljanje varstva otrok.

8.1. PREPOVEDI ZARADI NASILNIH DEJANJ

Žrtev, ki jo je povzročitelj nasilja:

- telesno poškodoval
- ali ji je prizadejal škodo na zdravju
- ali je drugače protipravno posegel v njeno dostojanstvo ali druge osebne pravice
- ali ji s tem grozil

- ali če je protipravno vstopil v stanovanje, v katerem živi žrtev, v prostore, kjer dela ali drugače motil njeno mirno posest
- ali jo proti njeni izrecni volji protipravno nadleguje, npr. tako, da jo zasleduje ali uporablja sredstva za komuniciranje na daljavo ali da uporablja oziroma objavlja osebne podatke žrtve, sodne in upravne spise in osebne zapise na svetovnem medmrežju, lahko sodišču predlaga določitev ukrepov za odvrnitev nadaljnje škode. Ti so zlasti:
  - prepoved vstopa v stanovanje, v katerem žrtev živi,
  - prepoved zadrževanja v določeni bližini tega stanovanja,
  - prepoved zadrževanja in približevanja krajem, kjer se žrtev redno nahaja (delovno mesto, šola, vrtec ...),
  - prepoved navezovanja stikov z žrtvijo na kakršenkoli način, vključno s sredstvi za komuniciranje na daljavo in tudi preko tretjih oseb,
  - prepoved vzpostavljanja vsakršnega srečanja z žrtvijo,
  - prepoved objavljanja osebnih podatkov žrtve, dokumentov iz sodnih in upravnih spisov in osebnih zapisov, ki se nanašajo na žrtev ter
  - prepustitev stanovanja v skupni uporabi žrtvi.

Sodišče omeji trajanje ukrepa prepovedi zaradi nasilnih dejanj na največ dvanajst mesecev in ga lahko večkrat podaljša, vendar vsakokrat za največ 12 mesecev (izjema je prepustitev stanovanja v skupni uporabi). Po izkušnjah uporabnic Društva za nenasilno komunikacijo sodišče to stori v primerih, ko je povzročitelj nasilja izrečene ukrepe kršil.

Predlog za podaljšanje ukrepa vložite pri tistem sodišču, ki je ukrep izreklo. Zakon sicer določa, da je treba predlog za podaljšanje vložiti na sodišče pred iztekom roka, za katerega je bil ukrep izrečen, vendar je to smiselno storiti vsaj en do dva meseca pred iztekom ukrepa. Tako se izognete vmesnemu obdobju med iztekom ukrepa in

njegovim podaljšanjem, v katerem ukrep ne velja in se vam povzročitelj nasilja lahko brez ovir približa, vas nadleguje ali je do vas ponovno nasilen.

8.2. PREPUSTITEV STANOVANJA V SKUPNI UPORABI

Zaradi nasilja v družini lahko sodišču predlagate tudi prepustitev stanovanja, ki ga uporabljate skupaj s povzročiteljem nasilja, v svojo izključno uporabo. Ker ukrep prepustitve stanovanja v skupni uporabi posega v pravico povzročitelja (npr. do zasebne lastnine), sodišče trajanje ukrepa časovno omeji. Zakon pri tem razlikuje med tremi situacijami. Prva je, ko je povzročitelj nasilja sam ali s tretjo osebo (npr. svojimi starši):

- lastnik, solastnik ali skupni lastnik stanovanja v skupni uporabi
- ali če ima na zemljišču, na katerem je stanovanje, sam ali s tretjo osebo stavbno pravico, pravico užitka ali rabe
- ali če ga je najel sam ali s tretjo osebo.

Zakon predvideva omejitev trajanja ukrepa na največ šest mesecev, sodišče pa lahko na predlog žrtve podaljša ukrep še za največ šest mesecev, če si žrtev kljub prizadevanjem ne more najti ustreznega prostora za bivanje in to ne bi povzročilo nesorazmerno težkega bremena za tretjo osebo.

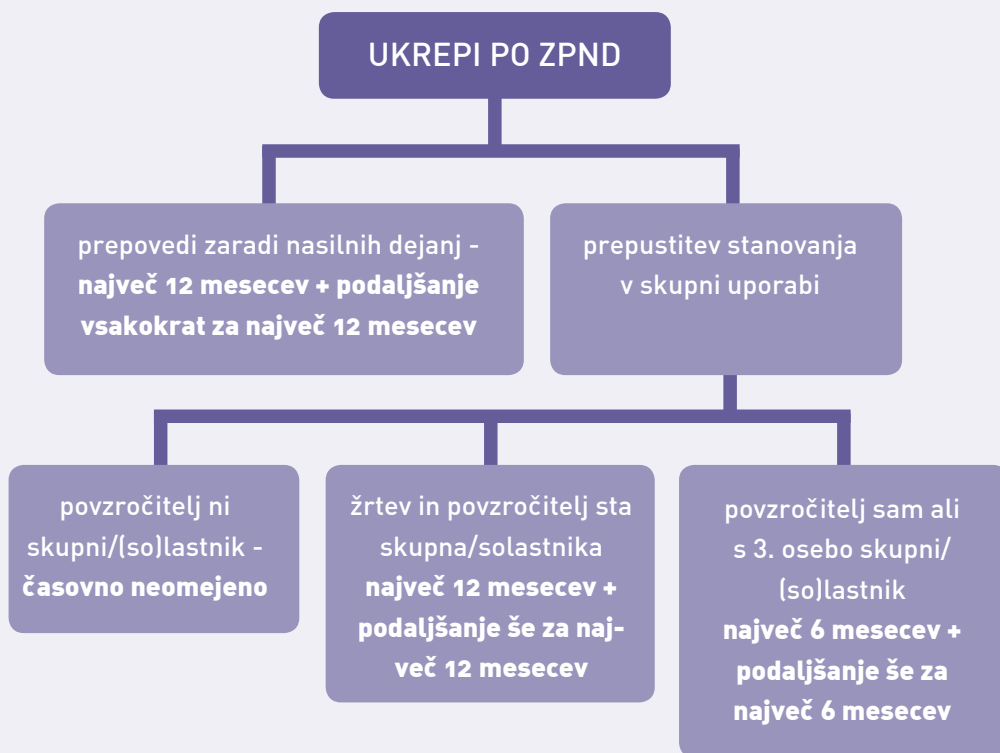
Druga situacija pri ukrepu prepustitve stanovanja v skupni uporabi je, ko sta žrtev in povzročitelj nasilja:

- solastnika ali skupna lastnika stanovanja v skupni uporabi,
- če imata na zemljišču, na katerem je stanovanje v skupni uporabi, stavbno pravico, pravico užitka ali rabe
- ali če sta ga skupaj najela.

V tem primeru sodišče omeji trajanje ukrepa na največ 12 mesecev, ki ga lahko na predlog žrtve podaljša še za največ 12 mesecev.

Po tretji situaciji povzročitelj nasilja ni lastnik, solastnik ali skupni lastnik stanovanja v skupni uporabi, zato sodišče trajanja ukrepa časovno ne omeji.

V času, ko ima žrtev stanovanje v izključni uporabi, sama krije stroške rednega upravljanja stanovanja.

Diagram 4: Trajanje najpogostejših ukrepov po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini

8.3. UKREPI ZA ZAGOTAVLJANJE VARSTVA OTROK

Poleg že omenjenih ukrepov lahko za zagotavljanje varstva otrok sodišče:

- prepove prehod državne meje otroku, razen s posebej določeno osebo, organom ali organizacijo,
- predlaga odvzem osebne dokumenta otroka,
- prepove izdajo osebne dokumenta otroku na podlagi vloge enega ali obeh staršev ali tretje osebe,
- prepove vročitev osebne dokumenta otroka enemu ali obema staršema ali tretji osebi,
- odloči o nujnem zdravniškem pregledu otroka ali zdravljenju otroka in o drugih zdravstvenih posegih.

8.4. POSTOPEK ODLOČANJA O UKREPIH

Kot je opisano že na strani 72 in 73, vam je lahko za postopek po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini dodeljena brezplačna pravna pomoč. Za odločanje o ukrepih je stvarno pristojno okrožno sodišče, ki odloča v nepravdnem postopku. Krajevno pristojno je sodišče, kjer ima povzročitelj, proti kateremu je vložen predlog, stalno ali začasno prebivališče, pa tudi sodišče, kjer ima stalno ali začasno prebivališče žrtev. Sodišče zadevo obravnava prednostno. Postopek je nujen, kar

med drugim pomeni, da teče tudi v času sodnih počitnic. Javnost je z glavne obravnave izključena, izjema je le oseba, ki vas spremlja. V postopkih po Zakonu o preprečevanju nasilja so žrtve nasilja oproščene plačila sodnih taks, alternativno reševanje sporov pa je izključeno. Tudi ukrepi po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini lahko veljajo v tujini – več o tem lahko preberete v Prilogi 1.

Postopek se začne na predlog žrtve nasilja v družini, z njenim soglasjem pa tudi na predlog centra za socialno delo. Če je žrtev otrok, se postopek začne na predlog otroka, starejšega od petnajst let, staršev oziroma enega od staršev, skrbnice oziroma skrbnika ali centra za socialno delo. Predlog mora biti podan najpozneje v šestih mesecih, odkar je žrtev zadnjič utrpela telesno poškodbo ali ji je povzročitelj nasilja prizadejal škodo na zdravju ali je drugače posegel v njeno dostojanstvo ali druge osebne pravice. Napišete ga lahko sami, dobro pa je, da vam pri tem pomagajo odvetnica ali odvetnik, CSD ali nevladna organizacija, ki ima izkušnje z delom na področju preprečevanja nasilja v družini.

Kadar sodišče iz navedb in dokazil v predlogu oceni, da je podana verjetnost, da povzročitelj nasilja ogroža življenje ali resno ogroža zdravje žrtve ali njenih otrok ali je to potrebno zaradi varstva koristi otroka, izda sklep o ukrepih, ne da bi ga prej poslalo v odgovor povzročitelju nasilja, torej brez obravnave na sodišču. V tem primeru ima povzročitelj osem dni časa, da zoper sklep ugovarja, vendar pa ugovor povzročitelja ne zadrži izvršitve sklepa. To pomeni, da sklep velja kljub temu, da je povzročitelj nanj ugovarjal. Ko sodišče prejme povzročiteljev ugovor, opravi obravnavo.

Če sodišče sklepa ne izda zgolj na podlagi predloga, ga pošlje v odgovor povzročitelju. Ko prejme njegov odgovor, opravi obravnavo,

na katero povabi vas in povzročitelja nasilja ter morebitne priče. Po opravljeni obravnavi izda sklep o ukrepih, v katerih določi tudi denarno kazen za primer, če bi povzročitelj izrečene ukrepe kršil. O izrečenih ukrepih sodišče takoj obvesti policijo in CSD ter vzgojno-varstveni ali vzgojno-izobraževalni zavod, ki ga otrok obiskuje.

Če povzročitelj krši ukrepe, izrečene s sklepom, o tem obvestite policijo, ki bo ukrepala v skladu s svojimi pooblastili. Policija o ugotovljenih kršitvah obvesti sodišče, ki je izreklo ukrep, a je dobro, da to storite tudi sami. Sodišče bo nato izpeljalo postopek glede izreka denarne kazni in jo bo tudi izvršilo (vam torej ni treba vlagati posebnega predloga za izvršbo denarne kazni).

8.5. PRAVICA DO SPREMSTVA

Na tem mestu je pomembno poudariti, da Zakon o preprečevanju nasilja v družini v 7. členu določa, da imate kot žrtev nasilja pravico, da si izberete osebo, ki vas lahko spremlja v vseh postopkih, povezanih z nasiljem in v postopkih, kjer je udeležen povzročitelj nasilja. To velja tako za sodne kot za upravne postopke. Spremljevalka ali spremljevalec je lahko vsaka polnoletna oseba, ki v postopku ni obravnavana kot povzročiteljica nasilja. Pomaga vam pri zaščiti vaše integritete v postopkih pred organi in organizacijami, pri iskanju rešitev in vam je v psihično oporo. To pomeni, da spremljevalka ali spremljevalec na naroku ne more aktivno sodelovati v smislu zastopanja, npr. podajati predlogov ali odgovarjati na vprašanja sodišča namesto vas (to je naloga pooblaščenke oziroma pooblaščenca), temveč vam lahko s svojo navzočnostjo le stoji ob strani. Organ, ki vodi postopek, mora na vašo

željo spremljevalki ali spremljevalcu dovoliti navzočnost v postopku, razen v primerih, ko je obravnavana oziroma obravnavan kot povzročitelj nasilja ali če obstoji verjetnost, da ne bo mogla opravljati nalog spremljevalke oziroma spremljevalca glede na sorodstvene ali druge povezave z vami ali povzročiteljem nasilja.

Ukrepi po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini so v slovenskem pravnem sistemu že postali ustaljena praksa sodišč in drugih institucij, npr. CSD, in so koristni za zagotavljanje vaše varnosti. Če to zahteva situacija, v kateri ste, je smiselno čimprej sprožiti ustrezen postopek, saj sodišča za odločitev potrebujejo nekaj časa. Pomembno je še enkrat poudariti, da lahko predlog za prepustitev stanovanja v skupni uporabi vložite tudi, če je povzročitelj nasilja lastnik stanovanja, v katerem bivate ali je solastnik skupaj z njim povezanimi osebami.

9. RAZVEZA ZAKONSKE ZVEZE, ODLOČITEV O VARSTVU IN VZGOJI OTROK TER DOLOČITEV STIKOV IN PREŽIVNINE

Zakonsko zvezo razvežete s tožbo ali sporazumno. Vlogo, to je, tožbo za razvezo ali predlog za sporazumno razvezo, lahko osebno vložite na okrožnem sodišču ali pošljete priporočeno po pošti.⁵⁸ Še preden to storite, se morate z zakonskim partnerjem udeležiti predhodnega svetovanja na centru za socialno delo, razen če:

- nimata skupnih otrok, nad katerimi imata starševsko skrb,
- je eden od zakoncev nerazsoden,
- ima eden od zakoncev neznanu prebivališče ali je pogrešan,
- en ali oba zakonca živita v tujini.

Namen predhodnega svetovanja je pomagati zakoncema, da ugotovita, ali so njuni odnosi omajani do te mere, da je postala zakonska

---

⁵⁸ Če gre za družinska razmerja z mednarodnim elementom, npr. zakonca sta državljana različnih držav, se glede pravil o pristojnosti sodišč in določanju prava, ki ga je treba uporabiti, uporabljajo drugi predpisi. Če je v vašem razmerju mednarodni element, je dobro, da vam pomaga strokovnjakinja ali strokovnjak s tovrstnimi izkušnjami.

zveza za vsaj enega od njiju nevzdržna ali obstaja možnost za ohranitev zakonske zveze. Če se zaradi nasilja počutite ogroženo ali vas je strah povzročitelja nasilja, se s strokovno delavko ali delavcem centra za socialno delo dogovorite, da se predhodno svetovanje z vama opravi ločeno ali da se o situaciji izrečete pisno.

Ob razvezi zakonske zveze lahko zahtevate, da vam zakonec prepusti v uporabo stanovanje, v katerem skupaj živita ali sta živela, ali del tega stanovanja. Ker gre za nasilje v družini, se za odločanje o tem uporabi Zakon o preprečevanju nasilja v družini.

Diagram 5: Razveza zakonske zveze

9.1. RAZVEZA ZAKONSKE ZVEZE S TOŽBO

Če je zakonska zveza postala nevzdržna in ni možna sporazumna razveza, lahko vsak od zakoncev zahteva razvezo zakonske zveze s tožbo. Oseba, ki tožbo vloži, se imenuje tožnica oziroma tožnik, oseba, proti kateri je tožba vložena, pa je toženec oziroma toženka. Nevzdržnost zakonske zveze dokažete tako, da pred sodiščem na kratko izpoveste o razlogih, zakaj je zakonska zveza za vas nevzdržna. Sodišče razveže zakonsko zvezo, četudi je nevzdržna samo za enega zakonca, prav tako pa, če drugi zakonec razvezi nasprotuje.

Med postopkom lahko pravdni stranki skleneta sodno poravnavo. Sodna poravnava, pa tudi mediacija, v primerih nasilja v družini ni primerna oblika reševanja situacije. Tako kot sporazumna razveza tudi sodna poravnava in mediacija zahtevata dve enakovredni stranki, ki lahko svobodno, po svoji volji in brez strahu pred pritiski izrazita svoje potrebe in želje. Pri nasilju v družini ni tako, saj je žrtev vedno v podrejenem položaju nasproti povzročitelju nasilja. Žrtev zaradi strahu pred povzročiteljem težje izrazi svoja stališča, hitreje popusti in lahko pristane na takšno ureditev zadeve, ki ustreza izključno povzročitelju nasilja. Povzročitelj nasilja lahko namreč še vedno povzroča nasilje nad žrtvijo, ji grozi ali kako drugače pritiska nanjo z namenom, da bi dosegel njemu ugodno rešitev.

9.2. SPORAZUMNA RAZVEZA

Pri sporazumni razvezi se morate z bivšim partnerjem poleg samega dogovora o razvezi vajine zveze dogovoriti tudi o vprašanjih, ki urejajo medsebojna razmerja in razmerja z otroki. Na medsebojna razmerja, o katerih morata zakonca pri notarki ali notarju skleniti sporazum v obliki izvršljivega notarskega zapisa, se nanašajo vprašanja o:

- delitvi skupnega premoženja,
- določitvi najemnice oziroma najemnika stanovanja, če živita skupaj v najetem stanovanju ter
- preživljanju zakonca, ki nima sredstev za življenje in brez svoje krivde ni zaposlen.

Vprašanja o razmerjih z otroki se nanašajo na:

- vzgojo in varstvo skupnih otrok,
- njihovo preživljanje
- ter na stike otrok z drugim od staršev.

Starši se lahko sporazumejo, da oba od njiju imata oziroma obdržita pravico do varstva in vzgoje otrok⁵⁹ ali da so vsi otroci v varstvu in vzgoji pri enem od njiju ali da so nekateri otroci pri enem, drugi pa pri drugem od njiju, ter o tem na sodišče podata pisni predlog, ki pa za sodišče ni zavezujoč. Sodišče namreč podani predlog rešitve razmerij, ki se tičejo otrok, preizkusi s stališča varstva otrokovih koristi in v primeru, če ocenjuje, da dogovor ni sklenjen v skladu z otrokovimi koristmi, predlog za razvezo zakonske zveze zavrne. Ni potrebno, da so

---

⁵⁹ V tem primeru se starša dogovorita tudi o tem, kje imajo otroci prijavljeno stalno prebivališče in kateremu od staršev se bodo vročale pošiljke za otroke.

vprašanja o razmerjih z otroki v obliki izvršljivega notarskega zapisa, saj sodišče lahko o njih odloči drugače, če meni, da starši niso upoštevali koristi otrok, morajo pa biti sklenjena v pisni obliki, npr. v predlogu za sporazumno razvezo.

Za sporazumno razvezo morata zakonca, ki imata skupne mladoletne otroke, torej:

- v obliki izvršljivega notarskega zapisa skleniti sporazum o vprašanjih, ki urejajo medsebojna razmerja,
- v pisni obliki skleniti sporazum o vprašanjih, ki urejajo razmerja z otroki (lahko kar v predlogu za sporazumno razvezo),
- predlog za sporazumno razvezo, podpisan z obeh strani, predložiti v potrditev sodišču.

Ko sodišče prejme predlog razpiše obravnavo, na kateri ugotovi, ali je s sporazumom poskrbljeno za koristi otrok. Pri tem upošteva mnenje, ki ga je na obvestilo sodišča, da sta starša začela postopek urejanja razmerij z otroki, pripravil pristojni CSD. Ta lahko z namenom priprave svojega mnenja na pogovor povabi otroke, z njimi pa lahko govori tudi sodnica ali sodnik in jih povpraša za mnenje, če presodi, da so sposobni razumeti njegov pomen in posledice. Če je za koristi otrok poskrbljeno, sodišče razveže zakonsko zvezo v skladu s podanim predlogom. Če sodišče ugotovi, da sporazum ni v korist otrok, sporazum zavrne oziroma pred tem običajno staršem na naroku predlaga, naj sklenejo nov sporazum, ki bo upošteval otrokove koristi.

Če se zakonca, ki nimata skupnih otrok, nad katerimi izvajata starševsko skrb, želita razvezati, in se sporazumeta o delitvi skupnega premoženja, o tem, kdo od njiju ostane ali postane najemnik stanovanja, v katerem živita, in o preživljanju zakonca, ki nima sredstev za življenje,

in brez svoje krivde ni zaposlen, pri notarju zahtevata, da sestavi notarski zapis sporazuma zakoncev o razvezi zakonske zveze. Zakonska zveza je razvezana z dnem podpisa notarskega zapisa, na sodišče pa jima ni treba vlagati posebnega predloga za sporazumno razvezo.

Pri nasilju v družini je sporazumna razveza sicer možna, a manj pogosta. Sporazumna razveza namreč predvideva, da sta obe strani enakovredni in sta se pripravljene dogovoriti o vseh pomembnih vprašanjih. Pomembno je, da v sporazumno razvezo niste prisiljeni zaradi strahu pred posledicami tožbe. Ko se povzročitelj in žrtev nasilja sporazumeta o razvezi, se lahko zgodi, da se bivša partnerja ob sklenitvi sporazuma pri notarki ali notarju dogovorita, da bo povzročitelj predložil sporazum na sodišče, a tega potem ne stori. Povzročitelj na tak način zavlačuje končno odločitev ter ponovno pritiska na žrtev in jo nadzoruje. Zaradi navedenega je bolje, da v primeru, ko s partnerjem dosežete dogovor o sporazumni razvezi, dogovor sami predložite na sodišče (to je v primeru, ko imata skupne otroke).

9.3. ODLOČITEV O VARSTVU IN VZGOJI MLADOLETNIH OTROK

Starša se, preden sodišču predlagata, naj odloči o varstvu in vzgoji otroka, o njegovem preživljanju in o njegovih stikih z njimi ali z drugimi osebami ali o vprašanjih izvajanja starševske skrbi, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj, udeležita predhodnega svetovanja pri centru za socialno delo, razen če:

- je eden od staršev nerazsoden,
- eden od staršev živi v tujini, je pogrešan ali neznanega prebivališča.

Ko sodišče prejme predlog za odločitev o varstvu in vzgoji mladoletnih otrok⁶⁰, ga pošlje nasprotni stranki, ki nanj lahko pisno odgovori. V svojem odgovoru nasprotna stranka običajno navede, katerim trditvam v predlogu pritrjuje, s katerimi se ne strinja, kako sama vidi celotno zadevo in kakšne so njene zahteve. Ker v sporih iz razmerij med starši in otroki sodišče upošteva v prvi vrsti pravice in interese otrok, ni vezano na predloge, ki jih postavita starša, v nekaterih primerih pa lahko odloči celo brez postavljenih predlogov. Povzročitelj nasilja lahko sodni postopek izrabi za pritiske na vas in v odgovoru na predlog navaja neresnice z namenom, da bi vas očrnil pred sodiščem. Vsaka stranka mora svoje trditve podkrepiti z dokazi, zato je pomembno, da zmorete dobro predstaviti dogajanje in svoj pogled nanj ter da hranite vse morebitne zapisnike in druge dokumente iz drugih postopkov (npr. zapisnik o prijavi kaznivega dejanja, odredbo o prepovedi približevanja, sklepe sodišča o podaljšanju prepovedi približevanja, pa tudi zapisnike o obravnavi na centru za socialno delo in podobno). Tako kakor vi bo moral tudi povzročitelj nasilja svoje trditve dokazati.

V postopkih za ureditev osebnih stanj in družinskih razmerij (pa tudi v zakonskih sporih ter v sporih iz razmerij med starši in otroki) je na glavni obravnavi javnost izključena. V 7. členu Zakona o preprečevanju nasilja v družini je določeno, da si žrtev nasilja lahko izbere osebo, ki jo lahko spremlja v vseh postopkih, povezanih z nasiljem in

---

⁶⁰ Družinski zakonik za postopke o varstvu koristi otrok (varstvo in vzgoja otrok, preživetje otrok, stiki, ukrepi za varstvo koristi otrok, spori glede izvajanja starševske skrbi, postavitvev otrok pod skrbništvo, posvojitve in razveljavitev odločbe o posvojitvi otroka ter vrnitev starševske skrbi) predvideva odločanje v nepravdnem postopku, kar je novost v slovenskem pravnem redu. Veljati je začel dne 15. 4. 2017, v celoti pa se bo začel uporabljati dne 15. 4. 2019. Do začetka njegove uporabe sodišča odločajo po starem, to je v pravnem postopku. V času pisanja tega priročnika ustreznih novel za spremembo Zakona o pravnem postopku in Zakona o nepravdnem postopku še ni, zato še ni popolnoma jasno, kako bo postopek o varstvu koristi otrok dejansko potekal. V tem podpoglavju opisujemo nepravdni postopek in izkušnje uporabnic, ki so jih doživele v dosedanjih (pravdnih) postopkih.

v postopkih, kjer je udeležen povzročitelj nasilja, torej tudi v teh. Ker gre za pravico, ki vam jo daje zakon, v primeru, da želite, da je navzoča vaša spremljevalka ali spremljevalec, pri tem vztrajajte in se sklicujte na navedeni člen, še posebej, če povzročitelj nasilja še vedno izvaja pritiske ali celo nasilje nad vami in se ga zato bojite, kot tudi, če slabo razumete postopke na sodišču.

Razporeditev v sodni dvorani je podobna kot v kazenskih zadevah, na glavni obravnavi pa so prisotni sodnica ali sodnik, zapisničarka ali zapisnikar, stranki v postopku, torej vi in vaš bivši partner, vajini morebitni pooblaščenki ali pooblaščenca ter osebe, katerim je sodišče dovolilo navzočnost. Če kdo od navzočih žali sodišče oziroma druge udeleženke ali udeležence v postopku, ovira delo ali ne upošteva navodil sodnice ali sodnika za vzdrževanje reda, ga sme sodnica ali sodnik odstraniti iz sodne dvorane in/ali kaznovati z denarno kaznijo. V primeru, da so žaljivke ali grožnje namenjene vam, je smiselno, da od sodišča zahtevate, naj se izrečeno natančno zapiše v zapisnik ter naj se osebo, ki vas žali, kaznuje. To je koristno tudi v nadaljnjem postopku, zlasti kot gradivo za izvedensko mnenje. V primeru, da so vam s strani sodnice ali sodnika izrečene opazke, ki jih ocenjujete kot nepriemerne, zahtevajte, da se tudi te zapišejo v zapisnik ter se v zvezi s tem posvetujte s svojo pooblaščenko ali pooblaščencom oziroma spremljevalko ali spremljevalcem. Ljudje zaradi strahospoštovanja pred sodiščem včasih pristanemo na vse, kar sodišče reče, četudi se ob tem počutimo viktimizirani. Včasih se moramo za svoje pravice postaviti tudi nasproti ljudem, s katerimi se srečamo v sodnih postopkih.

Sodišče se v postopku za odločitev o varstvu in vzgoji otrok ter določitev stikov in preživnine pogosto izogiba pogovoru o nasilju, ki ga je povzročitelj nasilja izvajal nad žrtvijo, s pojasnitvijo, da to ni

predmet tega postopka. Vendar pa je dejstvo, da je ena stranka izvajala nasilje nad drugo ali celo nad otroki, zelo pomembno za ugotavljanje koristi otrok pri vprašanjih, komu od staršev naj bodo otroci zaupani v varstvo in vzgojo ter kako naj potekajo stiki z drugim staršem. Na to opozarja tudi Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima⁶¹, ki zavezuje slovenska sodišča. Nasilje negativno vpliva na otrokovo življenje, otrok pa lahko posledice čuti vse življenje.

Sodišče se pri ugotavljanju koristi otrok lahko opre na izpovedbo in predloge staršev ter mnenje CSD, upošteva pa tudi mnenje otrok, če so sposobni razumeti njegov pomen in posledice.

Za odločitev sodišča je prav tako lahko pomembno mnenje izvedenke ali izvedenca. Ta ocenjuje, kateri od staršev bolje prepoznava potrebe otrok in se nanje ustrezneje odziva, s katerim od staršev ima otrok močnejšo čustveno vez, kakšna so vzgojna ravnanja enega in drugega starša in katera so primernejša ter druge okoliščine, kot npr. razdalja do kraja izvajanja stikov, otrokov urnik, urnik staršev, dose-danji obseg stikov in podobno. Sodišče pred začetkom izvedenskega postopka s strankama uredi vprašanje stroškov postopka. Če izpolnujete zakonske pogoje za dodelitev brezplačne pravne pomoči, lahko zaprosite za oprostitev plačila teh stroškov. Sodišče nato izvedenki oziroma izvedencu skupaj z vprašanji, na katera naj odgovori, pošlje tudi spis zadeve, ki ga izvedenka oziroma izvedenec preuči. V nadaljevanju izvedenka oziroma izvedenec starša (t.i. preiskovanca v izvedenskem postopku) povabi na srečanje, na katerem z njima opravi intervju, uporabi pa tudi druge metode dela, npr. reševanje psiholoških

---

61 Zakon o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/15).

testov, izpolnjevanje vprašalnikov, opazovanje odnosov med otrokom in starši. Pogovor lahko opravi tudi z otrokom. Dobro je, da pred pogovorom otroku na njemu primeren način razložite, za kakšen pogovor gre in kako bo približno potekal. Podatke lahko izvedenka oziroma izvedenec zbira tudi iz okolja (npr. v vrtcu, šoli, soseski...).

Zaradi nepoznavanja oziroma slabega poznavanja dinamike nasilja se v praksi pogosto dogaja, da izvedenka oziroma izvedenec s staršema opravi skupni pogovor, na katerem je lahko prisoten celo mladoletni otrok. Če dobite vabilo na skupni pogovor, pokličite izvedenko oziroma izvedenca in ji oziroma mu povejte, da je zaradi nasilja nujno, da se opravijo ločeni pogovori in da ji oziroma mu pred otroki ne boste govorili o nasilju in drugih težavah, ker bi otroka s tem še dodatno obremenili. Dogaja se tudi, da izvedenka oziroma izvedenec pri pogovoru uporablja napačno izrazoslovje (npr. govori o konfliktu ali odnosnih težavah, ne pa o nasilju), nasilje minimalizira ali prelaga odgovornost za nasilje tako na žrtev kot na povzročitelja. Ker so izvedenke oziroma izvedenci praviloma zelo zasedene oziroma zasedeni, ponavadi opravijo le eno srečanje, ki zato lahko traja tudi do štiri ure. Po opravljeni preiskavi izvedenka oziroma izvedenec napiše izvedeniško mnenje, ki ga pošlje sodišču. Za izdelavo izvedenskega mnenja ima sicer na voljo le šestdeset dni časa, a lahko sodišče zaprosi za podaljšanje, kar izdelavo mnenja po pravilu zavleče tudi do pol leta ali več. Sodišče izvedensko mnenje pošlje strankama v postopku, ki nanj lahko podata svoje pripombe, dodatna vprašanja pa lahko izvedenki oziroma izvedencu postavi tudi sodišče. Če je potrebno za razjasnitev zadeve, lahko sodišče izvedenko ali izvedenca zasliši na glavni obravnavi.

Po izvedenem dokaznem postopku sodišče izda sklep, s katerim odloči o varstvu in vzgoji otrok, njihovih stikih z drugim od staršev ter

njihovem preživljanju. Sodišče lahko odloči, da so vsi otroci v varstvu in vzgoji pri enem od njiju ali da so nekateri otroci pri enem, drugi pri drugem. Sodišče lahko po uradni dolžnosti tudi odloči, da so vsi ali nekateri otroci zaupani v varstvo in vzgojo tretji osebi. Ena od možnosti je lahko t.i. skupno starševstvo, kar pomeni, da so otroci dodeljeni v varstvo in vzgojo obema staršema, ki sta enakovredno vključena v skrb, varstvo in vzgojo otrok. O skupnem starševstvu lahko sodišče odloči tudi, kadar o tem med staršema ni soglasja. Kljub nekaterim pomislekom stroke⁶² je izvajanje skupnega starševstva možno, vendar le, če v družini ni bilo nasilja, če sta starša pripravljena na prilagajanje in če se lahko o zadevah, ki se tičejo otrok, dogovarjata brez večjih težav. V družinah, kjer je (bilo) nasilje, ta oblika starševstva še dodatno obremenjuje otroke in žrtev, saj omogoča, da povzročitelj na žrtev še naprej pritiska, jo nadzoruje, si jo podreja ali je do nje nasilen, zaradi česar je po mnenju Društva za nenasilno komunikacijo neprimerna. Poleg tega je skupno starševstvo lahko način za izogibanje plačevanju preživnine in tako tudi oblika ekonomskega nasilja, saj naj bi otroci pri vsakem od staršev preživeli enako količino časa in bi torej oba za otroke prispevala v enakem deležu. Lahko se zgodi, da kljub skupnemu starševstvu otroci večji del časa preživijo pri enem od staršev, ki je zanje primoran prevzeti večji del finančne odgovornosti.

Kadar vam je otrok zaupan v varstvo in vzgojo, ima običajno naslov stalnega prebivališča na vašem naslovu. Občasno se zgodi, da se žrtve nasilja v družini in njihovi otroci zaradi nenehnih pritiskov povzročitelja iz razloga varnosti preselijo na nov naslov, zaradi česar morajo urediti prijavo novega stalnega prebivališča na upravni enoti. Upravna enota

---

62 Npr. Post, D.: Arguments against Joint Custody, Berkley Journal of Gender, Law & Justice, Vol. 4, Issue 2, September 2013, <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1033&context=bglj>, pridobljeno dne 10. 8. 2014.

ob spremembi naslova otroka zahteva soglasje obeh staršev, s čemer pa se povzročitelj nasilja seznanil z novim naslovom in lahko nadaljuje z izvajanjem nasilja. Če se to dogaja tudi vam, poskušajte osebi na upravni enoti pojasniti, da je otrok s strani povzročitelja nasilja ogrožen in zakaj je pomembno, da se povzročitelju novi naslov otroka ne razkrije. Pri tem za svoje navedbe priložite neko dokazilo, npr. obrazložitev pristojnega CSD-ja ali nevladne organizacije, ki vam nudi pomoč. Žal so prakse pri odločanju o tem vprašanju tako na upravnih enotah kot na centrih za socialno delo različne in morda vašemu predlogu ne bo ugodeno, zato je dobro, da imate pripravljen rezervni varnostni načrt.

9.4. STIKI

Pogosto se zgodi, da je v sodbi določeno, naj se stiki izvajajo po dogovoru staršev. Po izkušnjah Društva za nenasilno komunikacijo taka določitev stikov pri nasilju v družini ni ustrezna, saj povzročitelji ohlapno določene stike pogosto izrabljajo tako, da si dogovor razlagajo izključno v svojo korist. Omogoča jim tudi, da še naprej povzročajo nasilje. Uporabnicam zato svetujemo, naj v tožbi jasno opredelijo zahtevek za stike med otroki in drugim staršem. Pri tem naj natančno določijo čas in kraj prevzema otrok, stike med poletnimi in drugimi počitnicami, prazniki ter v času bolezni otrok. Pomembno je, da se določi, da redni stiki s staršem odpadejo v času dopusta z drugim staršem. Lahko se namreč zgodi, da ste zaradi pogostih stikov med očetom in otroki omejeni pri preživljanju svojega dopusta z otroki.

Otroci nimajo pravice le do stika s staršem, ki mu niso bili zaupani v vzgojo in varstvo, temveč tudi z drugimi osebami, s katerimi so

družinsko povezani in nanje osebno navezani, razen če je to v nasprotju z njihovo koristjo. To so predvsem otrokovi stari starši, bratje in sestre, polbratje in polsestre, nekdanje rejnice ali rejniki, prejšnji ali sedanji zakonec oziroma zunajzakonski partner ali partnerica enega ali drugega od otrokovih staršev. Te osebe morajo same na sodišču vložiti zahtevek za stike z otrokom. Izkušnje kažejo, da lahko pri nasilju v družini stari starši izkoriščajo pravico do stikov, z namenom omogočiti stike povzročitelju, ki tako še naprej pritiska na žrtev in je do nje nasilen.

Tisti od staršev, ki mu je otrok zaupan v vzgojo in varstvo, mora otroke pripraviti na stik. To pomeni, da si mora prizadevati za ustrezen odnos otrok do stikov z drugim od staršev ter mora opustiti vse, kar otežuje ali onemogoča otrokove stike z drugim od staršev. To pa ne pomeni, da mora otroke siliti v stik. Če vaši otroci nočejo imeti stikov z drugim od staršev, je dobro, da za to poiščete nasvet na CSD oziroma podate predlog za spremembo že določenih stikov. Upoštevanje otrokove volje glede stikov narašča sorazmerno z njegovo starostjo, vendar pa je spremembo pravnomočne odločbe, s katero so stiki določeni, treba doseči v novem postopku. Če tisti od staršev, pri katerem otroci živijo, onemogoča stike otrok z drugim od staršev in stikov ni mogoče izvrševati niti ob strokovni pomoči CSD, lahko sodišče na zahtevo drugega od staršev odloči, naj se tistemu, ki onemogoča stike, odvzame varstvo in vzgoja in se otroke zaupa drugemu od staršev, če meni, da bo ta omogočal stike in če je le tako mogoče varovati koristi otrok. Tudi tisti od staršev, ki izvršuje stike, mora opustiti vse, kar otežuje varstvo in vzgojo otrok, npr. otroke mora pripeljati s stika ob dogovorjenem času, brez dogovora jih ne sme prevzemati takrat, ko stiki niso določeni in ne sme jih samovoljno odpeljati iz vrtca oziroma šole.

Opisana ravnanja obeh staršev bi lahko pomenila kaznivo dejanje odvzema mladoletne osebe. To kaznivo dejanje stori, kdor protipravno odvzame mladoletno osebo staršu, posvojiteljici ali posvojitelju, skrbnici ali skrbniku, zavodu ali osebi, ki ji je zaupana ali jo zadržuje in preprečuje, da bi bila pri tistem, ki ima pravico do nje ali kdor zlonamerno onemogoča, da bi se uresničila izvršljiva odločba glede mladoletne osebe. Če se to zgodi, podajte prijavo na policijo in o zadevi predložite vsa dokazila in podatke, s katerimi razpolagate, predvsem:

- veljavni izvršilni naslov⁶³,
- splošen opis odnosa s povzročiteljem in njegovega odnosa do otrok,
- natančen opis okoliščin o dogodku (kdaj, kaj, kako, kje, morebitne priče dogodka...),
- morebitna dokazila o posredovanju CSD,
- razne zapise o izrečenih grožnjah v pismih, e-pošti, sms-sporočilih,
- podatke o morebitnih prejšnjih posredovanjih policije, prejšnjih prijavah, obsodbah zaradi nasilja (tudi pogojne kazni) oziroma o morebitnih trenutno izrečenih ukrepih,
- morebitne lastne zapise dogodkov.

Uporabnice Društva za nenasilno komunikacijo občasno poročajo, da povzročitelji nasilja tudi njih prijavijo na policijo, ker naj bi ovirale stike z mladoletnimi otroki. Povedo, da otrok res niso predale povzročiteljem, a le zato, ker so bili otroci, na primer, bolni ali pa so povzročitelji zamujali na stik in so uporabnice z otroki že zapustile dogovorjeno mesto. Pogosto žrtve otrok niso predale na stik tudi zaradi varnosti otrok. Če se znajdete v podobni situaciji, o svoji nameri

---

63 Izvršilni naslovi so izvršljiva sodna odločba, sodna poravnava, izvršljiv notarski zapis ter druga izvršljiva odločba ali listina, za katero zakon, ratificirana in objavljena mednarodna pogodba ali pravni akt Evropske unije, ki se v Republiki Sloveniji uporablja neposredno, določajo, da je izvršilni naslov.

predhodno obvestite povzročitelja in po potrebi tudi pristojni CSD. Ko vas bo kontaktirala policija, se ne ustrašite. Pojasnite jim, zakaj ste ravnali tako, kot ste ter za svoje navedbe predložite dokaze (elektronska ali sms sporočila, v katerih obveščate povzročitelja in/ali CSD, dokazilo o vloženi začasni odredbi ipd.). Policija se mora odzvati na vsako prijavo in raziskati okoliščine in navedbe prijavitelja. Čeprav boste morda ogorčeni zaradi ravnanja povzročitelja ali policije, je pomembno, da se odzovete mirno in čim bolj natančno pojasnite zadevo. Potem, ko se prepriča, da žrtve stikov niso onemogočale zlonamerno, policija take prijave običajno zaključi s poročilom na državno tožilstvo, ki postopka nato ne nadaljuje.

Če je to potrebno zaradi varovanja otrokove koristi, lahko sodišče pravico do stikov kadarkoli odvzame ali omeji. Sodišče lahko tudi odloči, da stiki potekajo pod nadzorom tretje osebe (to je lahko strokovna oseba centra za socialno delo ali zavoda, v katerega je bil otrok nameščen) ali da niso v obliki osebnih srečanj in druženja, ampak potekajo drugače (npr. preko telefona, skypa, pisem). Šteje se, da stiki niso v otrokovo korist, če pomenijo za otroka psihično obremenitev ali če sicer ogrožajo njegova telesno ali duševno zdravje in razvoj. Odvzem stikov, omejitev stikov oziroma določitev stikov pod nadzorom močno posegajo v pravico otroka do stikov s staršem in pravico starša do stikov z otrokom, zato morajo biti ti ukrepi časovno omejeni. Zato zakon posebej za stike pod nadzorom določa, da lahko trajajo največ devet mesecev in jih ni mogoče ponovno določiti ali podaljšati.

Če pride do spremenjenih okoliščin, lahko sodišču v novem postopku predlagate drugačno ureditev stikov, kot je določeno v veljavni sodni odločbi.

9.5. PREŽIVNINA

Starši so dolžni preživljati svoje otroke do polnoletnosti, tako da v skladu s svojimi zmožnostmi zagotavljajo življenjske razmere, potrebne za otrokov razvoj. Če se otrok redno šola, in tudi če se redno šola tako, da je vpisan na izredni študij, so ga starši dolžni preživljati tudi po polnoletnosti, vendar največ do dopolnjenega šestindvajsetega leta starosti.⁶⁴ Starši so dolžni preživljati svoje otroke, četudi ne živijo več z njimi, prav tako pa, če z otroki nimajo stikov in tudi, če jim je odvzeta starševska skrb. Odpoved pravici do preživitve, o kateri včasih razmišljajo žrtve, da bi se izognile konfliktom in ponovnemu nasilju, nima pravnega učinka. Preživitve je otrokova pravica in je namenjena pokrivanju njegovih življenjskih stroškov, torej stroškov bivanja (najemnina, električna energija, voda, ogrevanje, odvoz smeti, telefon, internet, ...), prehrane, obleke, obutve, higijene, vrtca oziroma šole (kamor sodijo tudi mesečna vozovnica, bencin, varstvo...), prostega časa (treninki, tečaji, počitnice, izleti, oprema za prosti čas, časopisi, revije, knjige, igrače, kino, gledališče, koncerti...) ter drugih stroškov (npr. frizerskih storitev, zdravstvenih storitev, zdravil, zdravstvenih pripomočkov...)⁶⁵ Za namene dokazovanja višine stroškov je dobro, da shranjujete račune otrokovih stroškov. Pri odmeri preživitve za otroka mora sodišče upoštevati otrokovo korist, tako da je preživitve primerna za zagotavljanje uspešnega telesnega in duševnega razvoja otroka, torej ne zgolj življenjskega minimuma. Pri plačevanju preživitve lahko pride do zapleta, če se starši dogovorijo, da se preživitve plačuje na roke. Vsa plačila naj bodo nakazana na bančni račun, saj bo

---

⁶⁴ Otrok, ki je polnoleten, mora sam vložiti vlogo, s katero od enega ali obeh staršev zahteva preživitve.
⁶⁵ Razpredelnico stroškov za preživljanje otroka najdete v Prilogi 4.

tako morebitno dokazovanje o neporavnanih obveznostih lažje. Če se spremenijo potrebe otrok ali zmožnosti zavezanca, sodišče lahko na predlog enega od staršev preživnino zviša ali zniža.

Preživnina za zakonca, ki nima sredstev za življenje

Preživnino lahko s tožbo zahteva tudi zakonec, ki nima sredstev za preživljanje in brez svoje krivde ni zaposlen (denimo, skrb za dom in družino, delo na kmetiji, prepoved zaposlitve s strani povzročitelja, bolezen...). To lahko stori v postopku za razvezo zakonske zveze, lahko pa tudi s posebno tožbo, ki jo mora vložiti v enem letu, odkar je bila zakonska zveza pravnomočno razvezana. Slednje lahko stori le, če so pogoji za preživljanje obstajali že v času razveze in obstajajo tudi, ko zakonec zahteva preživnino. Pravica do preživnine preneha, če razvezani zakonec, ki jo je prejemal, pridobi premoženje ali svoje dohodke, s katerimi se lahko preživlja, če sklene novo zakonsko zvezo ali če živi v zunajzakonski skupnosti.

9.6. ZAČASNA ODREDBA

Odločanje o varstvu, vzgoji in preživljanju otrok ter stikih lahko traja kar nekaj časa, še posebej, če je zadeva zapletena ali sodišče za mnenje zaprosi izvedenke ali izvedence različnih strok. V sporih iz razmerij med starši in otroki, v katerih je navzoče nasilje, je zelo pomembno, da se razmerja hitro uredijo vsaj za določen čas. Sodišču lahko predlagate izdajo začasne odredbe, s katero je mogoče doseči začasno varstvo koristi otroka, zlasti pa:

- odredbo o vzgoji in varstvu otroka;
- odredbo o prepovedi ali omejitvi stikov;
- odredbo o načinu izvajanja stikov (npr. stiki pod nadzorom);
- odredbo o preživljanju otroka;
- odredbo o prepovedi prehoda državne meje z otrokom;
- odredbo o izselitvi nasilnega člana iz skupnega stanovanja;
- odredbo o prepovedi približevanja otroku osebam, ki ga ogrožajo;
- odredbo, s katero sodišče otroka odvzame staršem in ga namesti k drugi osebi, v krizni center, v rejništvo ali v zavod;
- odredbo o vstopu v stanovanje ali druge prostore, v katerih se otrok nahaja, proti volji staršev;
- odredbo o zavarovanju na premoženju staršev ali otroka;
- odredbo o zdravniškem pregledu ali zdravljenju.

To lahko storite pred vložitvijo predloga zaradi varstva, vzgoje in preživljanja otrok, hkrati z vložitvijo predloga, prav tako pa naknadno, ko je predlog že vložen. Začasne odredbe lahko izda sodišče tudi po uradni dolžnosti.

Sodišče lahko na predlog žrtve nasilja izda začasno odredbo tudi v zakonskem sporu, in sicer o preživljanju zakonca in o izselitvi drugega zakonca iz skupnega stanovanja, če je to potrebno za preprečitev nasilja.

Temeljna naloga začasnih odredb je, da v času, dokler se postopek ne konča s pravnomočno odločbo, omogoča hitro vmesno odločitev⁶⁶, da se prepreči ogroženost otroka. Pri nasilju v družini se tako najpogosteje prepreči, da bi povzročitelj nadaljeval z izvrševanjem nasilja nad otrokom, ga samovoljno odpeljal ali odločal o tem,

⁶⁶ Ministrstvo za pravosodje, Kamenšek Krajnc, T.: Začasne in predhodne odredbe, www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/2005/PDF/CIP/10_06_10_gradivo_Tatjana_KAMENsEK_KRAJNC.pdf, pridobljeno julija 2010.

kje bo otrok živel, ga izpostavljal nevarnim situacijam ali manipuliral z njim z namenom, da bi tako pritiskal na bivšo partnerko. Vse to se skuša preprečiti z veljavno začasno odredbo. Če povzročitelj nadaljuje s prej omenjenimi ravnanji, lahko policija zoper ta ravnanja ukrepa prav na podlagi začasne odredbe, sicer pa ne. Zelo pomembno je, da navedete vse okoliščine, zaradi katerih menite, da je vaš otrok ogrožen, če sodišče o spornih razmerjih glede otroka ne bi odločilo že z začasno odredbo. Za svoje navedbe priložite in/ali predlagajte tudi dokaze, npr. odločitve policije ali sodišča o prepovedi približevanja otroku, mnenja centra za socialno delo, vrtca, šole, zapisnike o sprejemu ustne prijave, zdravniška potrdila, zaslišanje prič in podobno. Otrok je ogrožen, če je utrpel ali je zelo verjetno, da bo utrpel škodo, in je ta škoda oziroma verjetnost, da bo škoda nastala, posledica storitve ali opustitve staršev ali posledica otrokovih psihosocialnih težav, ki se kažejo kot vedenjske, čustvene, učne ali druge težave v njegovem odraščanju. Škoda zajema tako škodo na otrokovem telesnem in duševnem zdravju in razvoju, kakor tudi na otrokovem premoženju.

Kot rečeno lahko izdajo začasne odredbe sodišču predlagate, še preden ste vložili predlog. Sodišče vam v sklepu, s katerim izda začasno odredbo, določi rok, v katerem morate vložiti predlog, s katerim boste začasno odredbo opravičili (npr. predlog za odločitev o varstvu, vzgoji in preživljanju otrok ter določitev stikov in preživnine). V sklepu, s katerim izda začasno odredbo, sodišče odloči, koliko časa naj odredba traja, lahko pa predlagate njeno podaljšanje. Začasna odredba o stikih pod nadzorom lahko traja največ devet mesecev in je ni mogoče ponovno izdati ali podaljšati.

9.7. STROŠKI

Ob odločitvi za razvezo zakonske zveze je pogosto tudi vprašanje stroškov. Enotnega odgovora ni, saj so stroški tako sporazumne razveze kot razveze s tožbo različni glede na osebne okoliščine. Pri sporazumni razvezi, kjer se morata zakonca med drugim dogovoriti o delitvi skupnega premoženja, lahko velik del stroškov, povezanih z notarskim sporazumom, odpade prav na dogovor o delitvi skupnega premoženja. Stroški notarskega sporazuma so odvisni od vrednosti skupnega premoženja in se obračunajo po notarski tarifi. Večja ko je vrednost skupnega premoženja, višji so stroški sestave sporazuma v notarskem zapisu. Poleg tega je treba upoštevati tudi stroške sodnega postopka.

Minimalni stroški za delo odvetnice ali odvetnika pri razvezi zakonske zveze s tožbo naj bi znašali od 300 do 400 evrov. Ti stroški veljajo za nezapletene postopke, v katerih med zakoncema ni spora glede varstva in vzgoje otrok, preživnine, stikov in podobno. Več ko je nesoglasij med zakoncema, bolj zapleten je postopek, višji so stroški postopka, med katere lahko sodijo tudi stroški izdelave izvedenskega mnenja.⁶⁷ S postopkom za razvezo zakonske zveze, odločitev o varstvu in vzgoji otrok ter določitev stikov in preživnine se ne rešujejo premoženjska vprašanja med zakoncema, zato morata za določitev in delitev skupnega premoženja sprožiti drug postopek (več o tem v 11. poglavju).

Razveza zakonske zveze sama po sebi ni zahteven in dolgotrajen postopek, saj jo sodišče razveže na željo enega od zakoncev. Drugače je v primerih nasilja v družini, še posebej, kadar imata zakonca skupne mladoletne otroke in je treba

⁶⁷ Predujem za delo izvedenke ali izvedenca znaša približno 1.200 evrov.

rešiti vprašanja zaupanja otrok v vzgojo in varstvo, stikov z drugim od staršev ter preživnine. Postopek je v tem primeru lahko dolgotrajen ter čustveno, psihično in finančno naporen. Povzročitelj nasilja ve, da lahko preko otrok pritiska na žrtev in jo nadzoruje, četudi nista več v partnerski zvezi in ne živita več skupaj. Da se čimbolj izognete situacijam, v katerih bi lahko prišlo do nasilja, je potrebno vprašanja glede otrok čim natančneje rešiti. V veliko psihično oporo in pomoč pri informiranju o postopkih so vam lahko različne institucije in nevladne organizacije, ki nudijo pomoč žrtvam nasilja v družini.

10. PREDLOG ZA IZVRŠBO IN ZA ZAVAROVANJE S PREDHODNO ODREDBO

Ko preživninski zavezanec ne plačuje preživnine, ki je določena z izvršilnim naslovom, se na sodišče vloži predlog za izvršbo in za zavarovanje s predhodno odredbo.⁶⁸ Predlog lahko podate na obrazcu, ki je dostopen na spletni strani Ministrstva za pravosodje - www.mp.gov.si/si/obrazci_evidence_mnenja_storitve/izterjava_prezivnin/. Ker je obrazec zapleten, je dobro, da pri izpolnjevanju poiščete pomoč. Predlog se vloži pri okrajnem sodišču, na območju katerega ima dolžnik (preživninski zavezanec) svoje bivališče ali na območju katerega se nahaja dolžnikova nepremičnina, če je predlagana izvršba na nepremičnino. Če je preživnina določena z začasno odredbo, predlog za izvršbo vložite pri sodišču, ki je začasno odredbo izdalo. Za vložitev predloga ne plačate sodne takse.

---

⁶⁸ Predhodno odredbo izda sodišče na podlagi odločbe domačega sodišča ali drugega organa, ki se glasi na denarno terjatev in ki še ni izvršljiva, če upnica ali upnik izkaže za verjetno nevarnost, da bo sicer uveljavitev terjatve onemogočena ali precej otežena. Primer: sodišče odloči, da je dolžnik (Peter) dolžan plačati upnici (Renati) 1.000 evrov, in sicer do 1. 1. 2015. Dne 15. 10. 2014 tega denarja Renata še ne more zahtevati, saj lahko Peter svoj dolg poplača do 1. 1. 2015. Renata meni, da Peter svojega dolga ne bo poplačal, ker bo prej pobegnil v tujino, zato sodišču predlaga zavarovanje svoje terjatve (1.000 evrov) s predhodno odredbo, da bo poplačana, četudi Peter pobegne.

Če je upnica ali upnik za preživnino vaš otrok, predlog vložite v ime-
nu otroka vi kot njegova zakonita zastopnica. Če je preživnina določena
vam (kot bivši partnerici), ste upnica vi. Kot dokazilo o upravičenosti do
preživnine k predlogu priložite izvršilni naslov (sodna odločba, sodna
poravnava, izvršljiv notarski zapis), s katerim je bila preživnina določena,
in obvestilo centra za socialno delo o letni uskladitvi višine preživnine.
Hkrati lahko sodišču predlagate tudi zavarovanje s predhodno odredbo
bodočih še nezapadlih⁶⁹ zneskov preživnine za eno leto naprej. Na podla-
gi sklepa sodišča o zavarovanju bodočih zneskov preživnin mora dolž-
nikova dolžnica ali dolžnik (npr. banka, delodajalka ali delodajalec) za-
rubiti denarna sredstva dolžnika v višini celotnega zneska vseh bodočih
preživnin, za katere je dovoljeno zavarovanje, torej za eno leto naprej.
Banka oziroma delodajalka ali delodajalec dolžnika posameznih zneskov
preživnine do njihove zapadlosti ne sme izplačati upnici ali upniku.

*Primer: s sodbo sodišča je odločeno, da je Peter kot oče mladoletnih
otrok dolžan za vsakega od njiju plačati mesečno preživnino v višini 150
evrov, skupaj torej 300 evrov. Preživnino mora do petnajstega dne vsak
mesec nakazati na Renatin račun in sicer od meseca marca 2014 naprej.
Danes je 20. oktober in Peter ni plačal še niti enega zneska preživnine.
To pomeni, da lahko Renata kot zakonita zastopnica mladoletnih otrok
(ki sta upnika za preživnino) vloži predlog za izvršbo za mesečne zneske
preživnine od meseca marca 2014 do vključno meseca oktobra 2014, kar
znese 2.400 evrov (8 mesecev x 300 evrov preživnine za oba otroka). Ker
obstaja nevarnost, da Peter tudi prihodnjih zneskov preživnin ne bo pla-
čal (npr. za november, december itd.), lahko Renata sodišču predlaga, da
zavaruje bodoče zneske preživnin za eno leto naprej, torej od novembra*

---

⁶⁹ Primer: sodišče določi, da mora dolžnik preživnino plačati do 15. dne v mesecu za tekoči mesec. To pomeni, da je terjatev (znesek preživnine) pred tem datumom še nezapadla in je dolžnik še ni dolžan plačati. Po tem datumu je terjatev zapadla in jo dolžnik mora plačati.

2014 do vključno oktobra 2015, kar zneso 3.600 evrov (12 mesecev x 300 evrov preživitine za oba otroka). Sodišče Renatinemu predlogu pona-vadi ugodi in Petrovi banki naloži, naj Renati takoj izplača 2.400 evrov (zneske preživitnin od marca 2014 do vključno oktobra 2014, ki so že za-padli), znesek 3.600 evrov (bodoče preživitnine za eno leto) pa je blokiran na Petrovem bančnem računu in Peter do njega ne more. Banka nato vsak mesec od novembra 2014 do oktobra 2015 Renati nakaže znesek mesečne preživitnine za oba otroka, to je 300 evrov.

Če je bila po treh mesecih, odkar ste vložili predlog za izvršbo, izvršba neuspešna (npr. ker dolžnik nima sredstev na računu, ni za-poslen oziroma nima premičnin) ali če postopek še ni končan iz kakš-nega drugega razloga, lahko na Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživitninski sklad Republike Slovenije (v nadaljevanju Preživitninski sklad), ki deluje v korist otrok, ki jim pripada določena preživitnina in je preživitninski zavezanci ne plačujejo, vložite zahtevo za uveljavitev pravice do nadomestila preživitnine, če otroci izpolnjujejo tudi druge pogoje iz Zakona o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživitninskem skladu Republike Slovenije.⁷⁰ Ti so:

- s pravnomočno sodbo ali začasno odredbo sodišča določena preživitnina, ki je zavezanec ne plačuje,
- državljanstvo Republike Slovenije in stalno prebivališče v Republiki Sloveniji,
- če je otrok tujec, ima stalno bivališče v Republiki Sloveniji, če je tako določeno z meddržavnim sporazumom ali ob pogojju vzajemnosti⁷¹,
- otrok še ni star 18 let.

---

⁷⁰ Zakon o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživitninskem skladu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 78/06 – uradno prečiščeno besedilo, 106/12, 39/16.

⁷¹ Postopek ugotavljanja vzajemnosti je dolg (eno do dve leti) in večinoma neuspešen zaradi neobstoja bilateralnih sporazumov med Slovenijo in drugimi državami.

Šteje se, da preživninski zavezanec ne plačuje preživnine, če preživnina ni plačana zaporedoma tri mesece ali če jo plačuje neredno. Neredno plačevanje preživnine pomeni, da preživninski zavezanec dolguje skupaj vsaj znesek treh povprečnih mesečnih preživnin v zadnjih dvanajstih mesecih pred vložitvijo zahtevka. Višina nadomestila preživnine je določena z zakonom in se letno usklajuje s količnikom uskladitve preživnin in nadomestil preživnin, odvisna pa je od otrokove starosti. Višino lahko preverite na spletni strani Preživninskega sklada⁷², kjer boste našli tudi obrazec zahteve. Znesek nadomestila preživnine bo nato od preživninskega zavezanca terjala država.

Neplačevanje preživnine je kaznivo dejanje, ki ga stori, kdor ne daje preživnine za osebo, ki jo po zakonu mora preživljati in za katero je višina njegove preživninske obveznosti določena z izvršilnim naslovom, čeprav bi to zmogel. Znaki kaznivega dejanja neplačevanja preživnine so izpolnjeni tudi, če zavezanec ne izpolnjuje preživninske obveznosti na način, ki je določen s pravnomočno in zavezujočo sodbo sodišča, ampak na drug način (npr. namesto da bi na bančni račun zakonite zastopnice otroka, torej matere, nakazoval določen znesek preživnine, kot to določa sodba sodišča, za otroka odpre poseben bančni račun, na katerega nakazuje preživnino).⁷³ Kaznivo dejanje lahko prijavite na policiji, ob tem pa predložite vsa dokazila in podatke, s katerimi razpolagate, zlasti pa:

- veljavni izvršilni naslov in obvestila CSD o uskladitvah preživnine,
- podatke o tem, kdaj je bila preživnina zadnjič plačana in koliko znaša dolg preživninskega zavezanca,

---

⁷² To je www.jpi-sklad.si/skladi/prezivninski-sklad/pravice/.

⁷³ Sodba Vrhovnega sodišča, opr. št. I Ips 44324/2010-89, z dne 6. 6. 2013.

- okoliščine⁷⁴, ki kažejo na to, da je preživninski zavezanec sposoben plačati preživnino, določeno v veljavnem izvršilnem naslovu,
- morebitne dodatne okoliščine, ki kažejo na to, da se preživninski zavezanec izmika plačilu preživnine, kot npr. skrivanje premoženja, prepisovanje lastništva premoženja na druge osebe ipd.,
- okoliščine na strani preživninske upravičenke ali upravičenca, ki kažejo na to, da je zaradi neplačanih preživnin dejansko ogrožen njen oziroma njegov socialni položaj, npr. nezaposlenost starša, pri katerem otrok prebiva, bolezen otroka, življenje v pomanjkanju ter druge socialne in ekonomske razmere v družini.⁷⁵

Diagram 7: Postopki zaradi neplačevanja preživnine

Polnoletni otrok je po zakonu dolžan po svojih zmožnostih preživljati svoje starše, če ti nimajo dovolj sredstev za življenje in si jih ne morejo pridobiti, vendar najdlje toliko časa, kot so starši dejansko preživljali njega. Otrok pa ni dolžan preživljati tistega od staršev, ki iz neupravičenih razlogov ni izpolnjeval preživninskih obveznosti do njega.

⁷⁴ Te okoliščine so premoženje preživninskega zavezanca (nepremičnine, premičnine večje vrednosti, avto, vrednostni papirji, lastništvo podjetja...), prihodki preživninskega zavezanca (plača, občasni honorarji, najemnine...) in drugo (dediščine, odškodnine, materialne poravnave...).

⁷⁵ Povzeto po: Javni jamstveni, preživninski in invalidski sklad RS, Informacija o naznanitvi kaznivega dejanja neplačevanja preživnine po 194. členu Kazenskega zakonika, <http://www.jpi-sklad.si/skladi/prezivninski-sklad/obrazci-in-vloge/>, pridobljeno dne 28. 7. 2014.

V praksi se polnoletni otroci s to določbo najpogosteje srečajo pri plačilu socialnovarstvenih storitev, še posebej doma za starejše. Če preživninski zavezanec kasneje v življenju sam ne zmore plačati socialnovarstvenih storitev, so razliko dolžni plačati njegovi polnoletni otroci, razen če dokažejo, da preživninski zavezanec ni plačeval preživnine za njih. Zaradi navedenega je zelo pomembno, da hranite vse dokaze, iz katerih je razvidno, da preživninski zavezanec preživnine ne plačuje, saj zna to kasneje vaše otroke razbremeniti dolžnosti preživljanja očeta. To so lahko, npr. bančni izpiski, sklepi sodišča o izvršbi, odločbe Preživninskega sklada o nadomestilu preživnine, morebitne kazenske ovadbe in obsodbe zaradi kaznivega dejanja neplačevanja preživnine.

Ker se višina preživnine upošteva pri določanju višine socialnih transferjev (npr. denarne socialne pomoči, otroškega dodatka), četudi je dejansko ne prejemate, je smiselno vložiti predlog za izvršbo in pozneje zahtevo za nadomestilo preživnine, kadar oče otrok preživnine ne plačuje. Ni odveč poudariti, da je preživnina namenjena preživljanju otrok, ki so zaradi neplačevanja najbolj prikrajšani. Hkrati ste finančno obremenjeni tudi vi, saj morate pokrivati vse stroške za otroka, kar obema znižuje življenjski standard.

11. PREMOŽENJSKA IN STANOVANJSKA VPRAŠANJA

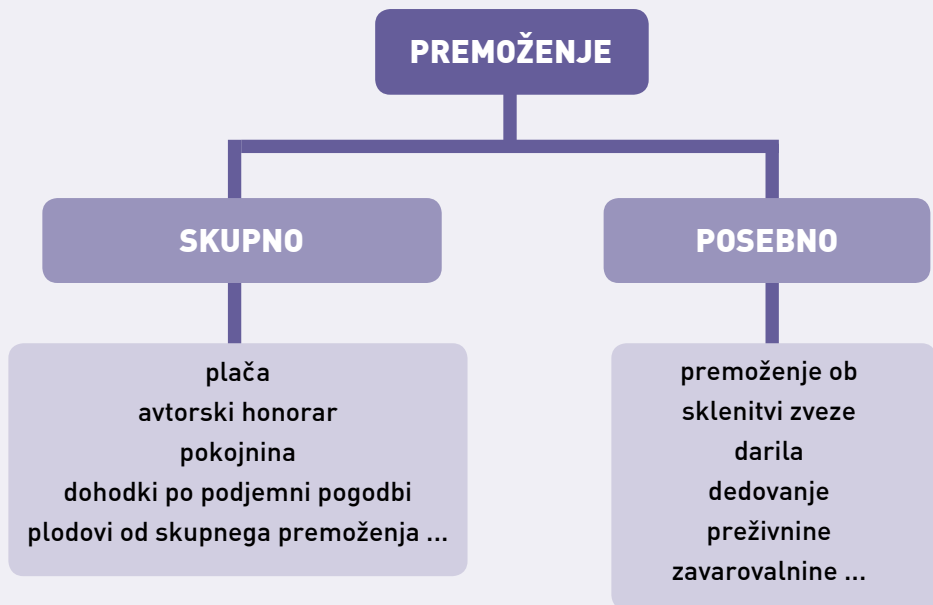
V letih skupnega življenja si zakonca ali izvenzakonska partnerja ustvarita premoženje, ki ga morata ob razvezi oziroma razhodu (lahko pa tudi že prej) razdeliti. Ob razhodu prav tako lahko nastanejo druga vprašanja o stanovanjski problematiki. Dokler premoženjska in stanovanjska vprašanja niso rešena, so lahko vir napetosti in nezadovoljstva med bivšima zakoncema, v primerih nasilja v družini pa tudi izgovor povzročiteljev za ponovne pritiske, nadzorovanje in povzročanje nasilja. Dobro je, da se ta vprašanja kar najhitreje rešijo.

11.1. DELITEV SKUPNEGA PREMOŽENJA

Skupno premoženje zakoncev so vse premoženjske pravice, ki so bile pridobljene z delom ali odplačno med trajanjem zakonske zveze in življenjske skupnosti zakoncev. Skupno premoženje zakoncev je tudi premoženje, ki je pridobljeno na podlagi in s pomočjo skupnega premoženja oziroma iz premoženja, ki iz njega izhaja.

Sem sodijo tako dohodki iz delovnega razmerja (plača), kot avtorski honorarji, pokojnina, dohodki na podlagi podjemne pogodbe ali podjetja v lasti enega ali obeh zakoncev, plodovi od skupnega premoženja (npr. obresti od glavnice), stvari kupljene z denarjem iz skupnega premoženja, sredstva pridobljena s kreditom in podobno. Zakonca s tem premoženjem upravljata in z njim razpolagata skupno in sporazumno, razen če se dogovorita, da z njim ali z njegovim delom upravlja ali razpolaga le eden od njiju, pri čemer mora upoštevati koristi drugega zakonca. Nihče od zakoncev ne more razpolagati s svojim deležem na skupnem premoženju, če skupno premoženje ni razdeljeno. To pomeni, da ga ne more odsvojiti (npr. prodati, podariti) ali obremeniti (npr. s hipoteko), lahko pa z njim oporočno razpolaga, torej ga določeni osebi zapusti z oporoko.

Vsak od zakoncev ima lahko posebno premoženje. To je premoženje, ki ga je pridobil pred sklenitvijo zakonske zveze ali neodplačno med trajanjem zakonske zveze (npr. z dedovanjem, darovanjem). To premoženje je njegova last in z njim razpolaga samostojno. Posebno premoženje so tudi pravice, ki so vezane na osebo zakonca, npr. osebne služnosti, preživnine, invalidnine, nezgodne rente, zavarovalnine, odškodnine za nepremoženjsko škodo. Darila, izročena obema zakoncema, se štejejo za posebno premoženje enega ali drugega zakonca po enakih delih, ne za skupno premoženje (npr. za darilo sta prejela umetniško sliko; vsak od njiju je solastnik te slike do 50 odstotkov).

Diagram 8: Premoženje zakoncev

Pravice na nepremičninah, ki so skupno premoženje zakoncev, se vpišejo v zemljiško knjigo na imena obeh zakoncev kot njuno skupno premoženje po nedoločenih deležih. A tudi če je kot lastnik vpisan le en od zakoncev (kar je še vedno pogosto, ponavadi pa je kot lastnik vpisan mož), se lahko dokazuje, da nepremičnina sodi v skupno premoženje obeh zakoncev, če je bila pridobljena z delom v času trajanja zakonske zveze.

V praksi je pogosta situacija, ko zakonca živita v nepremičnini, ki je posebno premoženje enega od njiju, drugi zakonec pa je v času trajanja zakonske zveze prispeval k njenemu ohranjanju ali izboljšavi. Zakonec, ki je vlagal v nepremičnino, lahko ta vložek v denarju zahteva nazaj. Zakonca se lahko tudi sporazumeta o tem, koliko je zakonec

vložil in kako naj bo njegov vložek zavarovan (npr. da na nepremičnini nastane solastnina). Če je vložek sredstev v nepremičnino, ki je last enega od zakoncev, tolikšna, da se vrednost nepremičnine bistveno spremeni, se nepremičnina lahko šteje za novo stvar. Povedano velja tudi v primeru, ko zakonca živita v nepremičnini, katere lastnika sta starša enega od zakoncev. Z dedovanjem bo nepremičnina sicer prešla v posebno premoženje tega zakonca, a drugi lahko svoj vložek zahteva nazaj.

Za obveznosti (npr. dolgove), ki si jih zakonec naloži pred sklenitvijo zakonske zveze in tiste, ki jih sam prevzame po sklenitvi zakonske zveze, odgovarja s svojim posebnim premoženjem in s svojim deležem na skupnem premoženju. Če obveznosti po splošnih predpisih bremenijo oba zakonca ali so nastale v zvezi s skupnim premoženjem ali jih je prevzel eden od zakoncev za tekoče potrebe družine, za njih odgovarjata oba zakonca skupaj tako s skupnim kot s svojim posebnim premoženjem.

Za ugotavljanje deležev na skupnem premoženju je pomemben čas, v katerem se je to premoženje pridobivalo. Če sta zakonca kupila, npr. nepremičnino s krediti, pridobljenimi v času trajanja zakonske zveze, sodi ta nepremičnina v njuno skupno premoženje. Pri tem ni pomembno ali sta kredite najela skupaj, vsak posebej, samo eden od njiju ali kateri od njiju jih je odplačeval. Dolgove morata zakonca poravnati v sorazmerju s svojima deležema.

Delitev skupnega premoženja se lahko opravi že v času trajanja zakonske zveze na podlagi sporazuma ali na predlog enega od zakoncev, razdeli pa se tudi ob prenehanju njune zveze. Deleža zakoncev sta praviloma enaka, a vsak od njiju lahko dokazuje, da je k skupnemu premoženju prispeval več kot polovico. Pomembno je vedeti, da

sodišče pri delitvi premoženja ne upošteva le dohodkov zakoncev, temveč tudi druge oblike dela, ki jih povzročitelji nasilja pogosto ne upoštevajo (npr. pomoč enega zakonca drugemu, varstvo in vzgoja otrok, gospodinjska dela, skrb za ohranitev premoženja ter vsaka druga oblika dela in sodelovanja pri upravi, ohranitvi in povečanju skupnega premoženja). Če je predmet delitve zaščiten kmetija, je treba upoštevati posebne določbe Zakona o dedovanju kmetijskih gospodarstev.⁷⁶

Kot že rečeno, se lahko ob razvezi zakonca sama sporazumeta o delitvi skupnega premoženja v obliki izvršljivega notarskega zapisa. Če se ne sporazumeta, lahko vsak od njiju predlaga delitev skupnega premoženja v nepravdnem postopku. V tem primeru o delitvi odloči sodišče. Če obstaja med zakoncema spor o predmetu delitve in/ali o velikosti njunih deležev, ju sodišče napoti na pravdo, torej morata na sodišče vložiti tožbo.

Zgoraj napisano velja za tako imenovani zakoniti premoženjski režim zakoncev. Določen je z zakonom, za zakonca pa velja, če se o vsebini premoženjskega režima ne dogovorita s pogodbo o ureditvi premoženjskopravnih razmerij. S sprejetjem Dužinskega zakonika smo namreč v slovenski pravni red sprejeli tako imenovani pogodbeni premoženjski režim. Ta velja za zakonca, ki sta o vsebini njunega premoženjskega režima sklenila pogodbo o ureditvi premoženjskopravnih razmerij. V njej lahko sporazumno uredita tudi druga premoženjska razmerja za čas trajanja zakonske zveze kakor tudi za primer razveze (npr. se sporazumeta o medsebojnem preživljanju v času trajanja zveze ali o preživnini za primer razveze). Pogodbo, ki jo lahko skleneta tudi zunajzakonska partnerja, zakonca skleneta pred poroko, lahko pa tudi kasneje v času trajanja njune zveze.

---

⁷⁶ Zakon o dedovanju kmetijskih gospodarstev, Uradni list RS, št. 70/95, 30/13.

Zakonca morata pred sklenitvijo pogodbe drug drugega seznaniti s svojim premoženjskim stanjem, pri njenem sklepanju pa zakonec proti drugemu ne sme uporabiti grožnje, ga prevarati oziroma pri drugem zakoncu kako drugače povzročiti napake volje za sklenitev pogodbe. Če se to zgodi, je pogodba izpodbojna (se lahko razveljavi), vendar pa je izkušnja uporabnic Društva za nenasilno komunikacijo v postopkih razveljavitve (različnih) pogodb precej slaba. V praksi je namreč težko dokazati, da je povzročitelj nasilja uporabil, recimo, grožnjo za sklenitev (katerekoli) pogodbe.

Pogodbeni režim je novost v našem pravnem sistemu in zato še neznanka. Menimo, da za žrtve nasilja v družini, ki so nasproti povzročitelju nasilja v podrejenem položaju, lahko prinaša nekaj pasti. Poleg že omenjene bi se lahko zgodilo tudi, da bi povzročitelji prisilili žrtve nasilja v sklenitev pogodbe o ureditvi premoženjskopравnih razmerij, ki bi bila škodljiva za žrtve (npr. bi se odpovedale preživnini za primer razveze ali pa bi bilo določeno, da celotno premoženje pripada le povzročitelju). Na tak način bi bile žrtve še bolj odvisne od povzročiteljev ter jim tako bile popolnoma podrejene. Zaradi navedenega previdnost pri sklepanju te ali katerekoli druge pogodbe s povzročiteljem nasilja, čeprav je to vaš zakonec, ne bo odveč. Dobro je, da si v teh primerih poiščete pomoč odvetnice oziroma odvetnika, ki ji oziroma mu zaupate.

11.2. MOTENJE POSESTI

Do motenja posesti pride, ko, na primer, eden od partnerjev zamenja ključavnico na vhodnih vratih skupnega stanovanja, ne da bi drugemu partnerju izročil nov ključ, oziroma mu kako drugače prepreči vstop v nepremičnino ali njeno dosedanjo uporabo. Namen pravde zaradi motenja posesti je preprečiti samovoljno in nasilno ravnanje posameznih oseb. Če med zakoncema pride do spora o lastništvu stanovanja, pravni red od njiju zahteva, da spor rešita na sodišču, ne pa da eden od njiju vzame pravico v svoje roke in drugemu z zamenjavo ključavnice onemogoči vstop v stanovanje.

Žrtve nasilja v družini so včasih udeležene v postopkih zaradi motenja posesti, bodisi kot tožnice bodisi kot toženke. Tožnice so, kadar povzročitelji nasilja zamenjajo ključavnico in tako žrtvam onemogočijo vstop v stanovanje. Če se vam to zgodi in se želite vrniti v stanovanje, je zelo pomembno, da dosledno izražate željo po vrnitvi v stanovanje, saj ga še vedno štejete za svoj dom, in zatrjujete, da ga niste zapustili, da se poskusite vanj vračati ter imate za ta namen ves čas pri sebi stare ključke od stanovanja. Rok za vložitev tožbe zaradi motenja posesti je kratek – le 30 dni od dneva, ko ste izvedeli za motenje in storilca, najpozneje pa lahko tožbo vložite v enem letu od dneva, ko je motenje nastalo. Povedano velja tudi v primeru, ko se žrtev z zamenjavo ključavnice želi zavarovati pred povzročiteljem nasilja. Tožbo zaradi motenja posesti, ki bi jo povzročitelj sprožil, bi žrtev izgubila. To pomeni, da bi mu morala izročiti nove ključke stanovanja ter pustiti, da se v stanovanje vrne, nosila pa bi tudi vse stroške postopka.

Kaj vam preostane? V primeru ogroženosti je najhitrejši zaščitni ukrep prepoved približevanja določeni osebi, kraju ali območju po Zakonu o nalogah in pooblastilih policije. Za dolgoročneje zagotavljanje svoje varnosti morate na sodišču sprožiti druge postopke, v katerih se bo odločalo o pravici povzročitelja do bivanja v stanovanju oziroma o začasni omejitvi te pravice, kot so postopek prepustitve stanovanja v skupni uporabi po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini, tožba za izselitev, predlog za določitev, kdo bo ostal najemnica oziroma najemnik stanovanja.

Drugače je, če se povzročitelj odseli, saj to pomeni, da je opustil posest in vi lahko zamenjate ključavnico. Koliko časa mora preteči, da se šteje, da je nekdo opustil posest, ni zakonsko določeno in je odvisno od primera do primera. Če gre povzročitelj, recimo, na službeno pot za šest mesecev, je jasno, da posesti stanovanja ni opustil. Enako posesti stanovanja ni opustil, če se je odselil, ker mu je bil izrečen ukrep prepovedi približevanja. Če pove, da se je odselil ali da se ne ve, kje je, se lahko šteje, da je posest opustil (se je prostovoljno odselil). Če si je povzročitelj poiskal drugo stanovanje, daje slutiti, da je opustil posest stanovanja, v katerem sta skupaj živela. Pogosto se zgodi, da se povzročitelji odselijo iz stanovanja (prostovoljno opustijo posest), a se tja vračajo z namenom povzročanja nasilja. Če povzročitelj pokliče policijo, ker ga ne spustite v stanovanje, morate policiji povedati, da je vaš bivši partner opustil posest in ne živi več na tem naslovu. Policija vas ne more prisiliti, da povzročitelja spustite v stanovanje. Svojo pravico bo moral iskati na sodišču. V primerih, ko se povzročitelj odseli in ima v stanovanju svoje stvari, jih spakirajte in shranite, povzročitelju pa (pisno) sporočite, kje in kdaj lahko stvari prevzame.

Dogaja se, da povzročitelji nasilja uporabijo podobne argumente, ko se žrtve umaknejo v varno hišo. Trdijo, da so se odselile in zato na

stanovanju nimajo več posesti. Ta argument je povsem napačen, saj žrtve nasilja v družini zapustijo stanovanje, ker so v to prisiljene zaradi zagotavljanja lastne varnosti.

11.3. PREDLOG ZA DOLOČITEV NAJEMNICE ALI NAJEMNIKA STANOVANJA

Če s povzročiteljem nasilja živite v najemniškem stanovanju⁷⁷ in po razvezi zakonske zveze ali razpadu izvenzakonske skupnosti ni možen dogovor, kdo od vaju bo ostal oziroma postal najemnica ali najemnik tega stanovanja, o tem odloči sodišče v nepravdnem postopku. Na pristojno okrajno sodišče vložite predlog za določitev najemnice ali najemnika stanovanja. Predlog naj poleg razlogov, zakaj naj bi prav vi ostali oziroma postali najemnica stanovanja, vsebuje še:

- naslov pristojnega sodišča,
- vaše ime in priimek ter naslov (predlagateljica),
- ime in priimek ter naslov povzročitelja (nasprotni udeleženec),
- navedbo številke najemnega stanovanja ter večstanovanjske stavbe,
- navedbo, kdo je sklenil najemno pogodbo,
- navedbo, kdaj je zakonska ali izvenzakonska zveza s partnerjem prenehala oz. kdaj ste vložili tožbo za razvezo zakonske zveze,
- sodno odločbo kot dokaz (kot dokaz lahko predlagate tudi zaslišanje strank),
- datum in podpis.

⁷⁷ V nadaljevanju povedano ne velja, če je najemna pogodba sklenjena za službeno stanovanje.

Na koncu sodišču predlagajte, da po izvedenem postopku odloči o sporu glede tega, kdo bo ostal oziroma postal najemnica ali najemnik stanovanja. Sodišče bo pri odločanju upoštevalo stanovanjske potrebe vas in vašega nekdanjega partnerja, vajinih otrok in drugih oseb, ki skupaj z vama stanujejo, ter druge okoliščine primera. Smiselno je, da v postopku izpostavite partnerjevo nasilje nad vami.

11.4. TOŽBA ZA IZSELITEV

Nekateri povzročitelji nasilja po prekinitvi odnosa nočejo zapustiti bivališča, v katerem so bivali skupaj s partnerkami v času trajanja odnosa in je lastnina partnerk – žrtev nasilja in/ali njihovih sorodnic ali sorodnikov. Najpogosteje na tak način nadaljujejo z izvajanjem nasilja. Zaščitite se lahko tako, da na sodišče vložite tožbo za izselitev oziroma to naredijo lastnice ali lastniki nepremičnine. Postopki v tovrstnih zadevah lahko trajajo tudi več let, lastnice ali lastniki pa v tem času nimajo druge izbire kot počakati na pravnomočno odločitev sodišča. Ker je postopek dolgotrajen, je učinkoviteje, če hkrati vložite tudi predlog za prepustitev stanovanja po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini.

11.5. POSTOPEK UGOTAVLJANJA DEJANSKEGA PREBIVALIŠČA

Težava lahko nastane tudi, ko se povzročitelj nasilja izseli iz stanovanja, na naslovu katerega ima prijavljeno stalno prebivališče, a naslova stalnega prebivališča ne spremeni. Če žrtev pokliče policijo, ker povzročitelj prihaja v stanovanje, razgraja ali odnaša stvari, ji policija dostikrat reče, da ne morejo storiti nič, ker da ima povzročitelj pravico bivati na tem naslovu.⁷⁸ Na njegov stalni naslov prihajajo poštna pošiljke, če si ne uredi drugega naslova za vročanje, zaradi česar povzročitelj pošte, tudi uradne, ne prevzema, s tem pa se zavlačujejo postopki. Če se proti povzročitelju vodi izvršilni postopek, se lahko na naslovu, kjer ima prijavljeno stalno prebivališče, oglasijo izvršiteljice ali izvršitelji in rubijo stvari, za katere menijo, da so dolžnikove. Da se izognete tem obremenjujočim situacijam, lahko sprožite postopek ugotavljanja dejanskega stalnega prebivališča povzročitelja. To storite tako, da upravno enoto, na območju katere je stanovanje, kjer ima povzročitelj prijavljeno stalno prebivališče, obvestite, da povzročitelj na tem naslovu ne prebiva. Pristojna upravna enota na podlagi dokončne odločbe, s katero ugotovi dejansko stalno prebivališče povzročitelja, vpiše novo stalno prebivališče v register stalnega prebivalstva oziroma odjavi stalno prebivališče v primeru stalne odselitve z območja Republike Slovenije. Če upravna enota v postopku ugotavljanja stalnega prebivališča povzročitelju stalnega prebivališča ne more prijaviti, mu določi zakonsko prebivališče na naslov občine, na območju katere stalno prebiva.

⁷⁸ Podobne informacije lahko dobite tudi na centrih za socialno delo in drugje.

Povzročitelj nasilja lahko postopek ugotavljanja dejanskega prebivališča sproži tudi proti vam. Iz upravne enote boste v tem primeru prejeli vabilo na pogovor. Na pogovoru pojasnite, da ne želite spremembe stalnega prebivališča, da ste se iz prebivališča umaknili zaradi nasilja ter se nameravate vrniti tja, ko bo za vas varno. Če se nahajate v zatočišču za žrtve nasilja v družini, zatočišču za žrtve trgovine z ljudmi, varni hiši, materinskem domu ali kriznem centru za odrasle žrtve nasilja z otroki in vam upravna enota ne bo mogla prijaviti stalnega prebivališča v skladu z zakonskimi določbami, bo tudi vam določila zakonsko prebivališče, in sicer na naslov centra za socialno delo, na območju katerega imate ali ste imeli nazadnje prijavljeno stalno prebivališče. V tem primeru si morate urediti poseben naslov za vročanje pošilk, saj vročanje na naslovu zakonskega prebivališča ni možno.

Nerešena premoženjska in stanovanjska vprašanja so lahko vir različnih pritiskov, pa tudi izgovor povzročitelja za nadaljevanje in stopnjevanje nasilja. Da se zaščitite in živite svobodno, je pomembno ta vprašanja čimprej rešiti. Lastninska pravica ne zastara, kar pomeni, da ste s povzročiteljem nasilja preko premoženja povezani dlje, kot bi si želeli. Dlje ko odlašate z ureditvijo teh vprašanj, večja je verjetnost, da bo povzročitelj nasilja zmanjšal vrednost premoženja ali ga celo odtujil ter vas tako še bolj oškodoval. Ker so postopki dolgotrajni, obremenjujoči in dragi, je dobro imeti podporo socialne mreže in strokovnih služb, ki vam pomagajo pri skrbi zase, uveljavljanju vaših pravic in soočanju z realnimi možnostmi.

12. ODŠKODNINA ZA NASILJE V DRUŽINI

Odškodnina je nadomestilo za škodo, ki se lahko pojavi kot:

- zmanjšanje premoženja (navadna škoda),
- preprečitev povečanja premoženja (izgubljeni dobiček)
- ali povzročitev telesnih ali duševnih bolečin ali strahu drugi osebi ter okrnitev ugleda pravne osebe (nepremoženjska škoda).

Vrste pravno priznane nepremoženjske škode so:

- pretrpljene telesne bolečine,
- pretrpljene duševne bolečine zaradi zmanjšanja življenjske aktivnosti,
- skaženost,
- razžalitev dobrega imena in časti,
- okrnitev svobode ali osebnostnih pravic,
- smrt bližnjega
- in strah.

Odškodninska odgovornost je podana, če so skupno podani vsi elementi odškodninskega delikta. Ti so:

- nedopustno ravnanje, iz katerega izvira škoda,
- škoda je dejansko nastala,

- škoda je posledica tega nedopustnega ravnanja (vzročna zveza med nedopustnim ravnanjem in škodo)
- in odgovornost povzročitelja.

Odškodninska obveznost zapade takoj, ko škoda nastane, zato bodite pozorni na zastaralne roke. Odškodninska terjatev za povzročeno škodo zastara v treh letih, odkar je oškodovanka izvedela za škodo in za tistega, ki jo je povzročil, v vsakem primeru pa ta terjatev zastara v petih letih, odkar je škoda nastala. V nekaterih primerih je zastaralni rok lahko tudi daljši oziroma se podaljša. Tako npr., odškodninska terjatev za škodo, povzročeno z dejanjem spolne zlorabe mladoletne osebe, zastara v petnajstih letih po polnoletnosti oškodovanke, odškodninska terjatev za škodo, povzročeno s kaznivim dejanjem pa zastara, ko se izteče čas, določen za zastaranje kazenskega pregona.

12.1. ODŠKODNINSKA TOŽBA

Odškodnino lahko od povzročitelja nasilja zahtevate s tožbo v pravdi – odškodninsko tožbo. Kot je omenjeno v poglavju o premoženjskopравnem zahtevku, s katerim v kazenskem postopku zahtevate povrnitev škode, povzročene s kaznivim dejanjem, vas tudi kazensko sodišče najpogosteje napoti na pravdo. Pri tem civilno sodišče pri odločanju o odškodnini ni vezano na zavrnilno ali oprostilno sodbo kazenskega sodišča, mora pa upoštevati obsodilno sodbo, po kateri je storilec kaznivega dejanja spoznan za krivega.

O višini odškodnine, zlasti nepremoženske, je težko govoriti, saj mora biti pravična in je odvisna od vrste dejavnikov. Ti so npr.:

- način poškodovanja,
- vrsta poškodbe,
- trajanje in način zdravljenja,
- obseg trajnih posledic po poškodbi in podobno (objektivne okoliščine)
- ter doživljanje in psihični odnos oškodovanke (subjektivni okoliščini).

Višina odškodnine je odvisna tudi od pomena prizadete dobrine in namena te odškodnine, ne sme pa podpirati teženj, ki niso združljive z njeno naravo in namenom (npr., da bi se z odškodnino kaznovalo povzročitelja). To v praksi pomeni, da so dosojene odškodnine razmeroma nizke. Dobro je, da vam pri uveljavljanju odškodnine pomaga strokovnjakinja ali strokovnjak z izkušnjami na odškodninskem področju, sicer bi lahko zaradi nepoznavanja področja prejeli nižjo odškodnino, kot vam pripada ali pa je sploh ne bi dobili.

12.2. ODŠKODNINA PO ZAKONU O ODŠKODNINI ŽRTVAM KAZNIVIH DEJANJ (ZOŽKD)⁷⁹

Kot žrtev nasilja v družini lahko zahtevate simbolično odškodnino tudi od države. To vam omogoča Zakon o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj. Zahtevek lahko vložite v roku šest mesecev⁸⁰ od dneva storitve dejanja, če izpolnujete naslednje pogoje:

- ste državljanica Republike Slovenije ali druge države članice Evropske unije,
- da obstaja utemeljen sum, da je bilo proti vam storjeno nasilno naklepno dejanje⁸¹,
- da je bilo dejanje storjeno na ozemlju Republike Slovenije, na slovenski ladji ali slovenskem zrakoplovu ne glede na to, kje je v času storitve dejanja,
- da je bilo dejanje zaznano ali pristojnemu organu naznanjeno in obravnavano kot kaznivo dejanje,
- da na vaši strani ne obstajajo okoliščine, zaradi katerih po Obligacijskem zakoniku⁸² ni mogoče zahtevati povrnitve škode,
- da ste zaradi dejanja utrpeli telesno poškodbo, okvaro zdravja ali duševne bolečine,

---

⁷⁹ Zakon o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj, Uradni list RS, št. 101/05, 86/10.

⁸⁰ Če upravičenka zaradi telesnih poškodb ni sposobna vložiti zahteve v roku šestih mesecev od dneva storitve dejanja, mora zahtevo vložiti najpozneje v treh mesecih od dneva, ko so prenehali obstajati razlogi, zaradi katerih ni mogla vložiti zahteve, najpozneje pa v petih letih od dneva storitve dejanja. Zahteva na podlagi drugega odstavka 7.a člena Zakona o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj mora biti vložena v treh mesecih od prejema odločbe ali obvestila, da izvršba ni bila uspešna, če izvršba ni bila predlagana, pa v treh mesecih od prejema podatkov, iz katerih izhaja, da izvršba ni možna.

⁸¹ Zakon o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj šteje, da je nasilno naklepno dejanje tisto, ki je storjeno z neposrednim napadom na življenje in telo, z uporabo sile ali s kršitvijo spolne nedotakljivosti in za katero se sme po kazenskem zakoniku izreči kazen enega ali več let zapore.

⁸² Obligacijski zakonik, Uradni list RS, št. 83/01, 40/07.

- da vam je bila z dejanjem storjena škoda, priznana z Zakonom o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj
- in če je verjetno, da storilec dejanja ne bo mogel izplačati odškodnine za škodo iz prejšnje alineje.

Pravico do odškodnine imate ne glede na to, ali je storilec kaznivega dejanja znan, ali je bil kazenski postopek uveden in ne glede na to, če kot oškodovanka v kazenskem postopku niste uveljavljali premoženjskoprnega zahtevka.⁸³ To pomeni, da vam kot žrtvi nasilja v družini predhodno ni treba vlagati premoženjskoprnega zahtevka oziroma odškodninske tožbe, da bi bili upravičeni do odškodnine po Zakonu o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj. V tem primeru govorimo o domnevi neplačevitosti (šteje se, da storilec odškodnine ne bo mogel plačati).

Odškodnina se prizna za:

- telesne bolečine ali okvaro zdravja,
- duševne bolečine,
- izgubljeno preživljanje (npr., ko zaradi kaznivega dejanja umre nekdo, ki je dolžan dajati preživnino),
- stroške v zvezi z zdravljenjem,
- pogrebne stroške,
- škodo za uničene medicinske pripomočke
- ter stroške zaradi uveljavljanja odškodnine.

Za strah se odškodnina po Zakonu o odškodnini žrtvam kaznivih

---

⁸³ En od pogojev za priznanje odškodnine je, da upravičenka zoper storilca uveljavlja premoženjskoprn zahtevek v skladu z zakonom, ki ureja kazenski postopek, ali vložiti odškodninsko tožbo, razen če storilec ostane neznan v treh mesecih od zaznave ali naznanitve dejanja in se ga do odločanja komisije ne odkrije, če storilca ni mogoče preganjati, če je upravičenka otrok, invalidka ali žrtev nasilja v družini ali če gre za domač čezmejni primer.

dejanj ne prizna. Po izkušnjah uporabnic Društva za nenasilno komunikacijo znaša odškodnina od 50 do nekaj sto evrov, kar je za doživeto nasilje odločno premalo, zato se mnoge ne odločijo vložiti zahteve za odškodnino. Država mora to slabo prakso spremeniti in tudi na tak način pokazati svojo zavezo na področju preprečevanja nasilja v družini.

Odškodnino zahtevate na obrazcu Zahteva za uveljavljanje odškodnine, ki je dostopen na spletni strani Ministrstva za pravosodje - http://www.mp.gov.si/si/obrazci_evidence_mnenja_storitve/potrdila_in_obrazci/. Komisija za odločanje o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj bo odločbo o odškodnini praviloma izdala brez vašega dodatnega zaslišanja, razen v primeru, če se boste nanjo pritožili. Neodvisno od postopka priznavanja odškodnine po tem zakonu lahko odškodnino uveljavljate tudi v sodnem postopku.

Odškodnina ne more nadomestiti preživetega trpljenja ter zagotoviti čustvenega in psihičnega olajšanja. Lahko vam pomaga pri vzpostavljanju finančne stabilnosti. Stroški različnih postopkov, morebitnega najema novega stanovanja, povečani stroški za otroke in podobno vas lahko finančno zelo obremenijo, zato je smiselno uveljavljati pravice, ki vam pripadajo. Za tožbo je priporočljivo imeti strokovno pomoč odvetnic ali odvetnikov, zahtevo za uveljavljanje odškodnine po Zakonu o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj pa lahko vložite sami ali s pomočjo organizacij, ki nudimo pomoč ženskam z izkušnjo nasilja.

13. KRŠITVE VARSTVA OSEBNIH PODATKOV

Ženske z izkušnjo nasilja se včasih soočajo s tem, da (nekdanji) partnerji na različne naslove pošiljajo pisma z intimno vsebino, fotografije, sodne spise in podobno z namenom, da bi žrtve nasilja očrnili. Povzročitelji gradiva včasih pošljejo sorodnicam, sorodnikom, prijateljicam, prijateljem, verskim organizacijam, ki jim žrtve pripadajo, različnim institucijam.⁸⁴ Gradiva lahko vsebujejo osebne podatke žrtev in drugih oseb ter podrobnosti iz zasebnega življenja, za katere ženske z izkušnjo nasilja ne želijo, da bi jih drugi izvedeli. Gre za obliko jemanja moči žrtvam in nadzora nad njimi, saj se lahko počutijo ponižane, osramočene, odnosi z zanje pomembnimi osebami se lahko poslabšajo, nekaterim lahko posledično grozi celo izguba zaposlitve.

Če se tudi vam dogaja kaj podobnega, imate na voljo več možnosti. Ena od njih je civilna tožba, s katero od sodišča zahtevate, da preprovo nadaljnje pošiljanje tovrstnega pisanja. Uspeh je vprašljiv, saj lahko partner preda informacije, recimo, svojemu prijatelju, ki nadaljuje s pošiljanjem oziroma lahko sodno odločbo izigra kako drugače.

Druga možnost je postopek o prekršku zaradi kršitve varstva osebnih podatkov. Prijavo zaradi zlorabe osebnih podatkov podate pri Informacijskem pooblaščenca.⁸⁵ O zadevi bo najprej uveden inšpekcij-

---

⁸⁴ Pošiljanje dokumentov in pisem za potrebe postopkov je dovoljeno.

⁸⁵ Obrazec najdete na spletni strani Informacijskega pooblaščenca: <https://www.ip-rs.si/obrazci/varstvo-osebni-podatkov/>.

ski postopek, v katerem se bo ugotavljalo, ali je do kršitve prišlo. Če bo nadzornica ali nadzornik ugotovila oziroma ugotovil, da obstaja sum storitve prekrška, bo uvedla oziroma uvedel postopek o prekršku. Ko bo ugotovljeno, da je do prekrška res prišlo, bo kršitelj kaznovan z globo. Izrečena globa seveda ni zagotovilo, da kršitev ne bo več, vendar po izkušnjah Društva za nenasilno komunikacijo obstaja verjetnost, da bo kršitelj pod bremenom visokih zneskov glob s tovrstnim početjem prenehal.

Zloraba osebnih podatkov je tudi kaznivo dejanje. To kaznivo dejanje med drugim stori tisti, ki brez podlage v zakonu ali brez vaše privolitve vaše osebne podatke javno objavi oziroma jih posreduje v javno objavo ali pa na svetovnem spletu ali kako drugače objavi ali drugemu omogoči objavo osebnih podatkov, ki so v spisih sodnih postopkov, iz katerih je bila javnost izključena (npr. storilec na svetovnem spletu objavi sodbo, v kateri so osebni podatki o mladoletni žrtvi kaznivega dejanja spolnega napada na osebo, mlajšo od petnajst let). Poudarek pri kaznivem dejanju je, da se vaši osebni podatki javno objavijo, zato za kazenski pregon ne zadostuje, da povzročitelj vaše osebne podatke pošilja sorodnicam, sorodnikom, prijateljicam ali prijateljem.

Diagram 9: Možnosti ob kršitvi varstva osebnih podatkov

Vprašanje kršitve varstva osebnih podatkov oziroma kršitve zasebnosti (povzročitelja) prav tako lahko nastane na strani žrtve nasilja v družini. To se zgodi, ko žrtev na skrivaj zvočno in/ali slikovno snema dogodek nasilja, nato pa posnetek uporabi v različnih postopkih. Pravica do zasebnosti je ustavno varovana pravica, neupravičeno slikovno in zvočno snemanje pa je lahko v nekaterih primerih celo kaznivo dejanje. Kljub temu sta Ustavno sodišče RS in Vrhovno sodišče RS v več odločbah⁸⁶ ugotovila, da se lahko v pravico do glasu, ki je del pravice do zasebnosti, poseže tudi brez dovoljenja, kadar gre za izvrševanje neke pravice druge osebe in bi imela ta pravica, ob upoštevanju načela sorazmernosti, prednost. Vrhovno sodišče je v sodbi I Ips 150/2007 z dne 25. 4. 2007 navedlo, da »... je glede na dejansko podlago, ugotovljeno do te faze postopka, vsekakor mogoče sklepati, da ima

⁸⁶ Npr. v odločbah Ustavnega sodišča z dne 13. 4. 1995, opr. št. Up 32/94, in z dne 7. 10. 2004, opr. št. Up-472/02 ter sodbi Vrhovnega sodišča, opr. št. I Ips 186/2003, z dne 7. 4. 2005.

pravica oškodovanke, zoper katero naj bi bili storjeni kaznivi dejanji (kaznivo dejanje protipravnega odvzema prostosti in posilstva, op. a.) in izrečene grožnje, prednost pred obdolženčevo pravico do glasu«. Vrhovno sodišče je v omenjeni sodbi tudi zapisalo, da »sodišče oceno o utemeljenem sumu lahko opre na digitalne zapise obdolženčevih groženj, čeprav je bilo snemanje opravljeno brez obdolženčeve vednosti in so bili zapisi narejeni brez njegovega soglasja, ko ima pravica oškodovanke prednost pred obdolženčevo pravico do glasu«. Sodišče mora morebitno kršitev presoјati v vsakem posameznem primeru posebej, glede na navedene odločbe sodišč pa lahko rečemo, da se mora pravica do zasebnosti (oz. do glasu) povzročitelja umakniti pravici žrtve nasilja v družini do življenja, varnosti in nedotakljivosti.

V času modernih tehnologij in množične uporabe socialnih omrežij povzročitelj nasilja laže in hitreje dostopa in zlorablja vaše osebne podatke ter informacije o vašem življenju. Povzročitelj nasilja lahko vaše osebne podatke zlorabi, kot je opisano zgoraj, lahko pa informacije, kot npr., kdaj in kam se odpravljate na dopust ali ste v novi partnerski zvezi in podobno uporabi za nadaljnje povzročanje nasilja. Svojo pravico do zasebnosti imate možnost uveljavljati s civilno tožbo, postopkom pri Informacijskem pooblaščenču ali s prijavo na policiji. Čeprav se na prvi pogled zdi, da področje varstva osebnih podatkov ni pomembno, vseeno lahko prispeva k povečevanju in zagotavljanju vaše varnosti.

14. OSEBNI STEČAJ

Ena od oblik nasilja v družini, ki ga žrtve pogosto doživljajo, je ekonomsko nasilje. Pogosto se v odnosih, v katerih je nasilje, dogaja, da povzročitelji nasilja sami razpolagajo in upravljajo s skupnim premoženjem in premoženjem žrtev. Žrtve ne morejo same razpolagati in/ali upravljati s skupnim in svojim premoženjem. Ne vedo niti, kakšne posle sklepajo povzročitelji nasilja in kakšne obveznosti prevzemajo. Zadeve lahko poslabšajo še različna podjetja in organizacije, ki s povzročitelji sklepajo posle v imenu žrtev brez njihove vednosti in soglasja. Ko odnos razpade, obveznosti in dolgovi ostanejo žrtvam, ki se pogosto šele takrat zavedo razsežnosti problema. Ženske z izkušnjo nasilja se lahko tudi same znajdejo v situaciji, ko ne zmorejo več poravnati vseh svojih obveznosti. Takrat je ena od možnosti osebni stečaj.

Postopek osebnega stečaja je sodni postopek, ki vam omogoča, da iz svojega premoženja v okviru svojih možnosti poplačate vse svoje dolgove. V postopku osebnega stečaja lahko predlagate sodišču, da vas oprosti obveznosti plačila dolgov, ki niso bili poplačani iz obstoječega premoženja v stečaju.⁸⁷ Osebni stečaj lahko predlagate, če ste prezadolženi ali nelikvidni. Prezadolženost pomeni, da je vrednost

---

⁸⁷ Povzeto po PravoZaTelebane, Podjed, L.: Osebni stečaj – osnovne informacije, www.pravozatelebane.com/index.php?option=com_content&task=view&id=87&Itemid=135, pridobljeno dne 29. 7. 2014 in po Informiran.si, Osebni stečaj, Glavne novice na področju osebnega stečaja, www.informiran.si/portal.aspx?content=osebni-stečaj-spremembe, pridobljeno dne 4. 7. 2018.

vašega premoženja manjša od vsote vaših obveznosti. Nelikvidni ste, če:⁸⁸

- za več kot dva meseca zamujate z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega trikratnik vaše plače, nadomestil ali drugih prejemkov, ki jih prejimate redno v obdobjih, ki niso daljša od dveh mesecev
- ali ste nezaposleni in ne prejimate nobenih drugih rednih prejemkov ter za več kot dva meseca zamujate z izpolnitvijo obveznosti, ki presegajo 1.000 evrov.

Postopek osebnega stečaja začnete tako, da na pristojno okrožno sodišče vložite predlog za začetek osebnega stečaja ter poročilo o stanju premoženja.⁸⁹ Poročilo mora vsebovati:

- popis vsega vašega premoženja⁹⁰,
- podatke o vaših transakcijskih računih, ki morajo za vsak transakcijski račun vključevati podatke o njegovi številki in banki, ki ga vodi,
- podatke o skupnem mesečnem znesku plače, pokojnine ali drugih rednih prejemkov ter o njihovih izplačevalkah ali izplačevalcih,
- vašo izjavo, da je v poročilu navedeno vse vaše premoženje, za katero veste, in vsi transakcijski računi.

Z začetkom postopka osebnega stečaja se vaša poslovna sposobnost omeji tako, da:

- ne morete sklepati pogodb in opravljati drugih poslov ali dejanj, katerih predmet je razpolaganje z vašim premoženjem, ki spada v stečajno maso,

---

⁸⁸ Za podjetnice in zasebnice velja, da nelikvidnost nastopi, ko dolžnica več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega 20 odstotkov zneska njenih obveznosti, izkazanih v letnem poročilu za zadnje poslovno leto pred zapadlostjo teh obveznosti.

⁸⁹ Podpis na poročilu o stanju vašega premoženja mora biti overjen.

⁹⁰ Če je dolžnica podjetnica ali zasebnica, mora poročilo vsebovati popis vsega njenega premoženja, pri čemer mora biti ločeno navedeno tisto premoženje, ki se izkazuje v njenih poslovnih knjigah

- brez soglasja sodišča ne morete:
  - najeti posojila ali dati poroštva,
  - odpreti novega transakcijskega ali drugega računa
  - ter se odpovedati dediščini ali drugim premoženjskim pravicam.

V postopku osebnega stečaja vas zastopa stečajna upraviteljica ali upravitelj, ki vodi tudi vaše posle. Med postopkom osebnega stečaja morate:

- upraviteljici ali upravitelju nemudoma sporočiti vsako spremembo podatkov ali vsako spremembo naslova prebivališča
- in na zahtevo upraviteljice, upravitelja ali sodišča dati vsa pojasnila in dokumente o svojem premoženju in poslih, ki ste jih izvedli v zadnjih petih letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja.

Upraviteljica ali upravitelj za vas odpre poseben denarni račun, ki se imenuje fiduciarni denarni račun upraviteljice ali upravitelja. Na ta posebni račun se stekajo vsa sredstva iz unovčenja stečajne mase (to pomeni iz prodaje vašega premoženja) ter se opravljajo vsa izplačila za stroške postopka osebnega stečaja in poplačilo dolgov. Stečajna masa je vaše premoženje, ki se v stečajnem postopku unovči za kritje stroškov postopka in plačilo dolgov. V stečajno maso sodijo:

- vaše premoženje ob začetku postopka,
- premoženje, doseženo z unovčenjem in upravljanjem stečajne mase ter izpodbijanjem vaših pravnih dejanj,
- plača in drugi prejemki, ki jih pridobite med postopkom osebnega stečaja, razen prejemkov, ki so izvzeti iz stečajne mase⁹¹ ali spadajo

⁹¹ Npr. obleke, obutev in drugi predmeti za osebno rabo ter posteljnina, posoda, pohištvo, štedilnik, hladilnik, pralni stroj in druge za gospodinjstvo potrebne stvari, kolikor je vse to nujno potrebno dolžnici in članicam ali članom njenega gospodinjstva, hrana, kurjava ter prejemki iz naslova zakonite ►

v stečajno maso v omejenem znesku⁹²,

- premoženje, ki ga pridobite na podlagi dedovanja ali na drugi podlagi med postopkom osebnega stečaja (npr. darilo).

Upnice ali upniki morajo svoje terjatve prijaviti v postopku osebnega stečaja, torej sodišče obvestiti, da imajo terjatev do vas. Terjatve se poskušajo v enakovrednih deležih poplačati iz stečajne mase. Upraviteljica ali upravitelj mora v enem mesecu po opravljeni končni razdelitvi sredstev iz stečajne mase upnicam ali upnikom predložiti sodišču svoje končno poročilo. Na podlagi končnega poročila upraviteljice ali upravitelja sodišče izda sklep o končanju stečajnega postopka, v katerem:

- odloči, da se stečajni postopek konča,
- razreši upraviteljico ali upravitelja,
- odloči, katere terjatve upnic ali upnikov, ki so bile prijavljene v postopku osebnega stečaja, so priznane in o znesku teh terjatev, ki v postopku osebnega stečaja ni bil plačan
- ter vam naloži, da plačate neplačani del dolgov.

Če premoženje v stečajni masi ne zadostuje za poplačilo vseh dolgov, niste prosti teh obveznosti. Upnice ali upniki lahko te obveznosti uveljavljajo tudi po koncu stečajnega postopka, saj je pravno-močni sklep o končanju postopka osebnega stečaja izvršilni naslov

- ▶ preživnine, odškodnine zaradi telesne poškodbe po predpisih o invalidskem zavarovanju, denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka, štipendije, nadomestilo za invalidnost in podobno.
92 Vsi denarni prejemki dolžnice, ki se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, štejejo za dohodek iz delovnega razmerja ter odškodnina iz naslova izgube ali zmanjšanja delovne sposobnosti, sodijo v stečajno maso razen zneska, ki je enak:
  - višini minimalne plače, zmanjšane za plačilo davkov in obveznih prispevkov za socialno varnost
  - in če stečajna dolžnica preživlja družinsko članico, člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, tudi: višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnica, po merilih, ki jih določa zakon, ki ureja socialno varstvo, za dodelitev denarne socialne pomoči.

za izterjavo neplačanih priznanih terjatev. Če v stečajnem postopku ne odplačate vseh obveznosti, morate na sodišče do konca postopka osebnega stečaja vložiti predlog za odpust dolgov. Najbolje je, da predlog za odpust dolgov vložite hkrati s predlogom za začetek osebnega stečaja. Predlogu za odpust dolgov morate priložiti izjavo, da ni ovir za odpust vaših dolgov.⁹³ Ko sodišče ugotovi, da predlog za odpust obveznosti ne pomeni zlorabe pravice do odpusta obveznosti, s sklepom o začetku postopka odpusta dolgov določi preizkusno obdobje, ki ne sme biti krajše od dveh let in ne daljše od petih let od začetka postopka odpusta dolgov. Sodišče lahko na predlog stečajne upraviteljice oziroma upravitelja določi preizkusno obdobje, ki je krajše od dveh let, vendar ne krajše od šest mesecev od začetka postopka odpusta obveznosti.⁹⁴ Med preizkusnim obdobjem morate pod nadzorom stečajne upraviteljice ali upravitelja izpolnjevati tudi naslednja navodila:

- če ste zaposleni: izpolnjevati svoje obveznosti do delodajalke ali delodajalca po pogodbi o zaposlitvi in druge obveznosti iz delovnega razmerja,
- če niste zaposleni in ste sposobni za delo:
  - si morate prizadevati, da najdete zaposlitev,

---

93 Odpust obveznosti ni dovoljen:

1. če je bila stečajna dolžnica pravnomočno obsojena za kaznivo dejanje proti premoženju ali gospodarstvu, razen če je ta obsodba do poteka pravnomočnega obdobja že izbrisana iz kazenske evidence ali če se do takrat izpolnijo pogoji za izbris na podlagi rehabilitacije;

2. če še ni poteklo 10 let od zadnjega pravnomočnega sklepa o odpustu dolga ali od zadnje zavrnitve odpusta zaradi kršitev obveznosti dolžnice ali od razveljavitve zadnjega odpusta obveznosti;

3. če iz ravnanj dolžnice v zadnjih petih letih pred stečajem ali glede na njen premoženjski položaj izhaja, da ne gre za pošteno in vestno dolžnico.

94 To lahko sodišče stori v primeru:

1. če stečajna dolžnica nima prejemkov, ki bi ob upoštevanju izločitev ali omejitev spadali v stečajno maso ali če je znesek teh prejemkov neznaten in

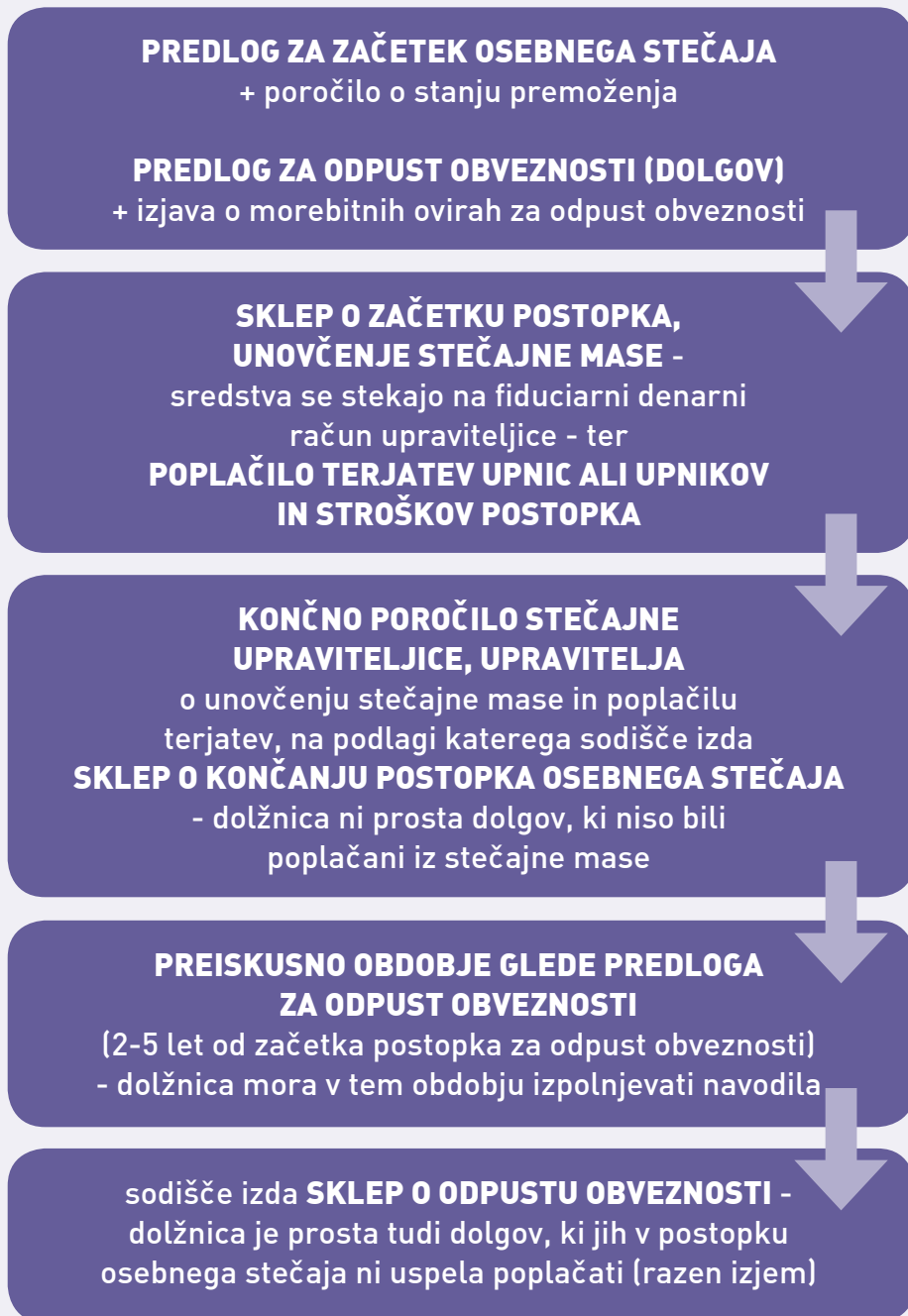
2. če ni izgledov, da bi bila stečajna dolžnica v naslednjih dveh letih zmožna pridobivati pomembno višje prejemke od prejemkov, ki jih prejema v času odločanja o začetku postopka odpusta obveznosti ali pridobiti premoženje večje vrednosti.

- ne smete odkloniti nobene ponujene redne ali občasne zaposlitve ali drugega dela, razen če ponujene zaposlitve ali dela niste sposobni opravljati,
- upraviteljici ali upravitelju morate mesečno poročati o dejanjih, ki ste jih opravili, da bi našli zaposlitev.

Po poteku preizkusnega obdobja sodišče izda sklep, da se vam odpustijo dolgovi, če upnice ali upniki v času trajanja preizkusnega obdobja niso ugovarjale oziroma ugovarjali in ste redno izpolnjevali navodila. S pravnomočnostjo sklepa o odpustu dolgov preneha pravica upnic ali upnikov sodno uveljavljati plačilo terjatev, na katere učinkuje odpust dolgov. Če torej sodišče odpust odobri, ste prosti tudi dolgov, ki jih v postopku osebnega stečaja niste uspeli poplačati.⁹⁵ Če kljub temu poplačate katero ali vse upnice ali upnike, tega ne morete zahtevati nazaj. Odpustijo se dolgovi, ki so nastali do začetka postopka osebnega stečaja, ne glede na to ali so upnice ali upniki svoje terjatve prijavile oziroma prijavili v stečajno maso ali ne. Izjema so prednostne terjatve in preživnine, denarne kazni, globe in odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali prekrškom, odvzem premoženja nezakonitega izvora, terjatve za povrnitev škode, povzročene namerno ali zaradi hude malomarnosti ter nekatere druge. Te obveznosti se ne odpustijo, četudi so nastale do začetka postopka osebnega stečaja in jih morate poplačati.

---

⁹⁵ Vsaka upnica oziroma upnik sicer lahko vložita tožbo za razveljavitev odpusta obveznosti v treh letih po pravnomočnosti sklepa o odpustu obveznosti, če je dolžnica s prikrivanjem ali lažnim prikazovanjem podatkov o svojem premoženjskem položaju ali z drugačno prevaro dosegla izdajo sklepa o odpustu obveznosti. Upnica oziroma upnik lahko predlagata tudi začetek postopka osebnega stečaja nad pozneje najdenim premoženjem.

Diagram 10: Poenostavljen prikaz postopka osebne stečaja

Če postopek osebnega tečaja predlagate sami, vam ob vložitvi predloga za začetek postopka osebnega stečaja ni treba založiti predujma za kritje začetnih stroškov postopka in plačati sodnih taks.

Če ste se znašli v finančni stiski in svojih dolgov ne morete poplačati, premislite o možnosti osebnega stečaja. Postopek osebnega stečaja ni enostaven, saj ste zelo omejeni pri sklepanju pogodb in razpolaganju s svojim premoženjem. Pomembno je, da sodelujete s stečajno upraviteljico ali upraviteljem in sodiščem ter tako pokažete pripravljenost za poplačilo obveznosti. Stečajna upraviteljica ali upravitelj bo o vaših prizadevanjih redno obveščala oziroma obveščal sodišče, ki se bo tudi na podlagi teh poročil odločilo o odpustu obveznosti. Kljub vsem neprijetnostim, ki jih postopek pomeni za dolžnice, pa lahko prinese tudi olajšanje in nov začetek brez dolgov.

15. SPODBUDA

Ljudje težko spremenimo svoje navade, zamenjamo okolje, začnemo znova, saj ne vemo, kaj nam bodo te spremembe prinesle. V stari situaciji, naj bo še tako neugodna, se počutimo domače, vemo, kaj lahko pričakujemo. Nove razmere nas plašijo, ker jih ne poznamo, in ne vemo, kako se bomo v njih znašli. Povedano velja za vse ljudi, še posebej pa je odločitev za spremembo težka za ženske z izkušnjo nasilja. V odnosu, v katerem doživljajo nasilje, so v podrejenem položaju, povzročitelji nasilja jih prepričujejo, da so ničvredne, da brez njih ne morejo preživeti, da drugega partnerja ne bodo dobile. Čeprav se sprva upirajo takim razlagam, začnejo žrtve nasilja v družini postopoma verjeti, da same res ne bi zmogle. Njihov dvom in strah, da imajo povzročitelji prav, se še okrepi, če se soočajo s težko finančno situacijo in/ali morajo poskrbeti za otroke. Povzročitelji nasilja lahko načrtno delujejo v smeri podrejanja žrtev in jim preprečujejo, da bi hodile v službo, imele lastne dohodke in lastnino ter imele svojo socialno mrežo. Vse to otežuje odločitev za odhod, poleg tega pa se morajo ženske z izkušnjo nasilja že takoj na začetku soočiti z različnimi institucijami in s pravnimi postopki, ki jih ne poznajo in so jim tuji, zato se jih še bolj ustrašijo.

Ko se soočate z občutki strahu in negotovosti, je pomembno, da si poiščete pomoč oseb, ki vas bodo podpirale in spodbujale, pa naj bodo

to vaše sorodnice, prijateljice ali sodelavci. Nudili vam bodo čustveno oporo, materialno pomoč, varstvo otrok, druženje, razumevanje, prevoz, pomoč pri selitvi in še mnogo drugega. Pomoč vam lahko nudijo tudi svetovalke in svetovalci različnih organizacij, npr. CSD in nevladnih organizacij. Zato da bi se vaša moč povečala, moč povzročitelja nasilja pa zmanjšala, organizacije in institucije medsebojno sodelujejo, nudijo pa vam tudi pomoč pri izpolnjevanju obrazcev in pisanju prijave, pri komunikaciji z drugimi institucijami, vam svetujejo, nudijo psihosocialno pomoč ter informacije o pravnih možnostih, ki so vam na voljo.

Naj vas različni postopki in njihovo trajanje ne zaustavita pri prizadevanju za uresničitev vaših pravic. Zmorete več, kot si mislite, ali kot so vam morda dopovedovali, saj ste preživeli dolgotrajno nasilje. S tem, ko ste se odločili končati odnos, v katerem ste trpeli nasilje, ste se odločili za življenje, v katerem boste vi in vaši otroci varni ter deležni spoštovanja, ki si ga zaslužite. Čeprav bodo naporni, vam opisani postopki pomagajo na poti do cilja – varnega in dostojnega življenja. Pri tem vam želimo obilo sreče.

LITERATURA IN VIRI

1. **DEŽMAN, Z.; ERBEŽNIK, A.:** Kazensko procesno pravo Republike Slovenije, GV Založba, Ljubljana, 2003;
2. **FIŠER, Z.:** Uvodni komentar k Zakonu o kazenskem postopku, Uradni list RS, Ljubljana, 2002;
3. **HORVAT, Š.:** Zakon o kazenskem postopku (ZKP) s komentarjem, GV Založba, Ljubljana, 2004;
4. **LESKOŠEK, V., UREK, M., ZAVIRŠEK, D.:** Nacionalna raziskava o nasilju v zasebni sferi in partnerskih odnosih, Končno poročilo 1. faze raziskovalnega projekta, Inštitut za kriminologijo, 2010, www.arhiv.uem.gov.si/fileadmin/uem.gov.si/pageuploads/NasiljeRaziskava2010.pdf;
5. **POST, D.:** Arguments against Joint Custody, Berkley Journal of Gender, Law & Justice, Vol. 4, Issue 2, September 2013, <http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1033&context=bglj>;
6. **ŽGAJNAR, B.:** Vloga tožilca ali tožilke pri obravnavi kaznivih dejanj z elementi nasilja. V: Veselič, Š. (ur.): Na poti iz nasilja: prakse dela proti nasilju nad ženskami, Društvo SOS telefon, Ljubljana, 2007;
7. **UREDBA (EU) ŠT. 606/2013** Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. junija 2013 o vzajemnem priznavanju zaščitnih ukrepov v civilnih zadevah, Uradni list Evropske unije, L 181/4, dne 29. 6. 2013;
8. **DIREKTIVA 2011/99/EU** Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o evropski odredbi o zaščiti, uradni list Evropske unije, L 338/2, dne 21. 12. 2011;
9. **DIREKTIVA 2012/29/EU** Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/

PNZ, Uradni list Evropske unije, L 315, dne 14. 11. 2012;

10. **KAZENSKI ZAKONIK, URADNI LIST RS, ŠT. 50/12** – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16 in 27/17;
11. **PRAVILNIK O PORAVNAVANJU V KAZENSKIH ZADEVAH**, Uradni list RS, št. 114/04, 23/18;
12. **PRAVILNIK O PREPOVEDI PRIBLIŽEVANJA DOLOČENI OSEBI, KRAJU ALI OBMOČJU**, Ur.l. RS, št. 49/14;
13. **PRAVILNIK O SODELOVANJU ORGANOV TER O DELOVANJU CENTROV ZA SOCIALNO DELO, MULTIDISCIPLINARNIH TIMOV IN REGIJSKIH SLUŽB PRI OBRAVNAVI NASILJA V DRUŽINI**, Uradni list RS, št. 31/09, 42/17;
14. **PRAVILNIK O SODELOVANJU POLICIJE Z DRUGIMI ORGANI IN ORGANIZACIJAMI PRI ODKRIVANJU IN PREPREČEVANJU NASILJA V DRUŽINI**, Uradni list RS, št. 25/10;
15. **PRAVILNIK O STANDARDIH IN NORMATIVIH SOCIALNOVARSTVENIH STORITEV**, Uradni list RS, št. 45/10, 28/11, 104/11, 111/13, 102/15, 76/17;
16. **STANOVANJSKI ZAKON**, Uradni list RS, št. 69/03, 57/08, 87/11, 27/17;
17. **ZAKON O BREZPLAČNI PRAVNI POMOČI**, Uradni list RS, št. 48/01, 50/04, 23/08, 19/15;
18. **ZAKON O DEDOVANJU KMETIJSKIH GOSPODARSTEV**, Uradni list RS, št. 70/95, 30/13;
19. **ZAKON O FINANČNEM POSLOVANJU, POSTOPKIH ZARADI INSOLVENTNOSTI IN PRISILNEM PRENEHANJU**, Uradni list RS, št. 13/14 – uradno prečiščeno besedilo, 10/15 – popr., 27/16;
20. **ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU**, Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 28/09, 51/10, 26/11, 53/14, 54/15, 11/18;
21. **ZAKON O JAVNEM ŠTIPENDIJSKEM, RAZVOJNEM, INVALIDSKEM IN PREŽIVNINSKEM SKLADU REPUBLIKE SLOVENIJE** (Uradni list RS, št. 78/06 – uradno prečiščeno besedilo, 106/12, 39/16);
22. **ZAKON O KAZENSKEM POSTOPKU**, Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14;

23. **ZAKON O MEDNARODNEM ZASEBNEM PRAVU IN POSTOPKU**, Uradni list RS, št. 56/99;
24. **ZAKON O NALOGAH IN POOBLASTILIH POLICIJE**, Uradni list RS, št. 15/13, 23/15 – popr. in 10/17;
25. **ZAKON O ODŠKODNINI ŽRTVAM KAZNIVIH DEJANJ**, Uradni list RS, št. 101/05, 86/10;
26. **ZAKON O PRAVDNEM POSTOPKU**, Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 10/17;
27. **ZAKON O PREKRŠKIH**, Uradni list RS, št. 7/03, 86/04, 44/05, 40/06, 51/06 - popr., 115/06, 17/08, 21/08 - popr., 108/09, 9/11, 21/13, 111/13, 32/16;
28. **ZAKON O PREPREČEVANJU NASILJA V DRUŽINI**, Uradni list RS, št. 16/08, 68/16;
29. **ZAKON O SOCIALNEM VARSTVU**, Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 57/12, 39/16, 29/17, 54/17;
30. **ZAKON O SODIŠČIH**, Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 33/11, 63/13, 17/15;
31. **ZAKON O SODNIH TAKSAH**, Uradni list RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 30/16;
32. **ZAKON O VARSTVU JAVNEGA REDA IN MIRU**, Ur.l. RS, št. 70/2006;
33. **DRUŽINSKI ZAKONIK**, Uradni list RS, št. 15/17;
34. **OBLIGACIJSKI ZAKONIK**, Uradni list RS, št. 83/01, 40/07;
35. **ZAKON O SODELOVANJU V KAZENSKIH ZADEVAH Z DRŽAVAMI ČLANICAMI EVROPSKE UNIJE**, Uradni list RS, št. 48/13, 37/15 in 22/18;
36. **ZAKON O SOCIALNO VARSTVENIH PREJEMKIH**, Uradni list RS; št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16 in 31/18;
37. **ZAKON O PRIJAVI PREBIVALIŠČA**, Uradni list RS, št. 52/16;
38. **ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU**, Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 28/09, 51/10, 26/11, 53/14, 54/15, 11/18;
39. **ZAKON O RATIFIKACIJI KONVENCIJE SVETA EVROPE O PREPREČEVANJU NASILJA NAD ŽENSKAMI IN NASILJA V DRUŽINI TER O BOJU PROTI NJIMA** (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/15);
40. **ODLOČBA USTAVNEGA SODIŠČA**, opr. št. Up 32/94, z dne 13. 4. 1995;
41. **ODLOČBA USTAVNEGA SODIŠČA**, opr. št. Up 472/02, z dne 7. 10. 2004;

42. **SODBA VRHOVNEGA SODIŠČA**, opr. št. I Ips 186/2003, z dne 7. 4. 2005;
43. **SODBA VRHOVNEGA SODIŠČA**, opr. št. I Ips 150/2007, z dne 25. 4. 2007;
44. **SODBA VRHOVNEGA SODIŠČA**, opr. št. I Ips 44324/2010-89, z dne 6. 6. 2013;
45. **DOMESTIC VIOLENCE ROUNDTABLE**, The Cycle of Domestic Violence, www.domesticviolenceroundtable.org/domestic-violence-cycle.html;
46. **HELPGUIDE.ORG**, Domestic Violence and Abuse, www.helpguide.org/mental/domestic_violence_abuse_types_signs_causes_effects.htm;
47. **JAVNI JAMSTVENI, PREŽIVNINSKI IN INVALIDSKI SKLAD RS**, Informacija o naznanitvi kaznivega dejanja neplačevanja preživnine po 194. členu Kazenskega zakonika, www.jpi-sklad.si/skladi/prezivninski-sklad/obrazci-in-vloge/;
48. **MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE, POLICIJA**: Policijsko spremstvo žrtve nasilja v družini, www.policija.si/index.php/component/content/article/182-kriminaliteta/67751-policijsko-spremstvo-rtve-nasilja-v-druini;
49. **MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE, POLICIJA**: Prijava nasilja v družini, www.policija.si/index.php/component/content/article/182-kriminaliteta/67747-prijava-nasilja-v-druini;
50. **MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE**, Kamenšek Krajnc, T.: Začasne in predhodne odredbe, www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/2005/PDF/CIP/10_06_10_gradivo_Tatjana_KAMENsEK_KRAJNC.pdf;
51. **PRAVOZA TELEBANE, PODJED, L.**: Osebni stečaj – osnovne informacije, www.pravozatelebane.com/index.php?option=com_content&task=view&id=87&Itemid=135;
52. **INFORMIRAN.SI**, Osebni stečaj, Glavne novice na področju osebnega stečaja, www.informiran.si/portal.aspx?content=osebni-stecaj-spremembe;
53. **PREŽIVNINA** – društvo za spodbujanje starševske odgovornosti, Stroškovnik, <http://prezivnina.si/services/test/>;
54. **SKUPNOST CENTROV ZA SOCIALNO DELO**, Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo, www.scsd.si/javna-pooblastila.html;
55. **EUROPEAN JUSTICE**, Vzajemno priznavanje zaščitnih ukrepov, https://e-justice.europa.eu/content_mutual_recognition_of_protection_measures-358--maximize-sl.do.

Priloga 1

ZAŠČITNI UKREPI OB POTOVANJU ALI SELITVI V DRUGO DRŽAVO ČLANICO EU⁹⁶

V EU je vzpostavljen mehanizem za vzajemno priznavanje zaščitnih ukrepov, ki žrtvam nasilja v družini, ki jim je pristojni nacionalni organ odobril zaščitne ukrepe (npr. prepoved približevanja, prepoved navezovanja stikov, prepustitev stanovanja v skupni uporabi...), nudi zaščito pred nasiljem povzročitelja tudi v primeru potovanja ali selitve v drugo državo članico EU. Žrtev je tako še naprej zaščiten pred nasiljem in nadlegovanjem povzročitelja in lahko v primeru kršitve ukrepov s strani povzročitelja zaprosi za posredovanje pristojnih organov v drugi državi članici.

Zaščitni ukrepi so lahko del kazenskega ali civilnega prava. Zaradi različnih pravnih podlag v pravu EU za vzajemno priznavanje civilno-pravnih in kazenskopravnih ukrepov sta bila za zagotovitev prostega pretoka najpogostejših vrst zaščitnih ukrepov v EU potrebna dva ločena instrumenta. To sta:

- Direktiva 2011/99/EU o evropski odredbi o zaščiti, ki omogoča priznavanje kazenskopravnih odredb o zaščiti med državami članicami in

---

⁹⁶ Povzeto po European Justice, Vzajemno priznavanje zaščitnih ukrepov, https://e-justice.europa.eu/content_mutual_recognition_of_protection_measures-358--maximize-sl.do, pridobljeno dne 28. 9. 2018.

- Uredba (EU) št. 606/2013 o vzajemnem priznavanju zaščitnih ukrepov v civilnih zadevah, ki omogoča neposredno priznavanje civilnopravnih odredb o zaščiti med državami članicami.

Kazenskopravne odredbe o zaščiti

V primeru kazenskopravnih odredb o zaščiti (pri nas so to odločitve pristojnih organov po Zakonu o kazenskem postopku in Zakonu o nalogah in pooblastilih policije) žrtev na pristojni organ vložijo za izdajo evropske odredbe o zaščiti v skladu z Zakonom o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske Unije.⁹⁷ Evropska odredba o zaščiti pomeni odločbo, ki jo izda pravosodni ali enakovredni organ države članice z namenom, da na njeni podlagi pravosodni ali enakovredni organ druge države članice v skladu s svojo nacionalno zakonodajo odredi in izvrši ustrezne ukrepe za neprekinjeno zaščito zaščitene osebe.

Za izdajo evropske odredbe o zaščiti je pristojno okrožno sodišče na območju stalnega ali začasnega prebivališča zaščitene osebe. Sodišče izda evropsko odredbo na predlog zaščitene osebe, od katere lahko zahteva dodatne informacije, za katere oceni, da so potrebne za njegovo odločitev. Pri odločitvi o izdaji evropske odredbe o zaščiti domače sodišče upošteva predvsem nujnost potrebe po zaščiti ter čas, v katerem namerava zaščitena oseba prebivati ali se zadrževati v državi izvršitve. Oseba, ki ogroža, ima pred izdajo evropske odredbe o zaščiti pravico do zaslišanja glede zaščitnega ukrepa. Sodišče s sklepom odloči o priznanju ali zavrnitvi evropske odredbe o zaščiti v roku deset dni od prejema zaprosila za njeno izdajo. Če sodišče zavrne izdajo

---

⁹⁷ Zakon o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije (Uradni list RS, št. 48/13, 37/15 in 22/18).

evropske odredbe o zaščiti, zaščiteno osebo pisno obvesti o možnosti pritožbe. Rok za pritožbo je osem dni. Izvenobravnavni senat okrožnega sodišča mora o pritožbi odločiti v osmih delovnih dneh. Če sodišče evropsko odredbo o zaščiti izda, jo posreduje pristojnemu organu izvršitve, torej pristojnemu organu v državi članici, kamor se seli zaščitena oseba.

Civilnopravne odredbe o zaščiti

Kadar je v državi članici, v kateri ima žrtev nasilja v družini prebivališče, izdana civilnopravna odločba o njeni zaščiti (pri nas je to sklep sodišča po določbah Zakona o preprečevanju nasilja v družini), se lahko žrtev na to odločbo neposredno sklicuje v drugi državi članici, in sicer tako, da pridobi potrdilo o njenih pravicah in ga predloži pristojnim organom druge države članice. Žrtev potrdilo zahteva na sodišču, ki je izdalo odločbo o njeni zaščiti. Sodišče izda potrdilo na večjezičnem standardnem obrazcu, o njegovi izdaji pa obvesti tudi povzročitelja nasilja.

Priloga 2

O PREGONU KAZNIVIH DEJANJ

Glede na to, kdo začne in vodi kazenski postopek, poznamo več vrst kaznivih dejanj:

- kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti,
- kazniva dejanja, ki se preganjajo na predlog
- in kazniva dejanja, ki se preganjajo na zasebno tožbo.

Kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti, so tista, ki jih začne in vodi državna tožilka ali tožilec neodvisno od volje osebe, ki je bila s kaznivim dejanjem oškodovana. Taka je večina kaznivih dejanj, tudi nasilje v družini, zanemarjanje mladoletne osebe in surovo ravnanje, spolni napad na osebo, mlajšo od petnajst let, neplačevanje preživnine. Povzročitelji nasilja od žrtev večkrat zahtevajo ali jih nagovarjajo, naj ustavijo postopek. Če teče postopek zaradi kaznivih dejanj, ki se preganjajo po uradni dolžnosti, za začetek pregona pa predlog žrtve ni potreben, žrtve postopka ne morejo ustaviti.

Kazniva dejanja, ki se preganjajo na predlog, so tista, pri katerih mora oškodovanka podati predlog za pregon, na podlagi katerega lahko državna tožilka ali tožilec začne pregon kaznivega dejanja. Oškodovanka mora podati predlog v roku treh mesecev od dneva, ko je izvedela za kaznivo dejanje in storilca. Za predlog se šteje tudi,

če je oškodovanka sama podala kazensko ovadbo ali predlog za uveljavitev premoženjskopравnega zahtevka v kazenskem postopku. Ko je predlog podan, se pregon kaznivega dejanja nadaljuje po uradni dolžnosti, vendar pa lahko oškodovanka do konca glavne obravnave predlog za pregon umakne. V tem primeru predloga za pregon tega kaznivega dejanja ne more več podati, plačati pa mora tudi stroške kazenskega postopka, razen če obdolženec izjavi, da jih bo plačal sam. Kazniva dejanja, ki se preganjajo na predlog, so npr., grožnja, zalezovanje, lahka telesna poškodba, če ni prizadejana z orožjem, nevarnim orodjem, drugim sredstvom ali na tak način, da se lahko telo hudo poškoduje ali zdravje hudo okvari ter nekatere oblike posilstva in spolnega nasilja, če so storjene nad osebo, s katero storilec živi v zakonski, zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni skupnosti.

Kazniva dejanja, ki se preganjajo z zasebno tožbo, so tista, pri katerih oškodovanka sama preganja storilca teh kaznivih dejanj, sama nosi breme dokazovanja ter v primeru neuspeha sama nosi stroške postopka. Zasebno tožbo je potrebno prav tako vložiti v roku treh mesecev od dneva, ko je oškodovanka izvedela za kaznivo dejanje in storilca, oškodovanka pa mora plačati tudi sodno takso. Če sodna taksa ni plačana in niso izpolnjeni pogoji za oprostitev, odlog ali obročno plačilo sodne takse, sodišče zasebno tožbo zavrže. Če zasebna tožilka zasebno tožbo umakne do konca glavne obravnave, izgubi pravico, da bi jo ponovno vložila. Zasebna tožba je pojem kazenskega prava in ni sopomenka civilne tožbe, ki je pojem civilnega prava. Kazniva dejanja, ki se preganjajo na zasebno tožbo, so npr., nedovoljena objava zasebnih pisanj ter nekatera kazniva dejanja zoper čast in dobro ime.

Priloga 3

OBLIKE BREZPLAČNE PRAVNE POMOČI

Redna brezplačna pravna pomoč

Pri tej obliki brezplačne pravne pomoči se ugotavljajo materialni položaj prosilke in drugi pogoji, ki jih določa zakon. Mesečni dohodek prosilke oziroma mesečni povprečni dohodek na članico ali člana družine ne sme presegati višine dveh osnovnih zneskov minimalnega dohodka, določenega z zakonom, ki ureja socialnovarstvene storitve. Osnovni znesek minimalnega dohodka je določen v Zakonu o socialno varstvenih prejemkih.⁹⁸ Od 1. januarja 2019 znaša osnovni znesek minimalnega dohodka 331,26 evrov, torej mesečni dohodek na članico ali člana družine ne sme presegati zneska 662,52 evrov.

Izredna brezplačna pravna pomoč

To obliko pomoči dobi prosilka v primerih, ko na podlagi odločbe pristojnega organa prejema denarno socialno pomoč po določbah zakona, ki ureja socialno varstvene dajatve. Materialni položaj prosilke se v tem primeru ne ugotavlja.

---

⁹⁸ Zakon o socialno varstvenih prejemkih, Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16 in 31/18.

Izjemna brezplačna pravna pomoč

Brezplačna pravna pomoč se lahko ne glede na določbe zakona o materialnem položaju prosilke dodeli tudi, če lastni dohodek prosilke oziroma lastni dohodek družine ne presega višine štirih osnovnih zneskov minimalnega dohodka in če njeno premoženje in premoženje njene družine ne presega višine 60 osnovnih zneskov minimalnega dohodka, če je prošnja za odobritev brezplačne pravne pomoči utemeljena z družinskimi razmerami prosilke, z zdravstvenim stanjem prosilke, z izrednimi finančnimi obveznostmi, ki jih bremenijo, če je pretežni del lastnega dohodka prosilke ali katerega oziroma katere od družinskih članov ali članic namenjen plačilu oskrbnine za institucionalno varstvo (npr. plačilo oskrbnine v domu starejših občanov), če gre za prosilko, ki želi kot preživninska upravičenka izterjati preživnino, če gre za prosilko, ki ji je bila oziroma bil za zastopanje v sodnem postopku dodeljena skrbnica oziroma skrbnik za posebni primer ali za prosilko, ki ji je bila odvzeta poslovna sposobnost ali z drugimi razlogi, na katere niso mogli oziroma ne morejo vplivati in so se zaradi njih znašli v položaju materialne ogroženosti.

Družinske razmere: stroški za preživljanje družine so obremenjeni z izrednimi stroški za potrebno zdravljenje družinske članice ali člana, s stroški za vzdrževanje družinskega člana z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju, s stroški za vzgojo in izobraževanje otrok s prilagojenimi potrebami oziroma drugimi stroški, ki so nastali zaradi višje sile ali zaradi razlogov, ki niso na strani prosilke ali družinskih članov oziroma članic.

Zdravstveni razlogi: stroški, povezani z zdravljenjem prosilke, so obremenjeni z opravičenimi stroški, ki jih ne krije obvezno zdravstveno zavarovanje, so pa potrebni zaradi njene stopnje invalidnosti ali druge oblike telesne okvare ali duševne motnje.

Izredna finančna obveznost: obveznost, za katero prosilka ni vedela oziroma je ni mogla predvideti, ker je nastala kot posledica višje sile (potres, poplava...).

Nujna brezplačna pravna pomoč

Ta oblika se upošteva takrat, ko bi zaradi odločanja o prošnji za brezplačno pravno pomoč ali zaradi postopka za sestavo in vložitev prošnje prosilka zamudila rok za kakšno pravno dejanje in bi zaradi tega izgubila pravico opraviti to dejanje. Pristojni organ ji nemudoma odobri brezplačno pravno pomoč samo za tisto dejanje, ki je nujno potrebno, da se prosilka izogne posledicam (npr. nekdo je proti prosilki vložil tožbo, ima pa trideset dni časa za odgovor na tožbo).

Priloga 4

RAZPREDELNICA⁹⁹ STROŠKOV ZA PREŽIVLJANJE OTROKA

NAMEN	OTROK Znesek v EUR (na mesec)
SORAZMERNI DEL STROŠKOV STANOVANJA	
Najemnina	
Elektrika	
Odvoz smeti	
Voda	
Plin/ogrevanje	
Čiščenje/hišniška dela	
Uporaba dvigala	
Telefon	
Internet	
Zavarovanje stanovanja/hiše	
...	

⁹⁹ Prirejeno po Preživnina – društvo za spodbujanje starševske odgovornosti, Stroškovnik, <http://prezivnina.si/services/test/>, pridobljeno dne 21. 8. 2014.

STROŠKI PREHRANE, OBLEKE, NEGE	
Prehrana doma	
Obleka	
Obutev	
Higiena/kozmetika	
Čistila, pralni prašek	
...	

ZAVAROVANJE, VARČEVANJE	
Življenjsko, nezgodno, ... zavarovanje	
Otroško varčevanje	
Žepnina	
...	

VRTEC, ŠOLA, DEJAVNOSTI	
Varstvo otrok (vrtec, varuška...)	
Šolske potrebščine	
Računalnik	
Prehrana v šoli	
Tabori, šola v naravi ...	
Športni, tehnični, naravoslovni, ... dnevi, šolski izleti	
Izvenšolske dejavnosti (tečaji, treningi ...)	
Športna oprema, stroški tekmovanj ...	
Mesečna vozovnica, bencin	
...	

PROSTI ČAS	
Stroški za počitnice, izlete ...	
Časopis, revije, knjige	
Kino, gledališče, koncerti ...	
Rojstni dnevi in darila	
Oprema za prosti čas (smuči, kolo, rolerji ...)	
Igrače	
GSM	
...	

DRUGO	
Frizerske storitve	
Zdravstvene storitve in pripomočki, zdravila ...	
...	

SKUPAJ	
---------------	--

Priloga 5

PRAVICE ŽRTEV PO ZAKONU O PREPREČEVANJU NASILJA V DRUŽINI

* Zakon določa, da se določba o zagovornici oz. zagovorniku žrtve začne uporabljati z uveljavitvijo posebnega zakona, ki bo urejal pravico žrtev do zagovornice oz. zagovornika. Zakona, ki bi to pravico urejal, še ni.

Priloga 6

PRAVICE ŽRTEV PO ZAKONU O KAZENSKEM POSTOPKU

Priloga 7

ZAKON O PREPREČEVANJU NASILJA V DRUŽINI,

Uradni list RS, št. 16/08, 68/16

ZAKON O PREPREČEVANJU NASILJA V DRUŽINI (ZPND)

Prvi del: SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(namen zakona)

(1) Ta zakon opredeljuje pojem nasilja v družini, določa vlogo in naloge državnih organov, nosilcev javnih pooblastil, izvajalcev javnih služb in drugih izvajalcev storitev na področju socialnega varstva, zdravstva, vzgoje in izobraževanja, organov samoupravnih lokalnih skupnosti (v nadaljnjem besedilu: organi in organizacije) in nevladnih organizacij pri obravnavanju nasilja v družini ter določa ukrepe za varstvo žrtev nasilja v družini.

(2) Za preprečevanje nasilja v družini in za varstvo ter pomoč žrtvi se poleg ukrepov, ki jih določa ta zakon, uporabljajo tudi ukrepi, določeni z drugimi zakoni in na njihovi podlagi izdanimi predpisi.

(3) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije delno prenaša Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. 10. 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju

pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ (UL L št. 315 z dne 14. 11. 2012, str. 57), popravljena s Popravkom (UL L št. 287 z dne 31. 10. 2015, str. 87).

2. člen

(opredelitev družinskih članov)

(1) Družinski člani oziroma članice (v nadaljnjem besedilu: družinski člani) po tem zakonu so:

- zakonec ali zunajzakonski partner,
- sorodnik v ravni vrsti,
- sorodniki v stranski vrsti do vštetelega četrtega kolena,
- oseba v svaštvu v ravni vrsti,
- oseba v svaštvu v stranski vrsti do vštetelega drugega kolena,
- posvojitelj in posvojenec,
- rejnik in otrok, nameščen v rejniško družino,
- skrbnik in varovanec,
- osebe, ki imajo skupnega otroka,
- osebe, ki živijo v skupnem gospodinjstvu,
- osebe, ki so v partnerskem razmerju, ne glede na to, ali živijo v skupnem gospodinjstvu.

- (2) Za družinske člane po tem zakonu se štejejo osebe iz prejšnjega odstavka, tudi če sta razmerje ali skupnost prenehala.
- (3) Za družinskega člana po tem zakonu se šteje tudi novi zakonec ali zunajzakonski partner ali partner v sklenjeni ali neskljenjeni partnerski zvezi družinskega člana ali otrok katerega od družinskih članov iz prvega odstavka tega člena.

3. člen

(opredelitev nasilja v družini)

(1) Nasilje v družini (v nadaljnjem besedilu: nasilje) je prepovedano.

(2) Nasilje je vsaka uporaba fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja enega družinskega člana (v nadaljnjem besedilu: povzročitelj nasilja) proti drugemu družinskemu članu (v nadaljnjem besedilu: žrtev) oziroma zanemarjanje ali zalezovanje žrtve ne glede na starost, spol ali katerokoli drugo osebno okoliščino žrtve ali povzročitelja nasilja, in telesno kaznovanje otrok.

(3) Fizično nasilje je vsaka uporaba fizične sile ali grožnja z uporabo fizične sile, ki žrtev prisili, da kaj stori ali opusti ali da kaj trpi ali ji omejuje gibanje oziroma komuniciranje in ji povzroči bolečino, strah ali ponižanje, ne glede na to, ali so nastale telesne poškodbe.

(4) Spolno nasilje so ravnanja s spolno vsebino, v katera žrtev ne privoli, je vanje prisiljena ali zaradi svoje stopnje razvoja ne razume njihovega pomena,

grožnje z uporabo spolnega nasilja, ter javna objava spolnih vsebin o žrtvi.

(5) Psihično nasilje so ravnanja in razširjanje informacij, s katerimi povzročitelj nasilja pri žrtvi povzroči strah, ponižanje, občutek manjvrednosti, ogroženosti in druge duševne stiske, tudi če so storjena z uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije.

(6) Ekonomsko nasilje je neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje žrtve pri razpolaganju z dohodki oziroma upravljanju s premoženjem, s katerim žrtev samostojno razpolaga oziroma upravlja ali neupravičeno omejevanje razpolaganja oziroma upravljanja s skupnim premoženjem družinskih članov, neupravičeno neizpolnjevanje finančnih oziroma premoženjskih obveznosti do družinskega člana ali neupravičeno prelaganje finančnih oziroma premoženjskih obveznosti na družinskega člana.

(7) Zanemarjanje je oblika nasilja, kadar povzročitelj nasilja opušča dolžno skrb za žrtev, ki jo potrebuje zaradi bolezni, invalidnosti, starosti, razvojnih ali drugih osebnih okoliščin.

(8) Zalezovanje je naklepno ponavljajoče se neželjeno vzpostavljanje stika, zasledovanje, fizično vsiljevanje, opazovanje, zadrževanje na krajih, kjer se žrtev gibata ali druga oblika neželene vdora v življenje žrtve.

3.a člen **(prepoved telesnega** **kaznovanja otrok)**

(1) Telesno kaznovanje otrok je prepovedano.

(2) Telesno kaznovanje otrok je vsako fizično, kruto ali ponižujoče kaznovanje otrok oziroma vsako dejanje, namenjeno kaznovanju otrok, ki ima elemente fizičnega, psihičnega ali spolnega nasilja ali zanemarjanja kot vzgojne metode.

4. člen **(posebno varstvo in skrb)**

(1) Posebno varstvo pred nasiljem uživa mladoletni družinski član (v nadaljnjem besedilu: otrok).

(2) Otrok je žrtev nasilja tudi, če je prisoten pri izvajanju nasilja nad drugim družinskim članom ali živi v okolju, kjer se nasilje izvaja.

(3) Posebne skrbi pri obravnavanju nasilja in nudenju pomoči žrtvam so deležne starejše osebe in invalidi ter osebe, ki zaradi osebnih okoliščin niso sposobne skrbeti zase.

5. člen **(dolžnost ravnanja)**

Organi in organizacije so dolžni izvesti vse postopke in ukrepe, ki so potrebni za zaščito žrtve glede na stopnjo njene ogroženosti in zaščito njenih koristi in pri tem zagotoviti spoštovanje integritete žrtve. Če je žrtev nasilja otrok, imajo koristi in pravice otroka prednost pred

koristmi in pravicami drugih udeleženk oziroma udeležencev postopka.

6. člen **(dolžnost prijave)**

(1) Organi in organizacije ter nevladne organizacije, ki pri svojem delu izvedo za okoliščine, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da se izvaja nasilje, so dolžni o tem takoj obvestiti center za socialno delo, razen v primeru, če žrtev temu izrecno nasprotuje in ne gre za sum storitve kaznivnega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

(2) Vsakdo, zlasti pa strokovni delavci oziroma delavke v zdravstvu ter osebe vzgojno-varstvenih, vzgojno-izobraževalnih zavodov in socialnih zavodov, ter izvajalci vsebin za otroke v športnih in kulturnih združenjih, ne glede na določbe o varovanju poklicne skrivnosti takoj obvesti center za socialno delo, policijo ali državno tožilstvo, kadar sumi, da je žrtev nasilja otrok ali oseba, ki zaradi osebnih okoliščin ni sposobna skrbeti zase.

7. člen **(spremljevalec žrtve)**

(1) Žrtev nasilja si lahko izbere osebo (v nadaljnjem besedilu: spremljevalec), ki jo lahko spremlja v vseh postopkih, povezanih z nasiljem in v postopkih, kjer je udeležen povzročitelj nasilja.

(2) Za prisotnost spremljevalca v postopkih iz prejšnjega odstavka zadostuje, da žrtev pred pričetkom postopka ali v postopku izjavi, da jo določena oseba

spremlja in da želi, da je v postopku prisotna.

(3) Spremljevalec je lahko vsaka polnoletna oseba, ki v postopku ni obravnavana kot povzročitelj nasilja.

(4) Spremljevalec pomaga žrtvi pri zaščiti njene integritete v postopkih pred organi in organizacijami, pomaga pri iskanju rešitev in nudi žrtvi psihično oporo.

(5) Organ, ki vodi postopek, prepo-ve osebi spremljati žrtev v postopku, če ne izpolnjuje pogoja iz tretjega odstavka tega člena oziroma, če obstoji verjetnost, da oseba ne bo mogla opravljati nalog iz prejšnjega odstavka glede na sorodstvene ali druge povezave z žrtvijo ali povzročiteljem nasilja.

8. člen

(pravica žrtve do zagovornika)

Žrtev nasilja ima pravico do zagovornice oziroma zagovornika (v nadaljnjem besedilu: zagovornik), ki v skladu s posebnimi predpisi štiti žrtvine koristi v postopkih in aktivnostih, ki jo zadevajo.

9. člen

(varstvo identitete žrtve)

(1) O žrtvah ali povzročiteljih nasilja ne smejo biti javnosti posredovani podatki, na podlagi katerih bi bilo mogoče prepoznati žrtev ali njeno družino. Posredovanje podatkov je dopustno le, če polnoletna žrtev s tem izrecno soglaša in s tem ne izpostavlja otrok ali njihovih osebnih podatkov.

(2) Starši ali otrokov skrbnik, rejnik,

posvojitelj so dolžni v okviru izvajanja skrbi za otroka tega varovati pred izpostavljanjem javnosti.

9.a člen

(varstvo podatkov o žrtvi)

Organi in organizacije ter nevladne organizacije kot poklicno skrivnost varujejo podatke o nastanitvi žrtve in njenih otrok ali drugih ukrepah za njihovo zaščito.

9.b člen

(informiranje žrtev)

Organi in organizacije ter nevladne organizacije zagotovijo, da žrtve prejmejo ustrezne in pravočasne informacije o razpoložljivih podpornih storitvah in pravnih sredstvih v jeziku, ki ga razumejo.

Drugi del:

MREŽA IN NALOGE ORGANOV IN ORGANIZACIJ TER NEVLADNIH ORGANIZACIJ

10. člen

(vloga organov in organizacij ter nevladnih organizacij)

(1) Organi in organizacije ter nevladne organizacije so dolžne v okviru z zakoni in drugimi predpisi določenimi nalogami in pooblastili prednostno obravnavati primere nasilja, zagotavljati medsebojno obveščanje in pomoč z namenom preprečevanja in odkrivanja nasilja, odpravljanja vzrokov ter nudenja pomoči žrtvi pri vzpostavitvi pogojev za varno življenje.

(2) Ministrica oziroma minister (v nadaljnjem besedilu: minister) pristojen za družino, natančneje določi postopke medsebojnega obveščanja in nudenja pomoči iz prejšnjega odstavka.

(3) Ministri, pristojni za delovanje policije, zdravstvenih organizacij, socialno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih zavodov, določijo v soglasju z ministrom pristojnim za družino, pravila in postopke, ki zagotavljajo usklajeno delovanje organov in organizacij, in ki jih morajo organi in organizacije z navedenih področij upoštevati pri obravnavanju primerov nasilja.

(4) Strokovni delavci v organih in organizacijah, ki v okviru pravil in postopkov iz prejšnjega odstavka opravljajo naloge na področju nasilja, se v okviru stalnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja obvezno redno izobražujejo zlasti o preprečevanju in odkrivanju nasilnih dejanj, pregonu, sojenju in izvrševanju sankcij za ta nasilna dejanja, o enakosti med ženskami in moškimi, o potrebah in pravicah žrtev ter preprečevanju sekundarne viktimizacije v obsegu, ki ga določijo ministri iz prejšnjega odstavka.

(5) Odgovorne osebe v organih in organizacijah ter nevladne organizacije zagotovijo usposabljanje vseh strokovnih delavcev, ki se v okviru svojega dela srečujejo z žrtvami oziroma povzročitelji nasilja.

(6) Sodniki in državni tožilci, ki se pri svojem delu srečujejo z žrtvami oziroma povzročitelji nasilja, se v okviru stalnega izobraževanja, izpopolnjevanja in

usposabljanja obvezno redno izobražujejo s področij iz četrtega odstavka tega člena.

11. člen

(nacionalni program)

(1) Državni zbor na predlog vlade sprejme resolucijo o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami (v nadaljnjem besedilu: nacionalni program) za obdobje šestih let.

(2) Nacionalni program pripravi ministrstvo, pristojno za družino, v sodelovanju z drugimi ministrstvi, obsega pa zlasti:

- oceno stanja in opredelitev ključnih problemov na področju preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami;
- temeljne cilje, usmeritve in naloge na področju preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami v obdobju, ki ga obsega nacionalni program;
- nosilce akcijskih načrtov za izvajanje usmeritev in nalog iz nacionalnega programa na posameznih področjih;
- preventivne dejavnosti;
- podatke, ki se bodo v okviru dejavnosti državne statistike zbirali, obdelovali, povezovali, shranjevali, analizirali in izkazovali;
- usmeritve za obvezno in redno sistematično izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev vseh organov in organizacij;
- zagotavljanje finančnih in drugih sredstev tudi za delovanje nevladnih

organizacij na področju preprečevanja nasilja;

- usmeritve za delo z otroki, žrtvami spolne zlorabe;
- delo s povzročitelji nasilja.

12. člen **(akcijski načrti)**

(1) Akcijski načrti so izvedbeni akti nacionalnega programa, ki za posamezno področje opredelijo potrebne aktivnosti za obdobje dveh let.

(2) Predloge akcijskih načrtov na podlagi poročil o preteklem dveletnem obdobju in morebitne dodatne predloge posameznih ministrstev pripravi delovna skupina, ki jo za ta namen ustanovi ministrstvo, pristojno za družino, in skupni akcijski načrt za dveletno obdobje predloži v sprejem vladi.

(3) Ministrstva pošljejo ministrstvu, pristojnemu za družino, poročilo iz prejšnjega odstavka najkasneje dva meseca pred iztekom vsakokratnega akcijskega načrta.

13. člen **(poročanje o izvajanju nacionalnega programa)**

Vlada vsaki dve leti poroča državnemu zboru o izvajanju nacionalnega programa. V poročilu navede ukrepe in aktivnosti, izvedene v preteklem dveletnem obdobju.

14. člen

(naloge centrov za socialno delo)

(1) Center za socialno delo nudi žrtvi in povzročitelju nasilja storitve po zakonu, ki ureja socialno varstvo, pri čemer je cilj obravnavanja odprava neposredne ogroženosti in skrb za žrtvino dolgoročno varnost, z odpravo vzrokov oziroma okoliščin, v katerih prihaja do nasilja, prek reševanja njenih socialnih in materialnih pogojev bivanja.

(2) Center za socialno delo posebej skrbno obravnava primere nasilja, kjer je žrtev nasilja otrok, zlasti kadar gre za sum spolne zlorabe otrok.

(3) Center za socialno delo lahko na zaprosilo žrtve pridobi od zavoda za prestopanje kazni zapora podatke o prostih izhodih, morebitnem pobegu s prestajanja kazni zapora in predvidenem datumu odpusta obsojenca, ki je nad žrtvijo ali njenimi otroki izvajal nasilje.

(4) Center za socialno delo lahko napoti povzročitelja nasilja v ustrezne socialnovarstvene, izobraževalne, psihosocialne ali zdravstvene programe, ki jih izvajajo organi in organizacije ter nevladne organizacije. Center pri izvajalcu programa iz prejšnjega stavka preveri udeležbo povzročitelja na napoten program. Neudeležba ali neredno obiskovanje programa v katerega je bil povzročitelj nasilja napoten, pomeni oteževalno okoliščino za povzročitelja nasilja v sodnih postopkih na podlagi tega zakona.

(5) Pri centru za socialno delo se za obravnavanje nasilja v družini ustanovi

multidisciplinarni tim. Udeležba na timu je za vse vabljene obvezna.

(6) Sestavo multidisciplinarnega tima in način dela določi minister, pristojen za družino.

15. člen **(načrt pomoči žrtvi)**

(1) Center za socialno delo je po pročitvi okoliščin primera dolžan nuditi žrtvi oblike pomoči po zakonu, ki ureja socialno varstvo in oceniti, ali je potrebno oblikovati načrt pomoči žrtvi, ki ga oblikuje skupaj z žrtvijo. Načrt pomoči oblikuje, če je za vzpostavitev varnega okolja žrtve potrebno dlje časa trajajoče ukrepanje oziroma je potrebnih več ukrepov pomoči in v drugih primerih, če oceni, da je to potrebno.

(2) Načrt pomoči se pripravi v okviru multidisciplinarnega tima iz tretjega odstavka 14. člena tega zakona. Center za socialno delo pozove k sodelovanju v timu tudi druge organe in organizacije, ki so ali bodo v okviru področja svojega delovanja obravnavali žrtev oziroma povzročitelja nasilja ter nevladne organizacije. Odgovorne osebe organov in organizacij, ki so pozvane k pripravi načrta pomoči, so dolžne zagotoviti sodelovanje predstavnikov organov in organizacij.

(3) Če je žrtev nasilja otrok, se v načrtu pomoči predvidijo tudi ukrepi za varstvo otroka po predpisih, ki urejajo družinska razmerja.

16. člen **(regijska služba za koordinacijo in pomoč žrtvam)**

(1) Z namenom zagotavljanja pomoči žrtvam nasilja, izvajanja interventne službe, povezovanja dejavnosti organov in organizacij, spremljanja in analiziranja pojavov nasilja v regiji, se oblikuje regijska služba za koordinacijo in pomoč žrtvam (v nadaljnjem besedilu: regijska služba). Regijska služba izvaja storitve po zakonu, ki ureja socialno varstvo in nujne ukrepe za varovanje otrokovih koristi po zakonu, ki ureja družinska razmerja.

(2) Regijska služba vključuje interventno službo, krizne centre in regijskega koordinatorja za preprečevanje nasilja.

(3) Regijska služba se oblikuje pri centru za socialno delo, ki ga določi njegov ustanovitelj in deluje na območju posameznega centra za socialno delo ali več centrov za socialno delo. Območje delovanja regijske službe določi ustanovitelj.

17. člen **(nevladne organizacije)**

(1) Nevladne organizacije s področja obravnave in zaščite proti nasilju v okviru svojih programov nudijo zaščito in psihosocialno pomoč žrtvam, organizirajo programe za učenje povzročiteljev nasilja o nenasilnem vedenju v medosebnih odnosih z namenom preprečevanja nadaljnjega nasilja in spreminjanja nasilnih vedenjskih vzorcev ter sodelujejo z organi in organizacijami z različnih področij, kot so: policija, državno

tožilstvo, sodišče, center za socialno delo, zdravstvene organizacije, vzgojno-izobraževalni zavodi.

(2) Nevladne organizacije sodelujejo z organi in organizacijami pri obravnavanju posameznih primerov žrtev in povzročiteljev nasilja. Nevladne organizacije se v okviru programov, ki jih izvajajo, vključujejo tudi v neposredno izvedbo ukrepov za zaščito žrtve.

17.a člen **(sredstva iz proračuna)**

Iz proračuna Republike Slovenije se zagotavljajo sredstva za:

- izvajanje nalog iz nacionalnega programa;
- spremljanje in preučevanje stanja na področju nasilja;
- usposabljanje s področja nasilja, zlasti nasilja nad otroki, vključujoč spolno zlorabo otrok;
- financiranje programov prepoznavanja in učenja večšin pozitivnega starševstva na področju vzgoje otrok;
- oblikovanje ukrepov za preprečevanje nasilja, spremljanje izvajanja in ocenjevanje učinkovitosti teh ukrepov s pripravo predlogov za izboljšanje;
- pripravo, medresorsko usklajevanje in izvajanje programov preprečevanja nasilja;
- sofinanciranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na področju preprečevanja nasilja.

Tretji del: **UKREPI ZA ZAGOTOVITEV** **VARNOSTI ŽRTVE**

18. člen **(varovanje življenja in zagotavljanje** **osebne varnosti žrtve)**

(1) Policija varuje življenje in zagotavlja osebno varnost žrtve v skladu s predpisi, ki urejajo naloge in pooblastila policije.

(2) Policija na prošnjo žrtve zagotovi žrtvi in njenemu spremljevalcu varnost ob vstopu v stanovanjske in druge prostore, v katerih žrtev prebiva oziroma jih ima v uporabi, da lahko iz njih vzame stvari, ki so potrebne za zagotavljanje njenih osnovnih življenjskih potreb in osnovnih življenjskih potreb njenih otrok ter stvari, ki jih potrebuje za opravljanje svojega dela.

(3) Šteje se, da je žrtev, ko je zaprosila policijo za varovanje iz prejšnjega odstavka, izrazila izrecno dovoljenje, da policisti lahko vstopijo v stanovanjske in druge prostore zaradi zagotavljanja njene varnosti.

(4) Policija lahko prekine izvedbo postopka iz drugega odstavka tega člena, če žrtev ali njen spremljevalec žrtve ne upošteva navodil policije o zagotavljanju varnosti, ali če žrtev ne ravna z namenom pridobiti stvari iz drugega odstavka tega člena.

(5) Ob upoštevanju okoliščin iz prejšnjega postopka in na podlagi nove prošnje žrtve lahko policija izjemoma ponovno izvede postopek iz tega člena.

(6) Policija lahko zavrne prošnjo žrtve iz drugega odstavka tega člena, če so nastopile okoliščine, zaradi katerih žrtev nima pravice vstopiti v stanovanjske in druge prostore.

19. člen **(ukrepi sodišča zaradi** **nasilnih dejanj)**

(1) Sodišče lahko povzročitelju nasilja, ki je žrtev telesno poškodoval, ali ji je prizadejal škodo na zdravju, ali je drugače protipravno posegel v njeno dostojanstvo ali druge osebne pravice, zlasti:

- prepove vstopiti v stanovanje, v katerem živi žrtev;
- prepove zadrževati se v določeni bližini stanovanja, v katerem živi žrtev;
- prepove zadrževati in približevati se krajem, kjer se žrtev običajno nahaja (na primer delovno mesto, šola, vrtec ...);
- prepove navezovati stike z žrtvijo na kakršenkoli način, vključno s sredstvi za komuniciranje na daljavo in tudi prek tretjih oseb;
- prepove vzpostaviti vsakršno stikanje z žrtvijo;
- prepove objavljati osebne podatke žrtve, dokumentov iz sodnih in upravnih spisov in osebnih zapisov, ki se nanašajo na žrtev;
- odloči o prepustitvi stanovanja v skupni uporabi žrtvi v skladu z 21. členom tega zakona.

(2) Ukrepe po prejšnjem odstavku lahko sodišče izreče tudi:

- če je povzročitelj nasilja žrtvi grozil, da jo bo poškodoval ali drugače protipravno posegel v njeno dostojanstvo ali druge osebne pravice;
- če je povzročitelj nasilja protipravno vstopil v stanovanje, v katerem živi žrtev, v prostore kjer dela, ali kako drugače motil njeno mirno posest;
- če povzročitelj nasilja žrtev proti njeni izrecni volji protipravno nadleguje, na primer z zasledovanjem ali uporabo sredstev za komuniciranje na daljavo;
- če povzročitelj nasilja žrtev proti njeni izrecni volji protipravno nadleguje z uporabo oziroma objavljanjem osebnih podatkov žrtve, dokumentov iz sodnih in upravnih spisov in osebnih zapisov, ki se nanašajo na žrtev.

(3) Če ta zakon ne določa drugače, sodišče izreče ukrep iz prvega odstavka tega člena za največ 12 mesecev. Žrtev lahko poda predlog za podaljšanje trajanja izrečenega ukrepa pred iztekom roka, za katerega je bil ukrep izrečen. Sodišče lahko trajanje ukrepa podaljša večkrat, vendar vsakokrat za največ 12 mesecev, če ta zakon ne določa drugače.

19.a člen **(napotitev v programe)**

(1) Če sodišče izreče ukrep iz prejšnjega člena, lahko povzročitelja nasilja napoti v ustrezne socialnovarstvene, izobraževalne, psihosocialne in zdravstvene programe, ki jih izvajajo organi in organizacije ter nevladne organizacije.

(2) Seznam programov in izvajalcev iz prejšnjega odstavka vodi ministrstvo, pristojno za družino.

20. člen **(ukrepi za zagotavljanje varstva otrok)**

Za zagotavljanje varstva otrok lahko sodišče poleg ukrepov iz 19. člena tega zakona:

- prepove prehod državne meje otroku, razen s posebej določeno osebo, organom ali organizacijo;
- predlaga odvzem osebne dokumenta otroka v skladu z zakonom;
- prepove izdajo osebne dokumenta otroku na podlagi vloge enega ali obeh staršev ali tretje osebe;
- prepove vročitev osebne dokumenta otroka enemu ali obema staršema ali tretji osebi;
- odloči o nujnem zdravniškem pregledu otroka ali zdravljenju otroka in o drugih zdravstvenih posegih.

21. člen **(prepustitev stanovanja v skupni uporabi)**

(1) Sodišče lahko naloži povzročitelju nasilja, ki živi ali je živel v skupnem gospodinjstvu z žrtvijo, da mora stanovanje v skupni uporabi prepustiti žrtvi v izključno uporabo v obsegu, kot ga je imel v uporabi sam.

(2) Sodišče časovno ne omeji trajanja ukrepa iz prejšnjega odstavka, če povzročitelj nasilja ni lastnik, solastnik

ali skupni lastnik stanovanja v skupni uporabi.

(3) Če sta žrtev in povzročitelj nasilja solastnika ali skupna lastnika stanovanja v skupni uporabi, če imata na zemljišču, na katerem je stanovanje v skupni uporabi, stavbno pravico, pravico užitka ali rabe, ali če sta ga skupaj najela, sodišče omeji trajanje ukrepa iz prvega odstavka tega člena na največ 12 mesecev. Sodišče lahko trajanje ukrepa na predlog žrtve podaljša še za največ 12 mesecev.

(4) Sodišče omeji trajanje ukrepa iz prvega odstavka tega člena na največ šest mesecev, če je povzročitelj nasilja sam ali s tretjo osebo lastnik, solastnik ali skupni lastnik stanovanja v skupni uporabi, ali če ima na zemljišču, na katerem je stanovanje, sam ali s tretjo osebo stavbno pravico, pravico užitka ali rabe, ali če ga je sam ali s tretjo osebo najel. Če žrtev v roku, ki ga določi sodišče, kljub skrbnemu prizadevanju ne more najti drugega primerne bivalnega prostora, lahko sodišče rok iz prejšnjega stavka na predlog žrtve izjemoma podaljša še za največ šest mesecev, razen če bi to povzročilo nesorazmerno težko breme za tretjo osebo.

(5) Povzročitelj nasilja, ki mora žrtvi stanovanje prepustiti v izključno uporabo, mora opustiti vsa dejanja, ki bi utegnili otežiti ali ovirati takšno uporabo.

(6) Žrtev, ki ji je stanovanje prepusteno v izključno uporabo, nosi v času izključne uporabe stanovanja stroške rednega upravljanja stanovanja.

22. člen

(stanovanjsko varstvo v primeru nasilja ob razvezi)

(1) Ob razvezi zakonske zveze sme zakonec, nad katerim drugi zakonec izvaja nasilje ali če izvaja nasilje nad njegovimi otroki, zahtevati, da mu drugi zakonec prepusti v izključno uporabo stanovanje, v katerem skupaj živita oziroma sta živela.

(2) Sodišče lahko dodeli stanovanje v izključno uporabo zakoncu, ki vloži zahtevo iz prejšnjega odstavka, čeprav bi sicer obstajali pogoji za dodelitev le dela stanovanja, če je to potrebno, da se ob razvezi prepreči nasilje med zakoncema ali nasilje nad otroki.

(3) Sodišče omeji trajanje ukrepa iz prejšnjega odstavka na največ šest mesecev. Na predlog žrtve lahko sodišče ukrep izjemoma podaljša še za največ šest mesecev.

(4) Zakonec, ki mu je stanovanje prepuščeno v izključno uporabo, nosi v času izključne uporabe stanovanja stroške rednega upravljanja stanovanja.

(5) Zakonec, ki je drugemu zakoncu zavezan prepustiti stanovanje v uporabo, je dolžan opustiti vse, kar bi temu zakoncu oteževalo ali preprečilo uporabo stanovanja ali njegovega dela.

(6) Določbe tega člena se uporabljajo tudi za zunajzakonske partnerje.

22.a člen

(postopek odločanja sodišča o ukrepih)

(1) Za postopek odločanja sodišča o ukrepih (v nadaljevanju: postopek) po tem zakonu se uporabljajo določbe zakona, ki ureja nepravdni postopek, če ni v tem zakonu drugače določeno.

(2) Za postopek po tem zakonu je stvarno pristojno okrožno sodišče.

(3) V postopkih po tem zakonu je krajeno pristojno tudi sodišče, kjer ima žrtev stalno ali začasno prebivališče.

(4) Postopki po tem zakonu so nujni in prednostni.

(5) V postopkih po tem zakonu sodišče, kadar odloči po opravljenem naroku, izda odločbo v osmih dneh.

(6) V postopkih po tem zakonu je javnost izključena.

(7) V postopkih po tem zakonu je žrtev oproščena plačila sodnih taks.

(8) Sodišče v postopkih po tem zakonu odloča o stroških postopka po prostem preudarku.

22.b člen

(začetek postopka po tem zakonu)

(1) Postopek po tem zakonu se začne na predlog žrtve. Center za socialno delo lahko predlaga začetek postopka s soglasjem žrtve.

(2) Kadar je žrtev otrok, se postopek po tem zakonu začne na predlog otroka, starejšega od petnajst let, staršev oziroma enega od staršev, če jim ni odvzeta roditeljska pravica, skrbnika ali centra za socialno delo.

(3) Kadar je žrtev oseba, ki ji je odvzeta poslovna sposobnost, se postopek po tem zakonu začne na predlog skrbnika ali centra za socialno delo.

(4) Predlog iz prvega odstavka tega člena mora biti podan najpozneje v šestih mesecih, odkar je žrtev zadnjič utrpela telesno poškodbo, ali ji je povzročitelj nasilja prizadejal škodo na zdravju, ali je drugače posegel v njeno dostojanstvo ali druge osebne pravice.

22.c člen

(roki za odgovor na predlog)

Rok za odgovor na predlog za začetek postopka po tem zakonu je osem dni.

22.č člen

(sklep o izreku ukrepa)

V sklepu, s katerim sodišče izreče ukrep po tem zakonu, izreče tudi denarno kazen za primer, če povzročitelj nasilja ne bo ravnal v skladu s sklepom sodišča ali bo kršil dolžnost iz petega odstavka 21. člena ali dolžnost iz petega odstavka 22. člena tega zakona. Denarna kazen se izreče v skladu z določbami zakona, ki ureja izvršbo, o izvršbi glede obveznosti kaj storiti, dopustiti ali opustiti.

22.d člen

(izrek ukrepa brez izjave povzročitelja nasilja)

(1) Kadar iz predloga izhaja, da je podana verjetnost, da povzročitelj nasilja ogroža življenje ali resno ogroža zdravje žrtve ali njenih otrok ali je to potrebno

zaradi varstva koristi otroka, lahko sodišče izda obrazložen sklep, s katerim odloči o ukrepu, ne da bi poslalo predlog v odgovor povzročitelju nasilja.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka se predlog za začetek postopka vroči povzročitelju nasilja skupaj s sklepom sodišča.

(3) Zoper sklep iz prvega odstavka tega člena je dovoljen ugovor v osmih dneh od vročitve sklepa. O ugovoru odloči sodišče, ki je izdalo sklep. Ugovor ne zadrži izvršitve sklepa.

22.e člen

(prepoved alternativnega reševanja sporov)

V postopkih, ki se vodijo zaradi vseh oblik nasilja, je alternativno reševanje sporov izključeno.

22.f člen

(pritožba)

(1) Zoper sklep, s katerim je sodišče odločilo o predlogu, razen zoper sklep iz prvega odstavka 22.d člena tega zakona, in zoper sklep, s katerim je zavrnilo ugovor iz tretjega odstavka 22.d člena tega zakona, je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve sklepa.

(2) Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa.

(3) Pritožbeno sodišče odloči o pritožbi v osmih dneh.

22.g člen

(varstvo otrok)

(1) Sodišče pri odločanju v postopkih iz tega zakona upošteva tudi otrokovo

mnenje, če ga je otrok izrazil sam ali po osebi, ki ji zaupa in jo je sam izbral, in če je sposoben razumeti njegov pomen in posledice.

(2) Če so ukrepi po tem zakonu izrečeni zaradi varstva otroka, spremlja njihovo izvajanje center za socialno delo.

(3) Center za socialno delo izvede tudi vse druge potrebne ukrepe za varstvo otroka v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja.

(4) Če sodišče izreče ukrep iz 19. člena tega zakona otroku, ki je povzročitelj nasilja, center za socialno delo izvede ukrepe, potrebne za varstvo otroka na način, da se spoštuje odločitev sodišča.

22.h člen **(obveščanje)**

(1) Sodišče o izrečenih ukrepih po tem zakonu takoj obvesti policijo in center za socialno delo ter vzgojno-varstveni ali vzgojno-izobraževalni zavod, ki ga otrok obiskuje.

(2) Če sodišče izreče ukrep glede izdaje, vročitve ali odvzema osebnega dokumenta, o tem takoj obvesti ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

23. člen **(izvršitev izrečenih ukrepov in denarne kazni)**

(1) Če povzročitelj nasilja krši ukrep, ki ga je sodišče izreklo na podlagi prve, druge, tretje, četrte ali pete alineje prvega odstavka 19. člena tega zakona, žrtev o tem obvesti policijo, ki ukrepa v skladu

s pristojnostmi, ki jih ima glede kršitev ukrepa prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju, v skladu z zakonom, ki ureja naloge in pooblastila policije. Policija o ugotovljenih kršitvah obvesti sodišče, ki je izreklo ukrep.

(2) Denarno kazen, izrečeno v sklepu sodišča, izvrši sodišče, ki jo je izreklo, v skladu z zakonom, ki ureja izvršbo.

(3) Izvršbo v primeru prepustitve stanovanja po 21. in 22. členu tega zakona opravi sodišče, ki je ukrep izreklo, po pravilih zakona, ki ureja izvršbo za izpraznitev in izročitev nepremičnin.

24. člen **(črtan)**

Četrti del: **BREZPLAČNA** **PRAVNA POMOČ**

25. člen **(brezplačna pravna pomoč)**

Kolikor ni v tem zakonu drugače določeno, se za brezplačno pravno pomoč žrtvi nasilja uporablja zakon, ki ureja brezplačno pravno pomoč.

26. člen **(pogoji za dodelitev brezplačne pravne pomoči)**

(1) Do brezplačne pravne pomoči po tem zakonu je, ne glede na določbe zakona, ki ureja brezplačno pravno pomoč, upravičena oseba, za katero je bila podana ocena o ogroženosti.

(2) Mnenje o ogroženosti osebe poda pristojni center za socialno delo.

27. člen **(obseg dodelitve brezplačne pravne pomoči)**

Brezplačna pravna pomoč se po tem zakonu odobri za postopke, ki tečejo zaradi ukrepov po 19., 20., 21. in 22. členu tega zakona in za postopke po zakonu, ki ureja družinska razmerja, če je to po mnenju centra za socialno delo nujno potrebno.

28. člen **(prednostno obravnavanje)**

Pristojni organ za brezplačno pravno pomoč obravnava prošnje, vložene po tem zakonu, prednostno.

Peti del: **ZBIRKE PODATKOV**

29. člen **(uporaba določb zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov)**

Za obdelavo osebnih podatkov, vsebovanih v zbirkah podatkov, ter za varstvo informacijske zasebnosti posameznika, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, če ni s tem zakonom za posamezne primere določeno drugače.

30. člen **(namen obdelave osebnih podatkov)**

Za potrebe pomoči žrtvi, obravnavanja povzročitelja nasilja, izdelave

načrta pomoči žrtvi, njegovega izvajanja in spremljanja, za znanstveno-raziskovalne namene in za statistične namene centri za socialno delo obdelujejo osebne podatke in vodijo zbirke podatkov oseb, ki so jih obravnavali kot žrtve in kot povzročitelje nasilja po tem zakonu.

31. člen **(zbirke podatkov na področju nasilja v družini)**

(1) Podatke o žrtvi in povzročitelju nasilja ter podatke o vrsti obravnave nasilja, se za namene, določene v 30. členu tega zakona, vnese v obstoječe zbirke podatkov, ki jih določa zakon, ki ureja socialno varstvo.

(2) Vnos podatkov v zbirke podatkov iz prejšnjega odstavka se lahko izvrši, ko je v skladu s prvim odstavkom 15. člena tega zakona sprejeta ocena, da je potrebno izdelati načrt pomoči žrtvi.

32. člen **(zbiranje podatkov)**

(1) Podatki, ki jih vsebujejo zbirke podatkov iz 31. člena tega zakona, se zbirajo neposredno od posameznika ter iz uradnih zbirk, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščeni organi in organizacije.

(2) Centri za socialno delo pri izvajanju nalog na podlagi tega zakona brezplačno pridobivajo podatke, ki jih potrebujejo za namene iz 30. člena tega zakona in za namene zbiranja podatkov po zakonu, ki ureja socialno varstvo, iz obstoječih zbirk podatkov naslednjih upravljavcev:

- Ministrstva za notranje zadeve – podatke o posamezniku in družinskih članih (ime in priimek, spol, datum rojstva, podatke o državljanstvu, podatke o prebivališču), podatke o sklenjenih zakonskih zvezah, razvezah in sklenjenih partnerskih zvezah iz centralnega registra prebivalstva in podatke o gospodinjstvu iz drugih evidenc Ministrstva za notranje zadeve;
  - policije – podatke o izdanih odredbah za prepoved približevanja;
  - izvajalcev vzgojne in izobraževalne dejavnosti – podatke o vključitvi v vzgojno izobraževalni zavod ter podatke iz zbirke podatkov o otrocih in mladostnikih, ki potrebujejo pomoč in svetovanje;
  - Ministrstva za zdravje, Nacionalnega inštituta za javno zdravje in drugih izvajalcev zdravstvene dejavnosti – podatke o zdravstvenem stanju oziroma invalidnosti;
  - Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Republike Slovenije – podatke o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja;
  - Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije – podatke o izplačanem nadomestilu preživnine;
  - Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje – podatke o brezposelnih osebah ter o datumu in razlogih prenehanja vodenja v evidenci brezposelnih oseb in razlogih prenehanja izplačevanja materialnih pravic;
  - javnih socialnovarstvenih zavodov in koncesionarjev s področja socialnega varstva – podatke o uživalcih pravic iz zakona, ki ureja starševsko varstvo in družinska razmerja ter iz zakona, ki ureja socialno varstvo, podatke o preživninah, o postavitvi pod skrbništvo in o imenovanju skrbnika, o namestitvi v rejništvo po zakonu, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti, o vključitvi v socialnovarstvene storitve oziroma programe in o obravnavah nasilja v družini;
  - delodajalcev – podatke o zaposlitvi.
- (3) V primerih iz prvega in drugega odstavka tega člena posameznikov, na katere se podatki nanašajo, ni potrebno predhodno seznaniti.
- (4) Centri za socialno delo zbirajo le tiste podatke, ki jih potrebujejo za obravnavo posameznega primera.

33. člen (hramba podatkov)

Osebni podatki, ki so vpisani v zbirke podatkov iz 31. člena tega zakona, se hranijo največ deset let po vpisu. Po poteku tega roka se podatki arhivirajo.

PREČIŠČENE PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

34. člen (uporaba določbe o zagovorniku)

Določba 8. člena tega zakona se začne uporabljati z uveljavitvijo posebnega

zakona, ki bo urejal pravico žrtev do zagovornika.

35. člen
(rok za predložitev
nacionalnega programa)

Vlada najkasneje v enem letu po uveljavitvi tega zakona predloži državnemu zboru nacionalni program iz 11. člena tega zakona.

36. člen
(rok za sprejem
podzakonskih predpisov)

Postopke, pravila in obseg izobraževanja iz 10. člena tega zakona morajo pristojni ministri sprejeti v enem letu po uveljavitvi tega zakona. Minister, pristojen za delo, družino in socialne zadeve, določi postopke medsebojnega obveščanja in nudenja pomoči iz 10. člena ter podzakonski predpis iz četrtega odstavka 14. člena tega zakona v enem letu po uveljavitvi tega zakona.

37. člen
(rok za določitev območja)

Ustanovitelj centrov za socialno delo določi območje v okviru tretjega odstavka 16. člena tega zakona v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

38. člen
(uveljavitev)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini – ZPND-A (Uradni list RS, št. 68/16) vsebuje naslednjo prehodno in končno določbo:

26. člen
(prehodno obdobje)

Do izteka uporabe Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti (Uradni list RS, št. 65/05, 55/09 – odl. US, 18/16 – odl. US in 33/16 – ZPZ, v nadaljnjem besedilu: ZRIPS) se za družinskega člana po tem zakonu štejeta tudi partner iz registrirane istospolne partnerske skupnosti in partner, ki živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, ki ni registrirana po ZRIPS, tudi če je partnerska skupnost prenehala.

KONČNA DOLOČBA

27. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

ZAPISKI:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Programne in projekte Društva za nenasilno
komunikacijo v letu 2018 sofinancirajo:

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

Mestna občina
Ljubljana

OBČINA
DOMŽALE

MESTNA OBČINA IDRJA
COMUNE CITTA DI CAPODISTRIA

OBČINA PIRAN
COMUNE DI PIRANČI

OBČINA ANKARAN
COMUNE DI ANCARANCI

MESTNA OBČINA CELJE

SLOVENJ GRADEC

OBČINA
SEŽANA

Mestna občina Ljubljana -
Urad za mladino

OBČINA
HRPOLJE-KOZINA

Zavod Republike Slovenije
za zaposlovanje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

